

WWW.IQRA.AHLAMONTADA.COM

منتدیٰ اِقْرَأَ الشَّافِي

پروٹوکۆلی

بیرمہند و فہرمانر ہوائی

سہہیونی

ZIONISM

Use of America's financial, military, media strength to push forward Israel's agenda.

Use of clandestine operations such as Anti-Defamation League, Southern Poverty Law Center, Canadian Human Rights Commission and others to squelch opposition for unswerving support of Israel and its actions.

Dominance of world's financial institutions to ensure wealth and money flow to organized Jewry and Israel.

Use of foreign agents, employees of American Israel Public Affairs Committee to pressure the government to push forward Israel's agenda.

The Zion State of Israel

منتدیٰ اِقْرَأَ الشَّافِي

للکتاب (کوردی - عربی - فارسی)

www.iqra.ahlamontada.com

وہرگیرانی:

رحمہزان حمہدمین قانر

پرۆتوکۆلی

بیرمه ند و فهرمانره وایانی سه هیونی:

و/ره مه زان جه مه دمین

چاپی یه که م

۲۰۱۶

- ناوی کتیب: پرۆتۆکۆلی بیرمه‌ند و فهرمانره‌ و ایانه‌ سه‌مه‌یه‌.
- وه‌رگێڕانی: ره‌مه‌زان حه‌مه‌دمین قادر.
- بابەت: بیرى ده‌ستبه‌سه‌رداگرتنى جیهان.
- مه‌له‌چنى: هۆشه‌نگ قادر.
- به‌رگ: ئیبراهیم سالح
- سالى چاپ: ۲۰۱۷
- چاپخانه‌ی: چوار چرا – سلیمانی.
- تیراژ: (۱۰۰۰) دانه
- نرخ: (۶۰۰) دینار.
- چاپی: یه‌که‌م.
- له‌ به‌پۆه‌به‌رایه‌تى گشتى کتیبخانه گشتیه‌کان ژماره‌ی سپاردنى (۱۹۳۳) ی سالى ۲۰۱۶ ی پى دراوه

تیپینى:

((مافى چاپ و کۆپیکردنى پاریزراوه)).

Facebook"www.ramazanhamadamin@yahoo.com"

۰۷۵۰۳۴۳۰۶۳۶

۰۷۷۰۱۹۰۹۶۵۷

پرۆتوکۆلی

بېرمه ند و فهرمانره وایانی سه هیونی:

و/ ره مهزان جه مه دمین

چاپی یه که م

۲۰۱۶

رەزى ۋە سۇپاس بۇ:

- مامۇستا عوسمان مەھمەد / بە
خوتىندەۋە ۋە تېبىنىيەكانى بابەتەكەي
جوانتر كىرد.
- مۇستا كۆران عبداللا / خوتىندەۋە
پاكنوۋسى كىردى.
- كاك ھۆشەنگ قادىر / ھەلەي زامانەۋانى.

پېرسىت

لاپەرە	بابەتەكان
۶	پېشەكى:
۱۷	پرۇتۇكۇلى بەگەم: بېرۇپوا بىنەپەتتېبەكان (The Basic Doctrine):
۳۱	پرۇتۇكۇلى دووھەم: شەپى ئابوورى "(Economic Wars):
۳۵	پرۇتۇكۇلى سىيەم: مېتۇدەكانى دەستبەسەرداگرتن (Methods of Conquest):
۴۵	پرۇتۇكۇلى چوارەم: مادەگەرايى شوئىنى ئاينىن دەگرتەوھ (Materialism Replaces Religion):
۴۹	پرۇتۇكۇلى پېنچەم: تازەگەرى و دىسپۇتېزىم (Despotism and Modern Progress):
۵۸	پرۇتۇكۇلى شەشەم: دەستگرتن بەسەر ھونەرى بەرھەمەتتەن (Take – Over Technique):
۶۱	پرۇتۇكۇلى ھەوتەم: جەنگە جىھاننىيە فراوانەكان (World – Wide Wars):
۶۴	پرۇتۇكۇلى ھەشتەم: ھۆكۈمەتە كاتىيەكان (Provisional Government):
۶۷	پرۇتۇكۇلى تۆيەم: دووبارە پەرۋەردەكردنەوھ (Re - education):

پروژە ئۆگەلەپ بېرىمەن دە ۋە قەرزمانىرە ۋە ئايانە سەمىيەنە

۷۶	پروتۇكۇلى دەپمە: ئامادەكارى بۇ دەستەلات (Preparing for Power):
۹۱	پروتۇكۇلى يازدەم: عەرشى دىكتاتورى (The Totalitarian State):
۹۶	پروتۇكۇلى دوازە: دەستگىرنى بەسەر رۇژنامە و بىلاۋكراۋەكان (Control of the Press):
۱۱۰	پروتۇكۇلى سىزدە: سەرقالكردن (Distractions):
۱۱۵	پروتۇكۇلى چواردە: ھىرشكرنە سەر ئايىن (Assault on Religion):
۱۱۹	پروتۇكۇلى پازدە: چەوساندەۋەى بىبەزەبىيانە (Ruthless Suppression):
۱۲۹	پروتۇكۇلى شازدە: شوشتنەۋەى مېشك (Brainwashing):
۱۴۵	پروتۇكۇلى خەفدە: خراب بەكارھىنانى دەستەلات (Abuse of Authority):
۱۵۲	پروتۇكۇلى ھەژدە: دەستگىركردنى نەيارەكان (Arrest of Opponents):
۱۵۸	پروتۇكۇلى ئۆزدە: خەك و قەرزمانىرەۋا (Rulers and People):
۱۶۱	پروتۇكۇلى بىيىست: پروگراممى دارايى (Financial Programme):
۱۷۸	پروتۇكۇلى بىيىست و يەك: قەرز و مەمانە (Loans and Credit):
۱۸۴	پروتۇكۇلى بىيىست و دوو: ھىزى ئالتون (Power of Gold):

پروژە کۆلەم جێرمەندە و فەرمانرەوايانە سمبۆلە

١٨٧	پرۆتۆکۆلی بیست و سێ: نەریتی ملکه چێکردن (Instilling Obedience):
١٩١	پرۆتۆکۆلی بیست و چوار: فەرمانرەوايیکردنی جوړی (Qualities of the Ruler):
١٩٥	سەرچاوەکان:

پیشه کی:

پرسی فرمانپوایی کردنی جیهان له لایه ن بیرمه ندان و فرمانپه وایانی جوو ده گه پټه وه بڼ ساتی دابه زینی (تهورات) بڼ (موسا) ی په یامبه ر، له (تهورات) دا به روونی ثامازه به زیره کی و دانایی گه لی جوو کراوه، هه روه ها به روونی ثامازه به وه هقیقه ته کراوه، گه لی جوو هه لټیردرای خودای نافرینه رن، هه ریه ک له (ئینجیل) و (قورئان) گه وره یی گه لی جوو له لایه ن خودا ده به لگټنن.

بیگومان هزی ده سترگتن به سهر جیهان و ملکه چپټکردنی مړوفايه تی له لایه ن گه لی جوو، ده گه پټه وه بڼ چه ندین سده پیش زاین، نه گه ر به وردی له رووداوه کانی میسری فیرعه ونی بیوانین، ده گه ین به وه هقیقه ته ی کوپه کانی (یه عقوب) که باوان و پیشینه ی (سولیمان و داود) بوون، به لیټه اتوانه له بواری ثابووری و به سیستم کردنی ده ستلآت، ده توانن له ناوه نده کانی ده ستلآتی فیرعه ونه کان نزیک بینه وه، له کوتاییدا پیگه ی بالایان له ناوه نده کانی بریاردا هه بیت، به تایبه تی له سهرده می ده ستلآتی خواوه ند (ثاموون) دا، هه روه ها نه و رووداوه ثایینی و سیاسیه ی له دوا ی نه مانی (ثاموون) به سهر نه وه کانی (یه عقوی) دادیت، به لگه یه له سهر زیره کی گه لی جوو و مه ترسی فیرعه ونه کان له توانا و بلیمه تیان، چی له بواری ثابووری و سیاسیدا، ده ستلآتدارانی میسری نه و کات به بریاریکی تایبه ت، هه موو نه وه کانی (یه عقوب) ده که ن به کویله و له مولک و سامانه کانی به ده ستیان هیتابوو بیبه شیان ده که ن، جووه کان یان نه وه کانی (یه عقوب) له ژیر بارودوخی کویلايه تی ژیانیکی هه ژارانه ده گوزه ریټن، تاکو هاتنی (موسا) ی فریادپرس، به پټی پلانیکی ناسمانی

کە لەلایەن خودا ریتۆینی دەکۆتیت، گەلی جوو لە ژێر باری ناھەمواری کۆیلاھەتی رزگار دەکات.

بەپێی دەق و سەرچاوە میژووییەکان گەلی جوو بەردەوام ھەولەدەن دەستەلات و سەرۆری بۆ خودی خۆیان دەستەبەر بکەن وە یان بگێژن وە دەستی خۆیان، ھاوکات دەستبگیر بەسەر ھەموو مەوقایەتی بەپێی پلان و مەبەستی خۆیان ھەرمانپەوایی جیھان بکەن، بۆ ئەم مەبەستە زانا جووھەکان لە ساڵی (٩٢٩ پ.ز) بیریان لە دانانی پلانیک کردووەتووە بۆ ئەوەی ھەموو جیھان بخەنە ژێر دەستەلاتی خۆیان و دەولەتی گەورەیی نەوھەکانی ئیسرائیل داخە زینن.

بە تێپەربوونی کات دانانی پلان بۆ دەستگرتن بەسەر جیھان ھەنگاو ھەنگاو بەرجەستە دەبێت، بە تاییەتی لەسەر دەستی ئەو سەرکردە و ھەرمانپەوایانە بۆ ئەم مەبەستە بەناوی خوازار و لە ناوەندی تاییەت پەرەدەدەکۆت و نامادە دەکۆت، ئەمڕۆ لە جیھاندا بە (ماسۆنیەکان) ناسراون، لە رەوت و کاروانی میژوودا دید و تێپوانینی جیاواز لە سەرھەڵدانی ماسۆنییەت ھەیە، بەلام ھەموو دید و تێپوانینەکان کۆک و ھاوپان لەسەر ئەو ھەقیقەتە (ماسۆنییەت) میژوویەکی دێرینی ھەیە و رێکخراویکە بەنھێنی کاری کردووە و کاردەکات بۆ ھەلۆھەڵدانەوێ بونیادەکانی ئایینی مەسیحی و نانەوێ ئازاوە و ملەلانی لە نیۆ نەتەو نا جووھەکان، بەپێی بەلگەکان ماسۆنییەکان لە سەرەتاوە پیاوانی ئایینی مەسیحی و دەستەلاتدارانی جیھانی ئەو ئایینەیان بە ئامانج گرتووە، دواي ھەلۆھەڵدانەوێ و کۆتایی ھێنان بە پرنسپ و بونیادەکانی ئابووری و سیاسی و ئایینی و کۆمەلایەتی جیھانی مەسیحییەت، جیھانی ئیسلامی بە ھەموو بونیادەکانی بە ئامانج دەگرن.

پلانی نهی جیو له کاروانی میژودا بدهوامی هه بووه، به لام له کوتایی سهردهمی کلاسیک، به پیتی به لگه میژوویییه کان میژودیانه قوناغ - قوناغ جیبه جییان کردووه:

قوناغی یه که می جیبه جیکردنی پلانه که ده گه پیتوه بۆ سالی (۱۹۲۹). پ.ن، کاتیک له سهردهمی پاشا (بیرکلیس) پاشای یۆنان، نه و مارهی له لایه ن ماسۆنییه تی جیهانی که ریکخراویکی نهی جیوه کانه، به شپوهی هیماهی وینه ی کیشراوه، له وینه که دا ماره که ده وری هه موو جیهانی داوه، بۆ یه که مجار هیزی سهربازی و هزی گریکه کان هه لده لوشیت، چیر یۆنان ناوه ندی هیز و هزی جیهان نابیت. قوناغی دووم له سهردهمی پاشا (تۆگۆستۆس) ی رۆما، هه موو هیزی نه و ئیمپراتۆرییه ته هه لده لوشیت، له قوناغی سییه م له سهردهمی پاشا (چارلس) ی پینجه م، له سالی (۱۵۵۲). ن هه موو هیزی (نیسپانیا) هه لده لوشیت، له قوناغی چواره م: له سهردهمی پاشا (لویس) ی شارده م له سالی (۱۷۰۰). ن هه موو هیزی فهره نسا هه لده لوشیت، قوناغی شه شه م: له سهردهمی که وتنی ناپلیۆن، له سالی (۱۸۱۴). ن هه موو هیزی به ریتانیا هه لده لوشیت. له قوناغی حه وته م: له سالی (۱۸۸۱). ن له (سان پترسبورگ) نه و ماره هیماهی هه موو هیزی نه لمانیا هه لده لوشیت، سیسته می پاشایه تی تیکده شکینیت.

نه م ماره هیماهی ریکخراوی ماسۆنییه تی جیهانی وه کو رینگایه ک بۆ ده ستگرتن به سهر جیهان وینه یان کیشاوه، بونیادی سیاسی و نابووری و کۆمه لایه تی هه موو نه و ولاتانه ی سهره وه ی له ناوبردووه، له شوینیاندا حکومه تی بیهیز له روی بونیادی سیاسی و نابووری و کۆمه لایه تی دامه زراون.

پلانى جووھكان بەردەوامە بۇ دەستگرتن بەسەر جېهان و دامەزاندنى دەولەتى گەورەى ئىسرائىل، بەلام بەپىنى قۇناغ و سەردەمەكان شىۋانى كارکردن بۇ گەپشتەنە بە مەبەستەكانايان گۇپانى بەسەرداھاتوۋە و ھەموارکراۋەتەۋە، بە شىۋەيەك لەگەل قۇناغ و سەدەمەكان گونجاو بوۋە، لەسەردەمى نويدا دەبىنن جووھكان لە رىگاي چەندىن كۆنگرە بە بەشدارى دەيان سەركردە و فەرمانپەرۋارلىق ديار پلانى دۆزەخىانەى نەپتى بەرئىدەخەن، تاكو لە كۆتايىدا بتوانن دەولەتى بالاى ئىسرائىل دابمەزىنن.

لەسەردەمى نويدا فەرمانپەرۋارلىق ئىسرائىل لە سالى (۱۸۹۷) تاكو سالى (۱۹۵۱) بىست و سى كۆنگرەى نەپتىيان بەستوۋە، كۆتا كۆنگرەيان بۇ يەكەمجار لە (۱۴ - ۸ - ۱۹۵۱) لە شارى (قودس) بەستوۋە، لەو كۆنگرەيەدا دانوستانيان لەسەر پىرسى ديارەى گەپانەى جووھكان بۇ دەولەتى ئىسرائىل كىدوۋە، رۇژنامەى (زەمان) لە (۲۸ - ۸ - ۱۹۵۱) ئاماژەى بە كۆنگرەكە كىدوۋە، لە كۆى كۆنگرەكاندا دانوستانيان لەسەر پلانى دامەزاندنى مەملەكەتى جووكانى جېهانى بوۋە.

يەكەم كۆنگرەيان لە سالى (۱۸۹۷) لە شارى (بازل) لە ولاتى (سويسرا) بەستوۋە، بە سەرۆكايەتى (تىۋدۆر ھىرتزل) لەو كۆنگرەيەدا (۳۰۰) بىرمەند و پىشەۋارلىق جووھكان بەشداريان كىدوۋە، بەشداربوۋان يان ئەندامانى كۆنگرەكە نوپنەرايەتى (۵۰) كۆمەلەى جووھكانى ئەو كاتيان لە رۇبەى ولاتانى جېهان دەكرد، لە كۆنگرەكەدا بىرپارايان لەسەر جىبەجىكردنى پلانى نەپتىيەكەى خۇيانداۋە، بۇ ئەۋەى ھەموو جېهان بگەنە بەندەى ژۇر تاجى پاشايەك لە ئەۋەى (داۋد) بىت، بىرپارەكانيان رۇر بە نەپتى لە نىۋان ئەندامانى كۆنگرەدا دەپارئىزا، تەنھا ئەو ئەندامانە دەيانزانى كە لەنىۋ خەلگ كارىان بۇ جىبەجىكردنى پلانىكە دەكرد، بە شىۋەيەك پلانى

نەينىيەكەيان دەپاراست، ئەو گەرە سەركردانەى جووھكان كە بەشدار نەبوو لە كۆنگرەكە بە پلانەكەيان نەندەزانى، بەلام ئاشكراپوون و بلاقوونەوھى پلانە نەينىيەكەيان، تاكو ئەمۇ بە تەواوى روون و ديار نىيە.

بەپنى ئەو بەلگانەى لەبەردەستادايە، ھاوكات سەرچاوهى بنەپەرتى ئەم پىرۇتۇكۇلانەى، بۇ يەكمجار خانمىكى (فەپەنسى) لە كاتى كۆبوونەوھى لەگەل يەككە لە گەرە سەركردەكانى جوو لە ناوەندىكى نەينى ماسۆنى لە فەپەنسا، توانىوھىتەى دزە بە ھەندىك بەلگەنامە بكات، بەلگە نامە دزە پىكراوھكان، ئەو پىرۇتۇكۇلانەى بىرمەندان و فەرمانىۋەاىانى جوو، ئىستا لەبەردەستى ئىوھى خويئەرەدایە.

ئەم پىرۇتۇكۇلاتانە يەكەمجار دەگاتە دەستى (ئەلىكس نىكۇلا)ى گەرە ئەندامى ئەنجووومەنى پىرانى (روسىا)ى خۆرەلات، لە سەردەمى فەرمانىۋەاىى قەيسەردا، بەو شىوھى پلان و ھەزە شەپانگىزانەكانىيان لە دى جىھان بە گشتى و ولاتى روسىا بە تايبەتى ئاشكرا دەبىت، وەلى (ئەلىكس) ھەولەدات رادەستى كەسىكى متمانە پىكراوایان بكات، تاكو وەريانبگىرپتە سەر زمانى روسى و بلاقوایان بكاتەو، بۇ ئەم مەبەستە رادەستى پىروفیسۆر (سىرگى نىلۇس)ى (professor Sergyei Nilus) ھاوپىي كىرد، بىگومان ئەو زانايە بە وردى لىتى روانىوھ و خويئەندىوھىتەىوھ، ھەرەھا لەگەل رووداوه سىياسىيەكانى رووياندابوو بەراوردى كىردوون، دواى لىكۇلئەوھ و بەراوردىكىنى بە رووداوهكانى رووياندابوو، لە مەترسىيەكانى جوو تىگەىشتووه، بۆيە لە پەراوئىزى پىرتۇكۇلەكاندا پەپىتېردن و پىشېبىنىيەكانى خۆى لەسەر روودانى چەند رووداوىكى گەرە لە جىهاندا خستوتەپوو، كە لەدواى چەند سالىك

روودادەكان روويانداۋە، بە تايىبەتى كودەتاي كۆمۇنىستەكان بەسەر قەيسەرى روسى، مەبەستمان لە كودەتاي كۆمۇنىستى (شۆپشى ئۆكتۇبەرى سالى ۱۹۱۷) بەلشەفى روسىيە).

بىگومان خوتىندەۋە و بەراۋردكىردى پىرۇتۇكۇلەكان لەلەين (سىرگى نىلۇس)ى روسى، كارىگەرى لەسەر پىشېبىنى و پەيپىردنەكانى ھەبوۋە، چونكە پىش رووخانى دەستەلاتى قەيسەر بە روونى لە نووسىنەكانى باس لە تىكشكانى دەستەلاتى قەيسەرى روسى دەكات، ھەروەھا بە روونى باس لە بلأوبونەۋە و فەرمانىيەۋاىي ستەمكارانەى كۆمۇنىستەكان دەكات، ھەروەھا پىشېبىنى كەۋتنى خەلافەتى عوسمانى لەسەر دەستى جوۋەكان دەكات، پىش ئەۋەى دەۋلەتى ئىسرائىل دروست بىت، ھاۋكات پىشېبىنى گەرەنەۋەى جوۋەكان بۇ فەلەستىن و دامەزراندنى دەۋلەتى ئىسرائىل دەكات، ھەروەھا پىشېبىنى كەۋتنى سىستەمە پاشايەتتەكان لە ئەۋروپا دەكات، لە دوايدا بە كردار لە "ئەلمانىا، نەمسا، رۇمانىا، ئىسپانىا، ئىتالىا" رووياندا، كۆى سىستەمەكانى پاشايەتى رەھا لە ئەۋروپا ھەرسىيانەتتا، لە شۈيئىيان حۇكۈمەتى لىبرالى دامەزران، ھەروەھا پىشېبىنى روودانى جەنگى جىھانى يەكەم لە نىۋان دەۋلەتانى زلھىز دەكات، بە روونى ئامازە بەۋ ھەقىقەتە دەكات، لە جەنگەكە لايەنى سەرگەۋتوۋ و ژىركەۋتوۋ سوداۋىنن، بەلكو ئەۋى سود دەبىنەت، تەنھا جوۋەكانن، چونكە ۋلاتانى بەشداربوى جەنگەكە دەستەلاتىيان لاۋاز دەبىت و روۋبەروۋى قەيرانى سىياسى و ئابۋورى و كۆمەلەيتى گەرە دەبنەۋە، لە بەرانبەردا جوۋەكانى نىشتەجىي ئەۋ ۋلاتە بەشەرەتوۋەكان دەبنە خاۋەنى زۆرتىن سەرۋەت و سامان، ھاۋكات لە پىشېبىنىيەكانىدا دەلتىت: بىرمەند و فەرمانىيەۋاىيانى جوۋ دەستەلاتداران پالەنەن بۇ نىۋ

جەنگ و ئازاۋە، بۇ ئەۋەى تىكىيانىشكىتىن و لەئاۋيانبەرن، ھەرۋەھا پىشېبىنى قەيرانى ئابۋورى نىۋەۋلەتى دەكات، پىشېبىنى بونىادنانى ئابۋورى لەسەر بىنەماى ئالتون دەكات، كە پىشتر بەپى پلانى دارىژراۋ سەرمایەدارانى جوۋ ھەۋلىنداۋە زۆربەى ئالتونى جىهان بۇ خۇيان قۇرخ بكن، بىگومان (سىرگى نىلۇس) پىشېبىنى زۆر روۋداۋى دىكەى كردۋە، زۆربەى پىشېبىنى و پەپىتېردنەكانى ۋەكو خۇيان روۋياندۋە.

سەبارەت بە پىرسى چۆنىيەتى بىلۋوبونەۋەى پىرۇتۇكۇلەكان- دۋاى ئەۋەى لە ناۋەندىكى ماسۇنى لە فەرەنسا دزەى پىندەكرىت، لە سالى (۱۹۰۱) دەگاتە دەستى پىرۇفىسۇر (سىرگى نىلۇس)ى روسى، لە سالى (۱۹۰۲) بۇ يەكەمجار ژمارەيكى كەم بە زمانى روسى لە كىتەبەكە چاپ دەكات، مەبەست و ويىستى دۆزەخىانەى جوۋەكان دەخاتەپوۋ، دۋاى ئەۋەى بۇ يەكەمجار پىرۇتۇكۇلەكان لە روسىا بىلۋوبونەۋە، خەلگ بە گىشتى لە ناۋەرىكى پىرۇتۇكۇلەكان بىزار و تۈپەبوۋ، لەبەر ئەۋەى لە پلانى شەپانگىزى جوۋەكان دەترسان، چونكە بە روۋنى دژى ئارامى و بەختەۋەرى خەلىكى نا جوۋ بوۋ، خەلىكى روسىا بە ھەموو شىۋەيەك لە دژى جوۋەكان ۋەستانەۋە، چەندىن كەسايەتيان لى كۈشتى، تەنھا لە يەك شۈيىن نىزىكەى (۱۰) ھەرزار كەسيان لە جوۋەكان كۈشت.

دۋاى ئاشكەرابوۋنى پلان و مەبەستەكانىنان، گەرە فەرمانپەۋا و سەركردەى ئەۋ كاتى جوۋەكان(تىۋدۇر ھىرتزل) كە لەسەردەمى رۇشنگەرى بە (باوك) و (موسا)ى جوۋەكان ناسرا بوۋ، لەسەر بىلۋوبونەۋە نەپىيەكانىيان زۆر بىزار و تۈپەبوۋ، لە روۋنكردنەۋەيەكى بە نەپىيىدا دەلىت: ئەۋ پىرۇتۇكۇلەكانە لە (قودس)ى پىرۇز لەلايەن كەسانىك

دزاون، ئاشکراپوونیا پېش کاتی خۆی، ئاشکراپوونی پلان و مەبەستە نەینییە کانمان بوو.

دوای بۆلۆپوونەوێ پرتۆکۆلەکان، جووھەکان بە ھەموو شێوازیك بەرگریان لە خۆیان دەکرد، دەیانگوت ئەو پرتۆکۆلانە کاری نێمە نییە، بەلکو بە مەبەستی ناشرین کردن و تاوانبارکردنمان لەلایەن نەیارەکانمان نووسراون و بۆلۆکراوەتەو، بەلام جیھان باوەڕی پێیان نەدەکر، چونکە رووداوەکانی روویاندابوو بەراورد بە دەقی پرتۆکۆلەکان، ھەقیقەتی مەبەستی جووھەکانی دەبەلگاند.

لە ھەنگاوی یەکەم بۆ پەردەپۆش کردنی ئاشکراپوونی پلانی مەبەستەکانیان دەستیانکرد بە کپینەوێ کتیبەکان بە نرخیکی زۆر و سوتاندنیان، بەلام سەرکەوتوو نەبوون، بۆیە پەنایانبرد بۆ ئالتوون و ژن و ھەرپەشەکردن لەو کەسانە بۆ بۆلۆیان دەکەنەو، ھەروەھا لە رێگەی سەرکردە و ھەرمانرە واکانای خۆیان لە ولاتانی ئەوروپا بەگشتی و ولاتی بەریتانیا بە تاییبەتی، تاكو لە رووی دیپلۆماسی گۆشار بخەنە سەر (روسیا) کوشتنی جووھەکان بوەستینیت و کتیبی پرتۆکۆلەکان دەستبەسەرداگیریت، دوای ھەول و کۆششیکێ زۆر توانیان سەرکەوتوو بن.

لەدوای ئارام بوونەوێ دۆخەکە، جاریکی دیکە (نیلۆس) لە سالی (۱۹۰۵) دووبارە کتیبەکە بۆ پێشەکی و روونکردنەو و پەپێرەن و پێشبینییەکانی خۆی دووبارە چاپدەکاتەو، بەلام زۆر بەخیرایی جووھەکان ھەموو کتیبە چاپکراوەکانیان بە نەینییە لە بازاردا کۆکردەو و سوتاندیان، واتە زۆر بەخیرایی لە ماوەیەکی کورتدا چاپی دووھەمی

پروتوكۇلەكان لەناو دەبردۈرۈش، لە سالى (۱۹۱۱) جاريكى دىكە چاپكرايەۋە، بە ھەمان شىۋەى چاپى دوۋەم كىتەپەكان كۆكرانەۋە و سوتىنران، كاتىك لە سالى (۱۹۱۷) چاپكرايەۋە، بەلشەفىيە كۆمۇنىستەكان لە شۇرۇشى ئۆكتۇبەرى سالى (۱۹۱۷) ئىمپراتورىيەتى قەيسەريان روخاند و دەستەلاتيان گرتەدەست، كۆمۇنىستەكان سەرجمى كىتەپەگەيان دەستەسەرداگرت و رىگەيان ئەدا بىلاۋىتەۋە، لەبەر ئەۋەى نۇرۋەى دەستەلاتدارانى بەلشەفى ئەندامى رىكخراۋە نەئىيەكانى ماسۇنىيەت بوون، بە واتايەكى دىكە لە سەرگردە جوۋەكان بوون يان نوئىنەرى جوۋەكان بوون، لەو كاتەۋە كىتەپى پروتوكۇلەكان لە روسيا چاپ نەكراۋەتەۋە.

لەگەل ھەموو ئەو رىكارانەى جوۋەكان بۇ لەناۋىردنى پروتوكۇلەكان پەيپەۋيان دەكرد، يەك دانە لە كىتەپى پروتوكۇلەكان كە لەسالى (۱۹۰۵) لە روسيا چاپكرايوو، واتە چاپى دوۋەمى بە پىپىتەردن و پىششىنى و لىكەندەۋەكانى (نىلۇس) گەشتبەۋە مۇزەخانەى بەرىتانىيا (British Museum) لە (لەندەن)، مۇرى مۇزەخانەى لىدرا و مېژۋى ۋەرگرتنى لەلايەن مۇزەخانە لەسەر تۆماركرايوو، كە مېژۋى (۱۰ - ۸ - ۱۹۰۶) لەسەر تۆماركراۋە، ئەو كىتەپە تاكو رىۋدانى كودەتاي كۆمۇنىستەكان لە سالى (۱۹۱۷) لە روسيا، لە مۇزەخانەى شارى لەندەن فەرامۇشكرايوو، بەلام لە كاتى كودەتاي بەلشەفىيە كۆمەنىستەكان، رۇژنامەى مۇرنىنگ پۇست (Morning Post) مامۇستا (فىكتۇر مارسىدن - Victor E. Marsden) ھەلدەبۇرۇت ۋەكو پەيامنۇر گەشت بۇ روسيا بىكات، پىش ئەۋەى پەيامنۇرى ناۋىراۋ گەشت بىكات، سەردانى مۇزەخانەى لەندەن دەكات، دەيەۋىت ھەندىك

لە ساڵى (١٩٤٧) لە لاين (محەمەد خەليفە تونسى) لە زمانى ئنگلىزى
و ەگىر دراو ە سەر زمانى ەرهەبى، لە رۆژنامەکان بە چەند بەش
بلاوکراو ە، لە ساڵى (١٩٥١) و ەکو کتیب چاپ دەکریت و
بلاو دەکریت، لە دوايدا لە لاين چەندین نووسەر و بیرمەند و ئەدیبى
دیکەى ەرهەبى و ەگىر دراو ە سەر زمانى ەرهەبى، ئیستا کتیبى
پروژە کۆلى فەرمانرەوايانى جوو، بە زمانى ەرهەبى چەند چاپىکى ەیه،
لە ناو ەندەکانى چاپ و بلاوکردنەو ەى جیهانى ەرهەبى بە ژمارەى زۆر
دەستى خوینەران دەکەوێت.

رەمەزان ەمەدمین

کۆبە

٢٠١٦-١٠-١٠

پروټو کولی یه کهم:

بیروبروا بنه رتیه کان:

(The Basic Doctrine)

۱- نیمه راشکاوانه، گفتوگو له سر کوی به لگی تیپامانه کانمان ده کهین، له نه نجامی گفتوگوکان ده کهین به روونکردنه وهی به سود له سر بنه مای به اوردکردن و مه لهینجان.

۲- له سر نه و میتوده ئایدیای سیاسه تکردنما و سیاسه تی نه ته وهییه کان (Goys)^(۱) ده خهینه روو، مه به ست له چه مکی نه ته وهییه کان: (پیناسه ی خودی جووه کانه بۆ هه موو نه ته وه کانی دیکه "Gentiles").

۳- پتویسته تیبینی نه و هه قیقه ته بکهین، خه لکی لادهر و به دهره وشت ژماره یان له خه لکی جووامیر و به ره وشت زیاتره، که واته باشتیرین نه نجام بۆ فهرمانه واییکردنی جیهان توندوتیژی و ئیرهابه، له بری دانووستانی نه کادیمی (academic)، به سروشتی هه موو موقفیک به دوا ی هیزدا ده گهریت، هه موو تاکیک ده یه ویت بییت به دیکتاتور، نه گهر له توانایدابیت، به لام کهس به مه به ست خه ویه کانی ناگات، نه گهر به رژه وهندی نه وانی دیکه ویران نه کات.

---

^۱ - (Goys) یان نه ته وهییه کانی دیکه ی نا جوو: له دیدی جووه کان وشه ی (Goys) واته "گومپاکان، دوانه په سته کان، ناژه له کان"، به وپییه جووه کان به چاری قین و بیزاروی و بوغزاندن و دووپیی ده وانه نه ته وه کانی دیکه ی نا جوو.

۴- چی جلهوی ئه و دپنده کتویه کردو، له دپندیدا پیتی ده لێین مرۆف؟ کێ تاکو ئیستا هه رمانه وایی ئه و دپنده یه ی کردوه.

۵- مرۆف له سه ره تای ژیا نی کومه لایه تی چوو ته ژێر هه ژمونی هێزی دپندانه ی کوێر، به تێپه پبوونی کات پابه ندی یاسا بووه، به لام هه قیقه تی یاسا چیه؟ یاسا هێزێکی باوه پینکراوی خودیه، له سه ر به نه مای ئه و تێگه یشتنه یاسای سروشتی ئه وه یه: (ماف به هێز به رجه سه ده بێت).

۶- ئازادی سیاسی هه قیقی نییه، به لکو ته نه نا ئایدیا یه، پتویسته مرۆف بزانیته له کاتی پتویست چۆن ئه و ئایدیا یه گه لاله ده کات، تاکو چێزی هه بێت، له رێگای چێز خه لک بۆ لای خۆی رابکێشیت، به وشێوه یه ئه گه ر مرۆف بپاریدا نه یاره که ی له ده سه لات لادات، ئه وه ژیا نی نه یاره که ی ده کات به کێشه، ئه گه ر نه یاره که ی هه لگری ئایدیا ی ئازادی (FREEDOM) بوو، که پیتی ده گووتریت ئازادیخواز (Liberalism)^(۱)، ئه و کاته ی ده سه لات ده گرێته ده سه ت،

۱- ئازادیخوازی (Liberaly): زیاتر ته رزێکی ره فتارییه، که متر میتۆدێکی ئه قلییه له هزی سیاسیدا، له به نه مادا (Liberaly): ئازاد بوونی تاکه له هه موو ئه و دا بونه ریت و یاسا و رێسا یانه ی کومه لگه له به رده م ئاره زوو و حه زه کانی تاک دا بناوه، دوا ی ئه وه ی تاک ئازاد ده بێت، ژیا نی تایبه تی خۆی به پیتی وێژدان و ته رزی هه زینی خۆی ئاره سه ده کات. له بیه ماوه چه مکی (لیبرالی) له به رانه ر چه مکی ئازادیخوازی به کاره اتوه، بۆ ئه وه ی چه مکی ئازادی و ئازادیخوازی تێکه ل په کدی نه بن، چونکه دوو چه مکی جیاوازن له په کدی، چه مکی ئازادی - ئازاد بوونی مرۆفه له هه موو کۆت و به ندێک، به لام زۆر جار ئازادیخوازی چه مکه کانی دا به ره وه ی و وێژدان و مه عریفه، ئه خلاق ده گرێته وه.

له پٽناوى چمكى ئازادى دهستبهردارى هه نديك له دهسته لاته كانى خڙى ده بٽ، له نه جامدا رووبه پووى ڪيشه ده بٽه وه. له سر نه و بنه مايه ئايدياكه مان به ره و سرکه و تن ده چٽ، چونكه قهيرانى حڪومه ته داپراوه كان، چوونه ژيبرارى ياساكانى ژيانه، نه و حڪومه تانه له لايه ن كه سانڀيكي ديكه ده ستيا بنه سر داپراوه، نه و حڪومه ته نوييهى ده ستلا ت ده گريته ده ست ده توانيٽ چى بگات؟ ته نها ده توانيٽ شويني ده ستلا ت كونه كه بگريته وه، وه لى حڪومه ته نوييه كه به ئايدياى ئازادى خوازي به ده ستلا ت گه يشتووه، نه وه پٽويسته ئازادى به قرار بگات، هه ليه ته ((هڙي جه ماوه ري ڪوڙ يه ڪ روڙ به بى سر ڪرده ناتوانيٽ له سره پٽي خڙى بوه ستيت))، نه وه حڪومه ته نوييه كه له لايه ن سر ڪرده يه ڪي نويى به ريوه ده بريٽ.

۷- له سرده مى ئيستا دا ده ستلا تى ئالتون به سر سر ڪرده و فهرمانروا نوييه ئازاده كان (Liberal) بالاده سته، هاوڪات نه و سرده مه گوزه شت كه ئاينه كان فهرمانروا ووبون، پياواناى ئاينهى سر ڪرده ي گه لان بوون! به لام ئايدياى ئازادى به سر ڪرده و فهرمانروا نوييه كان به رجه سته نابيٽ، چونكه هيج كه س ناتوانيٽ، ئازادى هه قيقى به به پراكتيكي په پره و بگات. نه وه نده به سه بڙ ماوه يه ڪي ڪورت فهرمانروا يى ئوتونؤمى به گه ل بدرٽ، بڙ نه وه ي نه و گه له به بى جياوازي هاولا تى حڪومه ته ئازادى خوازه كه بن، له و ساته وه ناكوكى و جياوازي له نيويان ده سته پڊه كات و به خيترايى ناكوكى و جياوازيه كان گه شه ده كن و بلاوده بنه وه، له نه جامدا شه پى كومه لايه تى سره له ده دات، ده ولت گرڊه گريٽ و ڪاريگه ريبه خراپه كانى شه پى كومه لايه تى هه مووان له دڙى هه مووان، به خيترايى هه موو لايه ڪي ولا ت ده گريته وه.

۸- ھەزىنى ناوخۆيى سەرۋەرى دەۋلەت لەناۋدەبات يان شەپى ناوخۆيى سەرۋەرى دەۋلەت رادەستى دوزمىنىكى دەرەكى دەكات، لە ھەردوۋى ھالەت ئەۋ دەۋلەتە لە ھەموو روۋيىك ويران دەبىت و دەكەۋىتە ژىر دەستى ئىمە، ئەگەر دەستەلاتى دارايى - ھەموو دارايى لەدەستى خۇماندەبىت، ئەۋ دەۋلەتەى روۋبەروۋى شەپ و ويرانكارى دەبىتەۋە ھەموو شىتېك لەدەست دەدات، ھىچ رېگەرەچەيەكى پەيوەستىۋونى نابىت، تەنھا ئەۋە نەبىت بۇلاى خۇمان بگەرپتەۋە، ئەگەر ئەۋە نەكات، بېگومان دەكەۋىتە گىزاۋ و ھىچ رېگاچارەيەكى دىكەى نابىت، تەنھا گەرەنەۋە بۇ لاى ئىمە نەبىت، چونكە دارايى ھەكۈمەت كە خۆى لە داھات و يەدەگى ئەۋولاتە دەبىنپتەۋە لە دەستى ئىمەدايە.

۹- كى كارىگەرە بە دۆزى ئازادىخۋازى، ئامازەكان گومان بەخشىن، توۋىنەۋەكانى لەسەر دۆزى ئازادىخۋازى كراۋە، دۆبەرى ئەخلاقىن، ئەم پىرسىارە دەكەين: لەبەر چى ئەۋ دەۋلەتەنەى الەلايەن دوزمىنان ھەرەشەيان لىدەكرىت، ئەخلاقى دوزمىنەكەيان رەتەناكەنەۋە، سەرەتا پىۋىستە چەمكى دوزمىن روۋن بگەينەۋە، كە دوۋ جۆرى ھەيە: "دوزمىنى ناوخۆيى و دوزمىنى دەرەكى"، ئەۋ ئامرازانەى بۇ بەرگىرىكىرەن لە بەرانبەر يەكەم بەكارىدەھىنرىت جىاۋازە لەۋ ئامرازەى بەرانبەر دوۋەم بەكارىدەھىنرىت، پلانى بەرگىرىكىرەن لە دوزمىنى ناوخۆيى بە نەيتى دادەنرىت و بە شەۋ ھىرشى بۇ دەكرىت يان بەھىزى گەرە ھىرش دەكات و لەناۋيان دەبات؟

ئايە لەبەر چى ئەۋ دەۋلەتەى الەلايەن دەۋلەتتىكى دىكە ھىرشى دەكرىتەسەر پىۋىستە ئەخلاقى دەۋلەتى دوزمىن رەتەكەنەۋە، كە ئەۋ

ئامرازانە بەكار دەھىنرەت لى دەرى بىنەماكانى ژيان و بەختە ۋە رىيەكان،
پىئويستە لە ئاۋيان بىبات؟

۱۰- ئايە ئەقلىكى لۇژىكى تەۋاۋ دەتوانىت لە قەدىمىي ۋاقىتتىكى شىۋاۋدا
ھىۋاي قەدىمىي ۋاقىتتىكى سەركەۋتوۋ لە رىكاي گىتوۋگۇ و دانوستان
بخوازىت، لە كاتىكدا دەتوانىت ئەۋ گىتوۋگۇ و دانوستانانە بە گىتوۋگۇ
و دانوستانى دىكە رىزگار بىكرەت، لەۋانە بە گىتوۋگۇكانى دىكە پىنگە نىيانى
بىن، ئەۋ گىتوۋگۇ بە قۇمىكى پىدە بە خىشەت گەل زىاتر سەرسامى دوزمىن
بىت، بەۋ شىۋە بە گەل ناتوانىت بە جۋانى بىر بىكاتەۋە، بەلكو دەكەۋە
دۋاي سۆزە بىۋاتاكەن و نەرىت و تىۋرە سۆزدارىيەكان. كاتىك كە سىك لە
نىۋ حەشىمەتى لە خۇبايى و گەمۇ دەردەكەۋىت، رۇدەچنە نىۋ ناكۇكى
خىزىيەتى، ھەمۇر تۋانكانى رىكەۋىتن بۇ ژيان بەكەدەخەن، ئەگەر
رىكەۋىتنەكان لە سەر بىنەماي گىتوۋگۇ راست و دوستىش بىت. ئەگەر
بىر يارەكانى لە رىكەۋىتنەكە دەردەچن، تاكە دەرفەتى ژيانى خەلك بىت
يان زۆرىنەي بىر يارەكان بۇ چارەسەرى كىشەكانىيان بىت، ئەۋە بە ھۋى
پىداگىرىي سىياسىيەنە حەشىمەتى گەمۇ چارەسەرى قىزەۋن دەخىرەتە
رۇ، ھاۋكات چارەسەرى قىزەۋن تۋىي ئازاۋە لە نىۋ ھۆكۈمەتدا
دەچىنىت.

۱۱- سىياسەت لە ھىچ شىتەك لە گەل ئەخلاق بەكانگىر نابىت، ئەۋ
قەدىمىي ۋاقىتتىكى ئەخلاقى ھەيە سىياسىيەكى لىھاتوۋ نىيە، چۈنكە
قەدىمىي ۋاقىت بە ئەخلاق لە سەر عەرشەكەي بەردەۋام نابىت. بىگومان
پىئويستە قەدىمىي ۋاقىتتە رىۋىكاتە فىل و دۆرۈكەن، سىۋىشى مۇۋىي بالا لە
پاكىدايە، دەستپاكى سىياسەت خراب دەكات، كەۋاتە دەستپاكى ئازاۋە
دەخاتە نىۋ عەرشى دەستەلات، ئازاۋەكەي گەۋرەترە لەۋ ئازاۋەي دوزمىن

دروستى دەكات، ئەو تايىپەتەندىي فەرمانپەرۋار، پىۋىستە تايىپەتەندى فەرمانپەرۋار گەلانى دىكە بىت، واتە تايىپەتەندى فەرمانپەرۋارلىق گەل جوو نەبىت، بەلام ئىمەي جوو ناچارىن بە بەردەوامى رەخنىيان لىبگىر.

۱۲- مافى ئىمەي جوو بە ھىز بەرجەستەدەبىت، ئەگەرچى چەمكى (ماف) ئايدىيەكى ئەپستراكتە، ھىچ بىنەمايەكى نىيە، بەلكو چەمكىكە زىاتەر ئاھاژىيە بۇ ئەم دەستەواژەيە: ((ئەو دەم پىدە كە دەمەبىت بۇ ئەو دەمەي بىتوانم بە بەلگە بىسەلمىنمەن لە تۇ بەھىزترم)).

۱۳- ماف لەكۆي دەستىدەكات و لەكۆي كۆتاي دىت؟

۱۴- كام دەولەت دەتوانىت ھىزى خۆي رىكېخت، سەرۋەرى ياسا تىايدا ياخى دەبىت، كەسايەتى فەرمانپەرۋار بە ئاراستەيەكى نەزۇك گوزەر دەكات، بەھۇي دوزمنايەتى كۆردى ئازادى ھاۋلاتيان، ئەمە ھەلەيەكى نۆيىيە بۇ ھىزىكۆردە سەر ئەو دەستەلاتە، بە سودىبىن لە بەكارھىتايى بۇ پەكخستەن و لەناۋىردى سەرۋەرى ياسا و سىستەمى بونىادىراۋ، ھەرۋەھا دەستگرتەن بەسەر رىساكان و دوپارە رىكخستەنەۋەي ھەموو دەرگاكانى دەولەت، بەو شىۋەيە دەبىن بە دىكتاتۇ لەسەر ئەو كەسانەي بە ئارەزۋىي خۇيان، لەپىناۋىي ئازادى دەستبەردارى ھىزى خۇيان بوون، ھاۋكات بە خۇدى خۇيان ھىزى خۇيان بە ئىمە بەخشى.

۱۵- ئەو دۆخە شىۋاۋەي لە ئىستادا بۇ ھىزى گەلان لە ئارادايە، ھاۋكات ھىزى ئىمە لە ھەموو ھىزەكانى دىكە تۆكەترە، لەبەر ئەۋەي ھىزەكەمان تاكو ئەو ساتە سەرگەۋتۈۋە، لەداھاتوۋ ھىزەكەمان بە ئاستىك دەگات، ھىچ پىلاننىكى فىللوۋى ناتوانىت لەگەلندا ھەلېكات.

۱۶- لەسايەي ئوۋ فەسادى و گەندەلى و بەدپەرەۋىشتىنەي لەنتو نەتەۋەيىھەكان لەئارادايە، كە فەرمانپەرەۋا فېئىلەزەكانيان روويان تېكىردوۋە و برەۋى پىدەدەن، سودەكانى فەرمانپروايكردنى يەكلاكرەۋە دەرەكەۋىت، بۇ دوۋبارە بونىادنانەۋەي سىستەمى ئوۋ زىانە سىروشتىيەي ئارەزۋى ئازادىخۋازى وپرانى كىردوۋە. مەبەست پاساۋى بەدەستەۋەدانى ھۆكارە، پىۋىستە لەسەرمان پىلانى خۇمان دابىنىن، بەدۋاى لاپەنى چاكە و ئەخلاق نەگەپىن، بەراۋرد بە گەران بەدۋاى ئوۋەي پىۋىست و بەسودە بۇ مەبەستەگەمان.

۱۷- پلاننىكان لەبەردەستدایە، لە سەۋى ئوۋ پلانە ھىلىكى ستراتىجىمان (Strategie) دانائە، نابىت و ناكىت لە ستراتىجى ئوۋ ھىلە لادەين، ئىمە لە كارى تىكدان رابىردوۋمان ھەيە، چونكە ((لە سەدەكانى رابىردوۋ كارى تىكدانى زۇرمان كىردوۋە)).

۱۸- ئوۋەي بىھۋىت پلانى كارىكى گونجاۋ لەگەل خودى خۋى جىبەجى بىكات، پىۋىستە لە ھىزى خۋى بەئەگا بىت لە گۇرپانى رىق و بىزارى خەك، ھەروەھا بەئەگابىت لە پىۋىستى خەك بۇ سەقامگىرى، ھەروەھا لە بىتواناى تىگەشتى خەك و پىشېبىنى كىردنى دۇخى زىان و بەختەۋەريان بەئەگابىت، پىۋىستە بزانىت ھىزى ھەشىمەتى كۆپرەتەتالە لە ئەقلى لۆزىكى، ئوۋ ھەشىمەتى لە بىستى راست و چەپ دۇشدادەمىنىت.

((ئەگەر كۆپرە پىشەۋايەتى كۆپرە بىكات، ئوۋ بەجۈۋەتە دەگەون))، تاكەكانى ئوۋ كۆمەلگەيەي لە دەزگاكانى دولەت پۇستيان ھەيە و بەرپرسىارن، ئەگەر چى كەسانى لىھاتوو و بەھرەمەندىشېن، ناتوانن

دهزګاکان به رټوبېښ، چونکه سرکرده کانيان کوټين و ناتوان
دهستلات به رټوبه بېښ، بويه ګل ته نه ګل له ناوډه بات.

۱۹- هيچ کس ناتوانيت وشه په کي ليکدراو له تلف و بټي سياسي
بخوښتېښه وه، ته نه ټوانه نه بټت بڼ پاشاي
توتوکراتي (autocratic) پيښه ښډاون.

۲۰- ګل بڼ خودي خوي جېټېلډراوه يان بڼ کسه چاکه کاني ټيمه، که
له نټو دهزګاکاني دهولت کارده کښ، بهو شپوه په ناکوکي حېزبانه تي
ګل ويران دهکات، ټو ناکوکيانه ي له نه نجامي دهستګرتن به سر هټو
په کډي دورخستنه وه له جوومګه کاني دهستلات هاتووه ته ټاروا،
که واته حېزبه کان به رده وام هه ژان و ټاروا و شله ژان دهخولقيتن. ټايه
خه لک ده توانيت به ټارامي دور له ټيره يي، ټو کسه دپاري بګښ، بڼ
ټوه ي کاروباره کاني دهولت وه ک پټويست هه لېسورپټيت، نه که ونه ژير
ټاره زووه خودييه کانيان؟ ټايه ټو کسه ي ګل دپاريدهکات، ده توانيت
بټت به پاريزه ري دهولت له دږي دوزمني دهره کي؟ له بواري پلاني
هه لېسوراندني کاروباره کاني دهولت و پاريزګاريګردن له دهولت، پلانه که
دابهش بووه بڼ زږد بهش، به شه کاني پلانه که هاوتاي ژماره ي ټه قلبي
ټاکه کاني کڅمه لګه په، بويه ټو پلانه به هاي خوي له دهستدوا، له بهر
ټوه پلاني هه لېسوراندن و پاريزګاريګردن له دهولت نالوژيکييه، شپاي
جېټه جيګردن نييه.

۲۱- له سر بڼه ماي ټو تيږوانينه: ته نه دهستلاتي
توتوکراتي (autocrat) ده توانيت پلانيکي فره دهه ند دابريژيت، بڼ
هر به شيکي دپاريګراوي پلانه که په يمان به ټنداميک له دهزګاکاني

حكومة دەدات، ئەو راستىيە ھەلە ھېچىن، بەختە ۋەرى ۋلات بەرجەستە دەيىت، ئەگەر ھۆكۈمەتى ۋلاتكە لەژىر دەستەلاتى يەك تاكە كەسى بەرپرس دايىت، كەۋاتە بەين سەمكارى رەھا شارستانىت بونىاد نانرىت، چونكە شارستانىيەت ناتوانىت بگە شىتە ۋە ۋەرىكە ۋىت، تەنھا لەژىر چاۋدېرى يەك ھەرمانپەرۋا نەيىت، گرنگ نىيە ئەو ھەرمانپەرۋايە چ جۆرە مۇۋەپپەقىيەت، گرنگ ئەۋەپە ھەرمانپەرۋايەكى ئۆتۈكرات بىت، كەۋاتە نابىت ھۆكۈمەت لەژىر دەستى گەلدا بىت. ((خەلگى بەرپەر لە ھەموو بۇنەيەك رەفتارىيان بەرپەرىيە))، كەۋاتە چۆن دەستەبەرى ئازادى خەلگ بىكرىت، تاكو بەختىرايى ئازاۋە روۋنەدات، ئازاۋە لە خودى خۇيدا لوتكىى بەرپەرىيەتە، سەرچاۋەكى ئازادى خەلگە.

۲۲- بەخۇدى خۇتان بېۋاننە ئەو ئازاۋە مەستانەي (alcoholised) شراب تىكىداۋن، ئەگەر سەرنجىيانبەدىن لەپىشتى ئازادى سودى بېسىنورىيان بېنىۋە! ئايە رىنگە بە خودى خۇمان ۋە نەۋەكانمان دەدەين ھەمان رەفتار بگەين؟ لەنىۋ مەسىحىيەكاندا خەلگانىك شەراب بەلار تىداۋىردون، گەنجە شىتەكانيان بە مۇدىلەكانى كلاسكى (Classics) گۇرپان، نوپنەر ۋە مامۇستا ۋ خەزىمەتكار ۋ دادەكانما كە لەمالە زەنگىنە مەسىحىيەكان كاردەكەن، ھەرۋەھا نوۋسەرنامان (Clerks)، بە رەفتارى مەسىحىيە پېشىنەكان فرىۋىيان خوارد، ھەرۋەھا ھەموو ئەو جۈۋەكانەي لەگەل مەسىحىيە پېشىنەكان دەژيان، ھەرۋەھا ئەو ژنە جۈۋەكانى لە يانەكانى كاتىبەسەرىردن كاريان دەكرد فرىۋىيان خوارد ۋ ھەلخەلەتان، بە تايىبەتى ئەۋانەي پېتيان دەگوۋىرتىت: (ژاننى كۆمەلگە) زياتر لە ژنانى جۈۋەكەكان ئارەزوۋىيان لە بەدپەرەۋىشتى ۋ رابورادن بوو.

۲۳- له سره بڼه مای شو ټیګه بښتنه، پټویسته ((همو ټامراژیکي توندوتیښی و فریودان)) دروشمی ټیمه بیت، بهو پټیه تنها هیڅی دلسوز و ټزګمه له سیاسه تکررندا سرکه وتووه، به تایبه تی ټه ګر شو هیڅه ټامارهی دلنایای پټویست به پیاوړی دهولت بدات، پټویسته توندوتیښی بڼه مای کارکردن بیت، پټویسته پډاګرین ټاکو فیل و فریودان فرمانپه وایی حکومت ته نه ته وپیه کان بګات، شو حکومت ته نه ته وپیه کان ره ټیاندو کرده وه هیڅی نوی خویان بخنه ژیر پټی نوینه ره ګانمان (agents)^(۱)، شه ټاکه ټامراز و هوکاره بو ګه یشتن به ټامانجی چاک، پټویسته له سره مان په ک سات له کاری به رتیل و فریودان و خیانه تکررندن پاشګه زنه بینه وه، ټه ګر له ګه یشتن به مه به سته ګانمان خزمه تمان ده ګن. له سیاسه تکررندا پټویسته بزاین چوډ ده سته ګرین به سره مولګ و مال به که مترین پاشګه زیوونه وه، ټه ګر شو کاره واده کات سره کردایه تی هیڅ بکه ین.

۱- نوینه ره ګان (agents): همو شو که سانه ی سر به ده زګا و ریڅخراوه ګانی سه هیڅین و له به رزه وهندی ګه ی جوو کارده ګن پټیان ده لټن: (نوینه رګان)، له همو ولاتانی جیهان به له ژیر ناوی جوړاچور و ریڅخراوی جیاواز کارده ګن، وکر "دیپلوماتکاره ګان و نه دمانی ریڅخراوه نه پټیبه ګان و نه دمانی ریڅخراوی ماسونی"، به تایبه تی نه دمانی ریڅخراوی ماسونی، که ده زګایه کی نه پټی جووه ګانه و نه دمان و لایه نګری له نیو ولاتانی جیهاندا له نه ته وه ګانی دیکه هیه، به پټی توپښینه وه نیوده وله تیبه ګان شم ریڅخراوه نه دمانی کار و چالاکی له نیو ده زګا ه سته یاره ګانی ولاتاندا هیه، له کاتی کوده تا و ګوړانګاریه سیاسیه ګان و ه لټاردنه کاند رولی په کلاکه ره وه ده بښن.

۲۴- ده‌وله‌ته‌که‌مان ریگه‌ی کراوه و دروستی په‌یره‌و‌کردوه، هاوکات مافی شه‌وی مه‌یه به‌هوی دوخی شه‌پ‌برپاری له سیداره‌دان بگوریت، شه‌م گورانه که‌مترین ده‌رکه‌وتن و نورترین کاریگه‌ری ده‌بیت، گورپنی برپاری سیداره پتویسته بۆ به‌هیزکردنی شه‌و‌گه‌رته‌بیت، ملکه‌چکردنی کویزانه‌ی لی له‌دایکده‌بیت. بۆ شه‌م مه‌به‌سته‌ته‌ن‌ها توندوتیژی بیزاو فاکته‌ری سه‌ره‌کی هیزی داپه‌روه‌ریه، له‌به‌ر شه‌وه پتویسته ده‌ستبگین به‌پلانی توندوتیژی و هه‌لخه‌له‌تاندن، نه‌ک ته‌ن‌ها له‌پیناوی به‌رژه‌وه‌ندییه‌کانمان، به‌لکو له‌پیناوی شه‌رک و سه‌رکه‌وتندا. پرنسیپمان بۆ جو‌ری هیز: هیز وه‌کو نامرازی‌ک ناماده‌ده‌که‌ین بۆ جیبه‌جیکردنی پلانی مه‌به‌سته‌که‌مان، بیگومان سه‌رده‌که‌وین و هه‌موو حکومه‌ته‌کان ده‌خینه ژۆر ده‌سته‌لاتی حکومه‌ته‌بالا‌که‌مان، به‌لام ته‌ن‌ها به‌و نامرازانه سه‌رناکه‌وین، واته ته‌ن‌ها به‌هیز سه‌رناکه‌وین، به‌لکو به‌جه‌ختکردن و نه‌گورپی بیروپروامان، ده‌مانه‌و‌یت شه‌وان بزائن، واته نه‌ته‌وه‌یییه‌کان بزائن، ئیمه جه‌خت له‌سه‌ر سه‌رکو‌تکردنی هه‌موو یاخیبوونی‌ک ده‌که‌ین.

۲۵- ئیمه کۆنترین و په‌که‌م گه‌لی به‌ناگای "نازادی، په‌کسانی، برپه‌تی"، بووینه، وتنی شه‌و‌چه‌مکانه له‌وکاته گه‌مژه‌یی و نه‌زانی شه‌و‌که‌سانه‌یان ناوه‌لا نه‌کرد، ته‌ن‌ها وه‌کو دروشم له‌ده‌وری کۆیبو‌نوه، به‌لکو شه‌و‌کاته‌ی بوونه وێردی سه‌رزمان، جیهان به‌وتنه‌وه‌یان بێبه‌شبوو له سه‌رکه‌وتن، هه‌روه‌ها تا‌ک به‌وتنه‌وه‌یان بێبه‌شبوو له‌نازادی هه‌قیقی خودی، شه‌و‌کاته‌ی تا‌که‌کان به‌برپاری پێشوه‌خت کویزانه پارێزگاریانده‌کرد له‌و‌که‌سه سه‌له‌یه‌ی ده‌ستی نابوو به‌ینه‌قاقایان. شه‌و‌گه‌لانه‌ی بانگه‌شه‌ی نازادی و زیره‌کیان ده‌کرد، له‌شه‌نجامی شه‌و‌چه‌مکانه‌ی دووباره و دووباره ده‌یانگوته‌وه و تێنه‌ده‌گه‌یشتن، هه‌روه‌ها

۲۷- ئىمە بە بەردەوامى بە ھىزىزىن بەشى ھەستىارى ئەقلى مەۋ
دەجولتەن، يان نەخۇشى قوربانىيەكانمان لە پىناۋى سودبىنى
خۇمان دەۋرۋىزىن، ۋىستى شەپ و تالانكرديان دەۋرۋىزىن،
پىداۋىستىيە ماددىيە نامرۇفانەكانيان دەۋرۋىزىن، ھەر يەك لەو
نەخۇشيانە، بە تەنھا و سەرەخۇ دەتوانىت سەرۋەرى گەل لەناۋىيات،
بەو شىۋەيە ھىزى ۋىستى گەل دەخەينە ژىر بەزەيى ئەو كەسانەي لە
ھىزى سەرۋەرى گەل دادەمالژىن.

۲۸- بەو پىيە دامالنى چەمكى (ئازادى) لە كەسايەتى ھەرمانەرەۋا،
دەتوانىت ھاۋلاتيان رازىيىكات، ((حكومت تەنھا بەرۋەبەرىكى
نەخۋىندەۋارە و پاسەۋانى خاۋەن مۆلكەكانە، شىتىكى دىكە نىيە))،
ھاۋكات دەتوانىن حكومت ۋەكو دەستكىشى نەرم دروستى بكةين،
چۆنى گەرەكمان بىت، ئاۋا ئاراستەي بكةين.

۲۹- لە روۋى مەمانە كەسى دەستەلاتدار نوینەرى گەل، بەلام دەتوانىن
لە گەل دوورىبەخەينەۋە، كاتىك گەل نوینەرەكانى خۆى رادەستى
جاسوسەكان يان نوینەرەكانى ئىمە دەكات، بەۋپىيە دانانى نوینەرەكانى
گەل، واتە (ئەندامانى پەپلەمان) لە روۋى پراكتىكى لە دەستى
ئىمەدادەبن، بەو واتايەي ئەۋەى نوینەرەكانى ئىمە پشتىۋانى دەكەن، ئەۋە
ئەو دەبىت بە نوینەرى گەل(ئەندامى پەپلەمان).

له پیشدا فیрман کردون، زانستی فرمانره واییکردنیاں له پلانی سیاسیماندا خویندوه، هاوکات نه وانه نه زمونیان له میژوو وه رگرتوه، تیبینی رو واده کانی رابردویان کردوه، به لام گه لانی دیکه ی نا جوو سودیان له تیبینیکردنی کاروانی میژووی به رده وام نه بینیه، به لکو به پیره وی شیوازیکی گونجای تیۆری به بن هزینیان کردوه، له کۆتاییدا نهنجامی فرمانره واییان بهو شیوه ده بیئت، له نیستا و داهاتودا ده بینین، که واته بۆ ده سترگتن به سه ر ده و له تان پئویستمان به وه نییه، کهسانی نه خوینده وار بۆ فرمانره واییکردن دابنن.

لییان گه پین تاکو ده گن به رۆژی خویان شادی و خوشی ببینن، یان لییانگه پین خهون به چیژ و رابواردنی سه رده میانه ببینن، یان لییانگه پین له گه ل یادگاری خهونه کانی رابردویاندا بژین، ماوه یه ک لییانگه پین تاکو باوه پیکه نه و یاسا تیۆریانیه له رینگای راویژکاره کانهان پیشکه شمان کردون به ها و واتایان ههیه، نه و یاسایانه ی له بنه ماوه له پیناوی نه وان دانراون، به پابه ندبوون و وابسته بوونیان بهو بابته وانه وه، هاوکات به یارمه تی رۆژنامه و میدیا کانهان به رده وام متمانه ی کوێرانه یان به یاساکان زیاد ده کهین.

چینی خوینده وار به خودی خۆی شانازی به تیگه یشتوویی خۆی ده کات، کوێرانه نه و مه عریفه یی له زانست ده ستیان که وئوه پراکتیزه ی ده کهن، هه لته نه و مه عریفه یه و زانستانه ی فیۆری ده بن، له لایه ن نوینه ره کانهان پیشکه شیان ده کریت، نه و که سانه ئاره زوویان له به روه رده ی نه قلیی ئیمه ههیه، بهو ئاراسته ییه ی مه به ستمان بووه فیۆری زانست و مه عریفه بن.

۳- واتینه گن راگه یاندنه کانمان بی نه نجام و بڼه مایه، سه رنجبده ن (داروین، مارکس، نیتچه) له پېشدا نیمه ریکمانخستببون، ناراسته و نه نجامی زانستی نه و زانایانه له دیدی گهلانی دیکه ی نا جوو پرسیکی نا نه خلاقییه، به لام له لای نیمه ی (گه لی جوو) روونه پرسیکی نه خلاقییه.

۴- بؤ نه وه ی له سیاسه تکردن و کاری کارگپړی هه له نه که ین، پټویسته له سه رمان له هیلکی بالای دید و بؤچوون بتویرینه وه و له هزرماندا رایبگه یه نین، نه م تیگه یشتنه نه خلاق و ناره زووی گه لی جووه، هه لته ته سه رکه وتنی تیوره که مان له ریگای په سندکردن و ره زامه ندبونی پټکه ته ی نه و گه له یه که په یوه ندیان پټوه ده که ین، وه لی تیوره که مان سه رکه وتوو نابیت! په پیره وکردنی پراکتیکی تیوره که مان سه رکه وتوو نابیت! نه گه ر به شیوه ی سیسته ماتیکی و دامه زراوه یی له سه ر بڼه مای نه زموونی رابردو و به راوردکردن به تیبینیه کان نیستا نه بیت.

۵- ناوه نده کانی روژنامه گیری و میدیاکان له ده سستی حکومت دانه، پرسى راگه یاندن هیزکی مه زنه، له ریگای روژنامه کان ناراسته کردنی هزی خه لکمان ده سته که ویت، چونکه روژنامه و میدیاکان داواکارییه زیندووه کانی هاوالاتیان ده خه نه روو، هه روه ما سکالای - سکالاکاران ده خه نه روو، هه ندیکجار له نیو ناژاوه کان بیزاری و سه رکیشی ده خه نه وه، هاوکات نازادی قسه کردن له روژنامه گری به رجه سته بووه، به لام حکومت که مان نازانن چون نه و هیزه مه زن و کاریگه ره به شیوه یه کی راست و دروست له به رژه وه ندی خو یان به کاربېنن، بویه نه و هیزه مه زنه که وتووه ته ده سستی نیمه، له ریگای روژنامه گری و میدیاکان لایه نگرمان کړکړده وه، خو مان له پشتمی ماسکه کان ماوینه وه، له ریگای روژنامه گری نالتوونمان له سه ریه کدی که له که کردوه، نه گه رچی

له پیناوی نه و دهسته که وتانه دا رووباریک خوینمان رشتووه، هاوکات
قوربانی زقرمان له ره گزی جوو پیشکش کردووه، به لام هموو
قوربانییهک له دیدی نیمه و له بهردهم خودا په کسانه به هزاران تاک له
که لانی دیکه ی نا جوو.

پروتوكول سىستېمىسى

مىتودىكەنى دەستىبە سەرداكرتن:

:(Methods of Conquest)

۱- ئەمىر دەتوانم دىنىياتان بىكەم نىمە لە كۆتا بەشى مەنگاۋە نىزىكەكانى ئامانچەكانمانىن، تەنھا ماۋەيەكى كورت ماۋە رۆلى ماری مېمىي(Sympolic Serpeni) كە دروشم و مېمى مېقىقى كەلەكەمانە پېتىكات، ئەو كاتە رۆلى ماری مېمىي دروشمى كەلەكەمان پېدەكات، سەدای دەنگى ھەموو ولاتانى ئەوروپا دادەخرىت، دەنگى ولاتانى ئەوروپا بە بازىنەيەكى پۇلانىن لە شكان نەھاتوۋ كەمارقەدەدەين.

۲- بەو شىۋەيە كۆزى ھاۋسەنگىيە بونىادىنراۋەكانى دەستى نەتەۋەيىيەكان بە خىرايى ھەرەسەدەھىتن، چونكە نىمە بە بەردەۋامى ھاۋسەنگى بونىادىنراۋەكان تىكەدەدەين، بۇ ئەۋەى بە خىرايىيەكى زىاتىر سىستەم و ياساكانىيان ھەرەسبەھىتن و تواناكانىيان لەناۋىيەين. ۋەلى نەتەۋەيىيەكان بۇچورنىيان ۋايە، بەو ھاۋسەنگىيە بونىادىنراۋە ھىزى بىكۆتايان لەدەستدايە، باۋەريان ۋايە ھاۋسەنگىيەكان دۇخەكان و حالەتەكان بە وردى ھاۋسەنگ دەكەن، بەلام سەركردەى دەۋلەتەكان ۋەكو دەلەتن، پەيۋەستىن بە خىزمەتكردنى خودى خۇيان، ھىچ سودىك لە ھاۋسەنگىيە بونىادىنراۋەكان نابىنن، ۋەكو نەرىتى ھەمىشەيىيان بە ھىزى رەھايى خۇيان بەردەۋامىن لەسەر فىل و پىلانگىرې، لەبەرانبەر ئەو مەترىسيانەى لە ئەنجامى كەموكرىيەكانىيان روۋبەرۋويان دەبنەۋە.

رىگەچارەى پاشا تەنھا دلى ھاۋلاتىيانە، لەبەر ئەۋە ناتوانىت خودى خۇى چاك بىكات لە دۇى ئەۋانەى فىل و پىلانەكان بەرىۋەدەبن، چاۋيان

برپویه هیز، نیمه توانیومانه هیزی چاودیری پاشا له هیزی هاوالاتییانی کویر دابیرین، هردوو هیزه که به و دایرانه به جووته بایه‌خی خویان له‌ده‌ستداوه، واته ناتوانن کاریک بکه‌ن له به‌رژه‌وه‌ندی پاشا یان هاوالاتییاندابیت، چونکه نه‌وکاته‌ی لیکماندایرین یان لیکمانجیاکردنه‌وه بوون به کویره هیز و نه‌ها داریکی بیگیانن، نه‌وانه‌ی چاویان برپویه‌ته هیز، ده‌بیت مافه‌کانیان به خراب به‌کاربه‌ینن، تاکو به‌هیزبن.

۳- پرسى به‌هیزی: هه‌موو په‌کێک له به هیزه‌کان دژی نه‌وه‌ی دیکه‌یانه، له‌به‌ر نه‌وه‌ی ئاره‌زووی ئازادیان به ئاراسته‌ی سه‌ربه‌خویی هانده‌ده‌ین، هه‌موو پرۆژه‌یه‌ک به ئاراسته‌ی سه‌ربه‌خویی هانده‌ده‌ین و پالپشتی ده‌که‌ین، چه‌کمان راده‌ستی هه‌موو حیزبه‌کان کردوه، گه‌یشتن به ده‌سته‌لانمان کردوه به‌ئامانج و چاوتی‌پیرینی هه‌موویان، چه‌ندین کایه و پرسمان وه‌ک پرنسیپ بۆ شه‌پکردنی حیزبه‌کان له‌گه‌ڵ یه‌کدی به‌بێ رێکار و په‌یوه‌سبوون داناه، به‌و پێیه زۆر به‌خیرایی ئازاوه و شه‌پ وه‌کو په‌تا بلاوده‌بیتته‌وه، له هه‌موو شوێنیک مایه‌پوچی تاک و کۆمه‌ڵ ده‌رده‌که‌وێت.

۴- چه‌نه‌باز و چه‌له‌حانه چیه‌یه‌کان پرۆژه‌کانی دانیشتنی په‌رله‌مان و گفتووگۆی یه‌که کارگێڕییه‌کانیان گۆپیوه، رۆژنامه‌وانه بویره‌کان و نووسه‌ری وتاره‌(Pamphleteers) به‌هیزه‌کان، به‌رده‌وام هیزش ده‌که‌نه سه‌ر هیزه کارگێڕییه‌کان، که‌واته خراب به‌کاره‌ینانی ده‌سته‌لات ئاماده‌یی هه‌یه، به‌رده‌وامی ئه‌م دۆخه هه‌موو ناوه‌ند و ده‌زگا‌کان هه‌لده‌وه‌شینه‌وه، هه‌موو شتیک زۆر به‌خیرایی له‌ژێر رق و توپه‌یی گه‌لی شه‌ل‌ژاو و یاخی هه‌ره‌سده‌هینیت.

ه- خەلك ئامادەن بە شێوازێکی خراپتر لەسابە یاساكانی كۆیلە زەوی بە ئارەقی نێوچەوانیان بە ھەژاری بژین، چونكە دەتوانن بە رینگایەك لە رینگاكان لەو كۆیلاپەتییە ئازادین، بەلام نازانن و تێناگەن كە هیچ شتێك ناتوانیٓت لە سستمی ھەژاری سەپێنراو لەلایەن دەستەلات ئازادیان ناكات. تەنھا ئێمە جەخت لەسەر دانانی مافی خەیاڵی رەھا بۆ ناوەند و دەزگاكانی دەولەت دەكەین، ھاوكات ھەموو ئەوێ پێی دەگووترێت (مافی مرۆڤ) لە ھەقیقتدا بوونی نییە، تەنھا چەمك و نموونەن، كە ناتوانین بە شێوەی پراكتیکی لە جیھانی واقعی جێبەجێیان بكەین، بۆ نموونە كارێكار چ سودێك لە كرێی كارەكەیی دەبینیت، ئەگەر گرانێ كارەكە پشتمانی بەشكێنیت، لەكاتێكدا كرێی مافە لەبری كار وەریدەگریت، ھەندێكیان بیزانن كە دەبینن چەنەباز و چەلەحانە چیبەكانی بەناو نوێنەریان و لە پەرلەماندا مافی قسەکردنیان ھەیە، یان دەبینن رۆژنامەوان مافی بلاوكردنەوێ ھەموو جۆرە شتێکی بێكەلك و بێ واتای ھەیە؟ ئایە دەستوری كرێكاران سودێکی ھەیە، ئەگەر ئەوان سود لە مافەكانیان نەبینن، ماف چیبە؟ كرێی كاری قورسی رۆژانەیی كرێكارە، بەلكو وەك پاداشتیك بۆ دەنگەكانیان تەنھا دەستوریان بۆ دادەنێن و یاسایان بۆ دەردەكەن، تاكو لەكاتی ھەلبژاردن دەنگ بە نوێنەرەكانمان (جاسوسەكانمان) بدەنەو؟

مافی خەلك گالەكردنە بە ھەژاران، پێویستی كاری رۆژانە، وادەكات كەسی ھەژار گرنگی بە بەدەستھێنانی ھەموو سودێك بدات، ئەو كارپێكردنە لەسەر شێوەی مافە بۆ ھاوالاتی، ھاوالاتی تاكو كاری ھەبێت، كرێیەکی سنورداری بەردەوام وەرەگریت، بەوشێوەیە كرێكار پشتمانی مانگرتن و خەزمەتکردن و جاسوسی دەبەستێت.

٦- لە ژێر چاودێری و بەپلانی ئێمە دەستەلاتی ئەرستۆکراسی لە ناوچوو، دەستەلاتی ئەرستۆکراسی پالێشتی لە خەڵک دەکرد و دەپاراستن لە پێناوی بەرژەوێندی و سودەکانی خۆی، بەرژەوێندی و سودەکانی دەستەلاتی ئەرستۆکراسی لە بەختەوێری گەل جیانە دەبوو، بەلام دواى ئەوەی بەرژەوێندییەکانی چینی ئەرستۆکراسی دەستەلاتدار لە ناو دەبرێن، گەل بە هەمووچینەکانی دەکەوێتە ژێر دەستەلاتی فیلابازە هەلپەڕستەکان و دەولەمەندە بێوێژدانە نوێیەکان^(١).

١- ئەوەی ئەمڕۆ لە ولاتانی خۆرهەلاتی بە گشتی و خۆرهەلاتی ناوه‌پاست روودەدات، بە روونی هەقیقەتی ئەم پیلانە دەبەلگێنێت، ئەگەر بە وردتر لە خۆڕئاوا بەگشتی و ئەمریکا بڕوانین، تێدەگەین جیهان بەرەو سیستمی سەرمایەداری تاک رەهەند هەنگاو دەنێت، ئەوەی ئێویستە لەسەری هەلوێستە بکەین، زۆربەی کۆمپانیا و پرۆژە گەورەکانی وەبەر هێنان لە جیهاندا مولکی دەستەلاتدارانی سیاسییە، بە واتایەکی دیكە مولکی چینی فەرمانەرەوایە، بە جۆرتک هەموو رەهەندەکانی ژیاى مرقۇفیان بۆ بەرژەوێندی خۆیان قۆرخ کردووە، ژیاى لەلای زۆربەی مرقۇفایەتی بریتییە لە پێکەوانان و کەلکەکردنی سەرمایە، ئەم تێگەشتنە لە ژێر کاریگەری و رەنگادانەوێ بیری سەرمایەداری هاتووە ئاراوە، مرقۇفایەتی بە گشتی لە ژێر کاریگەری وێنە بارانکردن و گرتەى فیدیویى ریکلامەکان دەیه‌وێت ژیاى رۆژانەى خۆى رێکبخت، بەلام زۆر کەم لە مرقۇفەکان بە ئاسانى دەتوانن ئەو بە دەستبەینن کە هەولێ بۆ دەدەن، لەبەر ئەوەی دەستەلاتی سەرمایەداری کە ئەمڕۆ حکومی جیهان دەکات، بە پێى پلان دارپێژراو کێشەى سیاسى و ئابوورى لە ناو ئەو گەلانی دروستدەکەن، دەبینن خەریکە بگەن بە کەنارى ئارامى، بەو پێیە قەیرانە سیاسى و ئابوورییەکانی جیهان دروستکراون، ئەوەی سودمەندە لە کۆى قەیرانەکان، تەنها چینی دەستەلاتداری خاوەن کۆمپانیا و پرۆژەى گەورە و سەرمایەدارە.

۷- ئىمە مەبەستمانە خۇمان ۋەكۈ فرىادپەسى رىزگارى كرىكاران دەرېخەين، ھاتووين بۇ ئەۋەي كرىكاران لەۋ ستەمە رىزگارېگەين، كاتىك ئامۇزگارېان دەرگەين پەيۋەندى بگەن بە چىنەكانى سوپا لەۋام سۇسىيالىستىيەكان ۋ ئازۋەچىيەكان ۋ كۆمۇنىستەكاندا، ئىمە بەردەۋام لە رىگاي جاسوسەكانمان كۆمۇنىستى ۋەكۈ رىبازى فرىادپەس پەسند دەرگەين، ھەرۋەھا دەرچىنە پال رىپىۋانەكانيان، بە شىۋەيەك خۇمان دەرەخەين كە خۇبەخشانە يارمەتى كرىكاران دەرەين بۇ (پرنسىپى برايتى ۋ بەرژەۋەندى گىشتى مۇۋانە)، ھاۋكات ماسۇنىيەتى كۆمەلايەتى بەم پرنسىپە مۇژدەي ئازدى بە خەلك دەرەخشىت.

سىستەمى ئەستۇكراسى چىنى كرىكاران بە پىنى كار دابەشەكات، ئەۋ چىنانەي كرىكاران سود لە باشى خواردنى نوي ۋ تەندروستى ھىزى جەستە دەبىنن، بەلام ئىمە سود لە داماي ۋ لاۋازى نەتەۋەيەكان دەبىنن، ھىزى ئىمە لە مانەۋەي كرىكاران بە ھەژارى ۋ نەخۇشى بەردەۋام پىندەكات ۋ دەرگات بە مەبەستەكانى، چۈنكە ھەژارى ۋادەكات پىشېرېكى بگەن بۇ بەندايەتى ويستەكانمان، دەبىنن ئەۋانەي بېھىزن توانايان نىيە لە دۇمان بوەستەۋە ! ((بىرسىيەتى مافى سەرمایەدار لەسەر كرىكاران زىاتر سەرپىشك دەرگات))، بەۋ شىۋەيە سەرمایەدار زىاتر لە دەستەلاتى دەستەلادارانى ياسايى تواناي بەسەر كرىكاراندا ھەيە، بە پىچەۋانە دەستەلاتى ئەستۇكراسى كرىكارى لە مافەكانىدا سەرپىشك كرىدېۋ.

۸- ئىمە قەيەردەۋايى چىنېك دەرگەين كە ھەستى ئىرەيى ۋ قىن ۋ رۇق بەكاردەھىتن ۋ قەيران ۋ ھەژارى ئاراستەدەرگەن، ئەۋ جۇرە ھەستانە

نامرازی نیمه به بۆ نه وهی هه موو نه و که سانه ی ریگه مان لیده گرن بۆ که یشتن به مه به ست و نامانجه کانمان دوریا نبخهینه وه.

۹- کاتیک واده ی تاج خستنه سه ر فەرمانده وای جیهانییه کانمان دیت، هه مان نه و هۆکار و نامرازان به کارده میتین، واته ئاژاوه به کارده میتین، هه موو شتیک له ناوده به یین که ساغ ده بیته وه به مسۆگه ی ناسته نگه له سه ر ریگه مان.

۱۰- تاکو ئه مپۆ نه ته وه ییه کان ناتوانن به یی یارمه تی ئیمه بیر له پرسه زانستییه کان بگه نه وه، ئا نه وه یه هۆکاری بیتواناییان له به ده سه ته یانی پێداویستییه هه نوکه یه کان و به که لکه کان بۆ شتیک دیاریکراو، ئیمه به رده وام ده بین له سه ر ده ستگرن به سه ر به رکردنه وه ی پرسه زانستییه کان، تاکو کات و واده ی دروستبوونی ده وله ته که مان دیت، مه به ستم نه وه یه چاکترین ریگا بۆ فێربوونی هه موو زانسته کان و گرنه گرتین و به بایه خه ترینیان پێویسته له ناو خوێندنه گه کاند فێریان به یین، له وانه زانستی ژیا نی مرۆڤ و بارودۆخی کۆمه لایه تییه، ئه م دوو زانسته پێویستیان به دابه شه کردنی کاره، هه روه ها پۆلێن کردنی خه لکه بۆ گروپ و چین، دوا ی نه وه ی ده وله ته که مان داده مه زینین پێویسته هه موو مرۆڤیک به هه قیقی بزانی، یه کسان یه قیقی نا کرێت هه بیت، پاساوی نه بوونی یه کسانی، جیاوازی چینه کان و جۆراو جۆری کاره جیاوازه گانه.

ئه وانه ی ده زانن شێوازی هه یه و زیان به گروپیکه ته وای خه لک ده گه یه نیت، ئه وانه له به رده م یاسادا به پرسیا رتتیا ن جیاوازه تره له و که سه ی تاوانیک ئه نجام ده دات و کاریگه ری له سه ر که س نابیت، ته نها کاریگه ری له سه ر شه کۆی که سایه تی خودی خودی ده بیت.

نەيىنىيە راستەكانى زانستى بارى كۆمەلەيتى رادەستى نەتەۋەيىيەكان ناكەين، بەلكو باۋەپ بە جىهان دەھىتىن، پىئويستە پىشەدەستىيەكان و كارى ئاۋەدانكردنەۋە لەسەر گروپىكى تايىبەت بىت، بۇ ئەۋەى نەبىتە ھۆكارى ھىلاك كىردنى مۇۋفائەيتى، ھەرۋەھا فېكىردن سەرچاۋەى دروستكىردنى ھىلاكى مۇۋە نەبىت، بەۋ پىيە نەتەۋەيىيەكان پىشە دەستىيەكان و كارى ئاۋەنكردنەۋە بەكار دانائىن، تاكو خەلك بانگ بگەن و ئەنجاميان بەن.

لەسايەى ئەۋ بارودۇخەى ئىستادا بەئاگايانە رىگەمان بە پىرۇگرامى خويىندىن داۋە، خەلك لەئەنجامى نەزانىيان باۋەپى كۆپرانەيان بەۋ وشە چاپكراۋەكان و ۋەھمە ھەلەكانى ئىمە دەبىت، ئەۋ وشە و ۋەھمانەى ۋەكو پىئويستى سەردەم پىمانداۋن يان پىمان بەخشىون، بەۋ شىۋەيە خەلك رقى لە ھەموو ئەۋ چىنانە دەبىتەۋە، كە پىئويە لەۋ بالائىرە، لەبەر ئەۋەى خەلك نەزانە و لە گىرنگى و بايەخى ھەموو گروپ و چىنىك تىناكات.

۱۱- رىق و بىزارى نىۋان گروپ و چىنەكان، رۇژ لەۋاى رۇژ توندتر دەبن، لە ئەنجامدا قەيرانى ئابۋورى جىھانى بە ھەموو ھۆكار و ئامرازەكانى دەكەۋىتە دەستى ئىمە، بەيارمەتى ئالتون، كە ھەموو ئالتونى جىهان لە دەستى ئىمەدايە، بە يەك جار لە ئەۋروپا كۆى كرىكاران لەسەر كار دەخەينە سەر شەقام، ئەۋ گروپەى ھاتونەتە سەر شەقام بە خودبخۇيان دەلخۇش دەبن، بىئاگايانە خويىنى ئەۋ كەسانە دەپىژن لە مىندالىيەۋە رقىان لىي دەبىتەۋە، ئەۋ رۇژە خەلكە كرىكارەكانى رزاۋنەتە سەر شەقامەكان دەتۈان سەرۋەت و سامانى ئەۋ كەسانە تالان بگەن - رقىان لىيانە، بەلام ناتۈان زىيان بە ئىمە بگەينەن، لەبەر ئەۋەى ساتى

ھېرشكردىن ئايان لەلەي ئىمە زانراۋە، رىكارى پىتويست دەگىرنەبەر بۇ پاراستنى بەرژەۋەندىيەكانمان.

۱۲- تۈنۈمۈمانە نەتەۋەيىيەكان باۋەپىيىنن رىبازى ئازادىخۋازى بەرەۋ مەملەكەتى ئەقلىيان دەبات. چۈنكى سەمەكانمان لە سىروشتى رىبازى ئازادىخۋازى دەستپىدەكات.

۱۳ ئىمە لە پىنگەيەكدەين ھەموو شۇرپىشك كۆتايى پىدەھىنن، ھەروەھا ھەموو ئايدىبايىيەكى ئازادىخۋازى لە ناۋ ھەموو دەستەيك، دەگۈپىن بۇ تۈندۈتۈرۈ پىتويست.

۱۴- ئەۋ كاتەي خەلگ تىيىنى دەكات ھەموو جۆرە مافىكى بە ناۋى ئازادىخۋازى پىدراۋە، ۋادەزانىت ئەۋ گەرەيە، ھەۋلدەدات ھىزى خۋى بسەپىنىت، خەلكى ۋەكو ھەموو كۆپىرىكى دىكە، بە رىكەۋت روۋبەروۋى ئاستەنگى پىشېيىنەكراۋ دەبنەۋە، لەبەر ئەۋەي نايانەۋىت جارىكى دىكە بگەرپىنەۋە بۇ سەردەم ۋ پىرۇگرامى رابىردو، ئەۋكاتە ھىزى خۋيان لەژىر پىمان دادەنن. شۇرپى فەپەنسا بەيادى خۇتان بەپىننەۋە، ناۋماناۋە شۇرپى گەرە، نەپنى رىكخستەكانيانمان بە باشى دەزانى، لەبەر ئەۋەي دروستكراۋى ئىمەبوۋن، ئىمە لەۋ كاتەۋە گەلان لەبىھىۋايى بەرەۋ بىھىۋايىيەكى دىكە دەبەين، ئەگەر ئەۋگەلە خۋيان لە ئىمە بىبەرى بگەن ۋ بەدوررىش بگرن، ئەۋە دەستبەردارىيان نابىن.

۱۵- ھەموو ئەۋ كارانە لە پىناۋى پاشايەكى سەمكار لە خۋىنى جوۋ دەكەين، ۋادەكەين ((ئەۋ پاشايە ھەرمانىرەۋايى ھەموو جىھان بگات)).

ئىمە ئىستا ۋەكو ھىزىكى نىۋەۋلەتى لە سەروى ئەۋەين لەناۋ بىردىنن، لەبەر ئەۋەي ئەگەر يەككەلە ھەكۈمەتە نەتەۋەيىيەكان ھىرش بگاتە

سەرمان، ئەو ھۆكۈمەتتىكى دېگەن نەتەۋەببەكان پىشتىوانمان دەكات ۋە سەرماندەخات.

۱۶- مەسپىيەكان خەلگانىكىن لە بونىادىان فەسادى ۋە بەدرەۋىشى ھەيە، لە سەربەخۇبىونمان يارمەتەيان دەداين، ئەۋكاتەي لەبەردەم ھىزدا بەچۇڭدادەھاتىن ۋە كېرەتۇشيان دەبىرد، ئەۋكاتەي باۋەشيان بۇ لاۋازەكان نەدەكرەۋە، بۇ چارەسەرگىرنى ھەلەكان بەزىي نەبۇ، لەگەل تاۋان سازشيان دەكرىد، ئەۋكاتەي خىستەنەروۋى دژەكانى ئازادىيان رەتدەكرەۋە، ئەۋكاتەي تا پەلى شەھىدبۇون ئارامبۇون لە بەرگەگىرنى توندترىن سەمى داۋىنپىسانە، بەلام بۇ سەربەخۇبۇون يارمەتەيان دەداين! مەسپىيەكان لەسەر دەستى دىكتاتورەكانى ئىستىيان، لەۋانە سەۋك ۋە ۋەزىرەكانىيان بەرگەي مەرگەساتەكان دەگىرن، كە لەرابىردودا لە پىتەۋى بچوۋىكتىن ئەۋ سەۋك ۋەزىر ۋە ۋەزىرەكانىيان بىست پاشايان دەكۈشت.

۱۷- ئايە چۇن ئەۋ پىرسانە رابگەيەنن؟ لەبەر چى مەسپىيەكان كۆمەلەي ئالۋىكىن، لە تىپۋانىنيان بۇ رووداۋەكان؟

۱۸- ھۆكارەكە ئەۋەبە سەمكاران لەسەر دەستى نوئىنەرەكانىيان باۋەپ بە خەلگ دەھىتن، ئەگەر دەستەلاتى خۇيان بەخراپ بەكارھىتتا ۋە دەۋلەت توشى نەفرەت ۋە ئاشوب بۇ، نەفرەت ۋە ئاشوب بۇ روودەدات، تەنھا بۇ ئاۋبەلگى دانايىيە، يان بۇ گەيشتەنە بە سەركەۋىتن لە پىتەۋى گەل، ھەروەھا لە پىتەۋى "بىرايەتى ۋە يەككىتى ۋە يەكسانى ئىۋدەۋلەتى" روويداۋە. بە دۇنيايى فەرمانزەۋاي نەتەۋەببەكان بە خەلگ ئالەين: ناتۋانن بەۋ يەككىتەيە بگەين، تەنھا لەژىر فەرمانزەۋايى ئىمە نەبىت.

۱۹- له بهر نه وه ده بینن گهل که سانی بیتوان - تاوانبار دهکات، بیتوان - دهکاته تاوانکار، که واته گهل دلتیایه ده توانن برده وام نه وه بکات که دهیه ویت، له نه نجامی نه و نه قلییه ته هاوالتیان هه موو رایه له کانی بهیه که وه به ستنه وه و په یوه ستبوون بهیه کدی له ناوده بهن، هه یوه ها له هه موو کچه و کولانیکدا ناژاوه ده خو لقتنن.

۲۰- چەمكى (ئازادى) كۆمەلگە بەرەو مەملانى لەگەل ھەموو ھىزىك دەبات، تەنانت لەگەل ھىزى سىروشت و ھىزى (خودا)ش، لەبەر ئەو ھۆيە پىويستە لەسەرمان، كاتىك بە دەستەلات دەگەين، چەمكى ئازادى لە فەرھەنگى مەرقاھەتى بىسپىنەو، لەسەر ئەو بىنەمايەى ئازادى ھىماى ھىزى دپندەيى، ئازادى گەلى ئازەلى دەگۆپىت بۆ دپندەيەكى تىنو بە خوین.

۲۱- پټويسته به نه‌قل بړوانين، ((نو نارو لانه‌ي له شيريني خه‌ون، تير خوئين، بويه پټويسته نو کاته‌ي خه‌وتوون ده‌سته‌مويان بکه‌ين و له يه‌کدي دوريانبخه‌ينه‌وه، چونکه کاتيک خه‌به‌ريانده‌بيته‌وه، نه‌که‌ر خوئينان نه‌ده‌يني ناخه‌ون، به‌لکو يه‌کدي ده‌کوئن)).

پرۆتۆکۆلی جوارەم:

ماددە شوینی نایین دەگریتهوه:

:(Materialism Replaces Religion)

۱- هەموو کۆمارێک بە قۆناغی جۆراچۆر تێدەپەڕێت: قۆناغی یەکەم: روژی یەکەمی شوێشی کوێرەکانە، کوێرەکان بە راست و چەپ رادەمالتن و تێکدەدەن. قۆناغی دووەم: فرمانەرە وایی شیواوە و کۆمەلگە بەرەو ئاژاوە دەبات، دەبێتە ھۆکاری ستمکردن، ئەو ستمەمی لە سیستەمی کۆماری بەرجەستەدەبێت، بە فرمی یاسایی نییە، لەبەر ئەوە فرمانەرە و بەرپرسی ستمەکان نییە، ستمەکان شاراوەن و لەبەرچاو نییە، بەلام ھەستیای پێدەکرێت، بە گشتی ستمکردن کاری رێکخراویکی نەینییە، ستمکردن ھەندێک نوێنەری لە پشته، بۆیە ((گەورەترین ستمکاری بوێرییە)). ئەو ھێزە نەینییە ستمکاری ئەنجام دەدات، بێر لە گۆرپینی ئەو نوێنەرە ناکاتەو، کە وەک پەرژینێک بەکاربھێنابوون، گۆرپینیان یارمەتی رێکخراوە نەینییە کە دەدات، ھاوکات دەتوانێت خۆی لە خزمەتی نوێنەرە پێشینەکان رزگار بکات، کە پێویستە گەورەترین پاداشتیان پێبدات، لەبری ئەو خزمەت زۆرە پێشکەشیان کردووە.

۲- ئەوە کێیە - دەتوانێت چی بکات، تاکو ھێزە نادیارە کە لە عەرشی دەستەلات لابdat؟ ئیستا ئا ئەوە وەک خۆی کاری حکومەتەکەمی ئیمە، واتە حکومەتەکەمی ئیمە دەتوانێت ھێزە نادیارە کە لەسەر عەرشی دەستەلات لابdat. ھەموو ناوەندە ماسۆنییەکانی لە ولاتانی جیھاندا بڵاوبوونەو، وەک ماسکێک بەبێ ئاگایی دەولەتەکان کار بۆ مەبەستەکانی ئیمە دەکەن، بەلام ئەو سودەمی دەمانەوێت لەو ھێزە

نهنينيه دهستان بکویت، به دلتیایی دهستان دهکوویت، نهو هیزه له نئو پلانی کار و له ژیر فرمانی ناوهندی سه رکردایه تیمانه، هاوکات نهو هیزه تاکو نه مرو به برده وامی له لای زۆریه ی جیهان نه ناسراوه .

۳- ئەگەر لە ئاۋ حەمەت و ۋەلاتان گەرمەن بەبى ئەۋەى زىنمان بۆ بەختەۋەرى خەلگە بەبىت، لەۋانەيە زىنمان بۆ ئازادى نەبىت، ئەگەر چى ئازادى لەسەر بىنەماى باۋەر و ترس لە خۇدا دامەزراۋە، ھەرۋەھا لەسەر بىنەماى بىراپەتى و مەۋقائە دامەزراۋە، ئازادى لە ئايدىيەيە كەسەنى پۈختەكراۋە، يەكسانى راستەوخۇ دىنى ياساى خەلقكراۋەكانە، چۈنكە خۇدا خۇبەدەستەۋدانى بەسەر بەندەكانى سەپاندۈۋە. خەلگە بە ئىمان ھەرمەنمان بەسەردادەكەيت، خراۋنەتە ژىر پارىزگارى كەنىسەكانىيان^(۱) (ناۋەندە ئايىنىيەكان) لەژىر رەنمايى پەشەۋا ئايىنىيە رۇھانىيەكانىياندا، لە ئازامى و ئاسايش و مەنەندا دەژىن، ھەموۋيان پەبەندەن بە ۋىستى خۇدا لەسەر زەۋى، ھەموو ئەۋانە ھۆكەرن بۆ ئەۋەى بىرۋەكەى زاتى خۇدا لە ئەقلىيە مەسىحىيەكان دابەلەين، لە شۈئەنى بىرۋەكەى خۇدى خۇدا پەرسەى ژمىرەيى و پەداۋىستىيە ماددىيەكان دابەلەين، ھەرۋەھا بۆ ئەۋەى ئەقلىيە مەسىحىيەكان^(۲) لەسەر سەياسەتى

١- لێردا مەبەستان لە کەنێسە شۆیڤی پەرستنی مەسحییەکان نییە، بەلکە مەبەستان ناوەندی ئایینی هەموو ئیماندارانە، بەبێ جیاوازی لایەنگریان بۆ ئاینێزایەک، وەک لە کەنێسەکانی کاتۆلیکی و پڕۆتستانی پان ناوەندی ئایینی کاتۆلیکی و پڕۆتستانی دەلێن، هەروەها زۆرجار دەلێن: کەنێسەی ئیسلامی پان ناوەندی ئایینی ئیسلامی.

۱- پروتوکلہ کان تائیت کراوان بہ یاد کرنے وہی مہ سبجیہ کان، لہ بہر نہ وہی مہ سبجیہ کان زورترین زمارہن و گہ و رہ ترین ہینن بہ راورد بہ ہلگہ راوہ و

خومان ودریځېږن، پټوښته سر قالیان بکین به "پیشه ساری و بازرگانی".

۴- بهو شپوهیه هم مو نه ته ویهیه رووده کاته بهر ژده وندییه کانی خودی خوی، لهو ململانی جیهانییه دا له بهرانه روژمانمان نه ونده زیره و کارامه نین، به لام بو نه وهی نازادی ژیا نی نه خوینده واره کومه لایه تییه کان بشپوینین، له همو روویک تیکی بده نین، پټوښته کاری بازرگانی له سر بڼه مای پیشپرک دابننن، له نه نجامی نهو جوړه ی بازرگانی، سودی زهوی تاییه ت به و بهر هیتان، چیر له دهستی نه ته ویهیه نا جووه کان نامینیت، به لکو له ماوه ی پیشپرکیکاندا سوده کانی زهوی دیته نیو که نجینه کانی نیمه.

۵- ململانی له پیناوی سرکه وتن، بوونی پیشپرکی له جیهانی کاردا، کومه لگایه کی خو په رست و دل رهق و بی نه خلاق دروسته کات. نه م کومه لگایه هم مو بڼه ما نه خلاق و ثابینی و کومه لایه تییه کانی له ده ستدوه، هر وه ما بیزار و وه په سه له ثابین و سیاست، بهو شپوهیه له لای تاك چیرینین له نالتون پیش هم مو شتیکه، نه م جوړه کومه لگایه له پیناوی به ده سته پینانی نالتون ه ولده دات، که واته چیری ماددی گرنگه له لایان، له بهر نه وهی ته نها له ریگای ماده ده توانیت دهستی به نالتون بگات، بهو پییه به ده سته پینانی نالتون تا که ریبار و ثابینزای ره س نیان ده بیت، کاتیک کومه لگه رووده کاته به ده سته پینانی

لایه نگر ثابینه کانی دیکه، که واته نه گر توانیان مه سیحیه کان له ناو ببه ن، نه وه به ثاسانی ده توان ثابینه کانی دیکه له ناو ببه ن، که بهرونی له پروتوکول (۱۹) نامه ژه یان پیی کردوه.

نالتوون، چینه سوک و ریسواکه له دځی نه یاره کانمان د ټنه پالمان،
نه یاره کانمان که سه چاکه نه ته و ییه کانن، به بن دهر پینی ناره زایی به
پالنه ری جووامیری دژمانن، ناره زوویان له شوړشکردن نییه، به لکو به
ته واوی رقیانه له چینی بالا

پروتوكول پىنچەم:

تازەگەرى و دىسپوتىزم^(۱):

:(Despotism and Modern Progress)

۱- جۇرى ئو ھۆكۈمەتە كامەيە، مۇڭ دەتوانىت چارەسەرى كىتەشەكانى كۆمەلگە پىنچەكەت، لە كاتىكدا بەرتىل و گەندەلى و بەدپەشتى بە ھەموو جوۈمگەكانى ھۆكۈمەتە نەتەۋەيەكاندا بىلۈۋەپۈۋەتەۋە، مۇڭ بەو چارەسەرە ناگات، تەنھا بە فىلىكى چاۋەپۈۋەتەنەكراۋ و نامراز و ھۆكەرى ھەلخەلەتتەنە نەبىت، لە كاتىكدا ناكۆكىيەكان بە بەردەۋامى تۆكەن، پىتۈيەستە چاكەخۈۋى بە سزا و ياساى بەھىز پىشگىرى بىرەت، نەك بەبەنەمايەك سەرچاۋەى ئارەۋو بىت، ھاۋكات ھەستى نىشتەمانى و ئايىنى نىقۇمى بىرۋاى علمانى (Cosmopolitan) بۈۋە.

ئەۋە ۋىنەى ھۆكۈمەت نىيە، كۆمەلگە شىۋاۋە نەتەۋەيەكان دەتۈۋان پىشكەشى بىكەن، لە ھەقىقەتدا تەنھا ۋىنەيەكى سەمكارىيە، ۋىنەى ھەقىقى ھۆكۈمەت بۇ ئىۋەى ۋەسەف دەكەم، ئىمە ھۆكۈمەتىكى ناۋەندى بەھىز رىكەدەخەين، تاكو بۇ خۇدى خۇمان بگەين بە ھىزىكى كۆمەلەيەتى، زىيانى لايەنگرە سىياسىيەكانمان بە ياسايەكى نوئ رىكەدەخەين، ئەگەر چى لايەنگرانمان لە دەزگاكانى ھۆكۈمەتدا ئۆرۈنەن، بۇيە دەتۈۋان

۱- (دىسپوتىزم): دەستەلاتىك ھەموو سىۋرە ياساى و نەرتىيەكانى تىپەرادبىت، واتە ھىچ سىۋرىكى ياساى و نەرتى بەھى نەبىت، كەسى دەستەلاتدار بە خۇدى خۇى ھەموو كارۋارە سىياسى و ئابۋورى و سەربازى و كارگىزىيەكان بەپىنى ۋىست بەرۋەۋەندىيەكانى خۇى بەرۋەبىبات. دىسپوتىزمى ۋلاتانى خۇرەلات: واتە ھۆكۈمەتى تاكەكەسى (ئۆتۈكراسى).

نمونه ی ئه و جوړه یاسایانه ی حکومه تی پتیریکده خه ریت هه موو ئازادیه ک
کپ بکات، هاوکات بره و به ناکوکی ئازادیخوازی نه ته وه ییه نا جووه کان
رێگه ی پێده ده بن، بۆ ئه وه ی ئازادییه کان سه رکوت بکه بن، به و شیوه یه
ده سه لاته مان گه وړه ده که بن و ده بین به سه تمکار و له رووی هیز و
ده سه لاته به ته وای پێده گه بن، ده توانن له هه موو کات و شوینیک
سه رکیشی و لوتبه رزی و یاخیبوونی نه ته وه ییه کانی نا جوو بسپرنه وه و
له ناو به رین.

۲- ده لێن ئه و جوړه سه تمکاریه ی پتیشناری ده که ن، له گه ل پتیشکه و تنی
شارستانی سه رده م گونجاو نییه، به لām من به به لگه بۆتانی ده سه لمینم
پێچه وانه که ی راسته .

۳- کاتی که خه لک ده پروانه پاشاکه یان، ده روانه ویستی خودا، به ئارامی
ملکه چی سه تمی پاشا ده بن، به لām له و رۆژه وه ی بیرۆکه ی مافی خودیمان
به گشتیان راگه یاندووه، به شیوه یه ک ده روانه پاشاکه یان، وه کو ئه وه ی
به روانه نه وه فه نا بووه ئاساییه کان، هاوکات له دیدی هاو لاتیان
ده سه لیدانی پیرۆز^(۱) له لایه ن پاشاکان کوتایی هاتووه، به تاییه تی دوی
ئه وه ی بیرو به روا و پیرۆزی ئینمان له پاشاکان دامالی، هیزی خه لک
گواسترایه وه بۆ ناو شه قام^(۲)، به و شیوه یه پاشا بوو به پاشای شه قام،

۱- ده سه لیدانی پیرۆز له لایه ن پاشا وه کو ده سه لاتی ئایینی و جیهانی کوتایی
هاتووه، خه لک مافی خودایه تی پاشاکان بۆ فه رمانه واییکردنی گه ل
ره تده که نه وه .

۲- ئیستا له سه رجه م جیهان ده سه لاته ده سه لاتی گه له، ئه و پاشایانه ی
وه کو مه تا بوونیان هه یه بی ده سه لاتن، گه ل سه رچاوه ی ده سه لاته، به لām
گه ل له هه موو روویک شیۆینراوه .

که واته شکوی پاشامان خسته ژیربیتی خه لکی نازادیخوان، له دوی نه مانی پاشا به میکانیزم و کارامه ییه کانی کارگر پیمان کومه لکه به ویستی خومان ناراسته ده که ین، نیمه به خودی خومان یو خومان کاری فرمانبره واییکردنی خه لک و تاکه کانمان به تیوری نووسیوه.

۴- تیۆره‌کانی فرمان‌په‌واییکردنمان به‌ده‌سته‌واژه‌ی به‌ناوبانگ و به‌جوانیمه‌کانی ژیان و هه‌موو جۆره‌ فریودانیك داپشتوو، نه‌ته‌وه‌یه‌یه‌کان به‌ئه‌به‌دی ناتوان له‌و تیۆرانه‌ی ئیمه‌ تیبگه‌ن، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی تیۆره‌کانمان ئاویتته‌یه‌که‌ له‌ شیکاری و تیببینی و تیگیشتنی بالا‌ی دامینه‌رانه‌، بۆیه‌ به‌ ئه‌به‌دی نه‌ته‌وه‌یه‌یه‌کان ناتوان لێیان تیبگه‌ن، که‌ ناتوان لێیان تیبگه‌ن نه‌یاره‌کانمان زۆر لێمان دوور ناکه‌وه‌نه‌وه‌، به‌لکو ده‌توان لێمان نزیکبینه‌وه‌ بۆ دانانی پلان بۆ کاری سیاسی و ده‌ستدریژی کردنه‌ سه‌ر هاوڵاتیانی خۆیان، ئه‌و گروپه‌ی نه‌یارمان، ئیمه‌ ده‌یانناسین ناتوان له‌ هونه‌ری پلاندانان کێپ‌کێمان له‌گه‌ڵدا بکه‌ن، له‌وانه‌یه‌ ئه‌وانه‌ی له‌ گه‌لمان کێپ‌کێ ده‌که‌ن ته‌نھا یه‌سوعیه‌کان (Jesuits) بن، به‌لام ئیمه‌ سه‌رکه‌وتوو بووین، یه‌سوعیه‌یه‌کان له‌ چاوی هاوڵاتیانی گه‌مزه‌ سوک و ریسوا بکه‌ین، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی یه‌سوعیه‌یه‌کان گروپی دیاری فرمان‌په‌واییکردن، به‌لام ئیمه‌ به‌ خودی خۆمان داڕێژه‌ری پلان و فێله‌کانین، هاوکات خۆمان به‌په‌نھانی رێکخراوه‌ نه‌هێنیه‌یه‌کانی خۆمان ده‌یارژین.

((دوای نهووی هیچ شتیک پیرۆز نامیتیت، له دیدگای خه‌لک جیاوازی ریژه‌یی له نیوان: گه‌وره سه‌رۆکتیکی که‌نێسه‌ی کاتۆلیکی یان سه‌مه‌کارێک له خوێنی سه‌هیۆن (Zion) ی چیه‌؟))! به‌لام سه‌باره‌ت به‌ ئێمه‌ی (گه‌لی هه‌لبژێردراو) ئهم دوو پرسه‌ وه‌ک به‌ک نیه‌ی و جیاوازن.

۵- نه ته وده بیه کان بڼو ماوه بیه کان توانیان راپامان بکن، به لام نیمه له ګډل
 نه و راپایه یو وده پرمخ وړاوه پښتانه به ترسان له هیچ
 مه ترسیبک نیه، چونکه پارژدوین به ووی رهگ و پښه یو قوئی رقیان
 بڼو بیه ګدی، نه و رقی نیوانیان ره سته، بویه ناتوانن له خوینی دامالن
 یان خوینی لی رزگار بکن.

نیمه ناکوکیمان له نیوان مه موو تاکه کان رواندوه، مه وده ها تیره بیمان
 له مه موو مه به سته نه ته وده بیه که سیبک کان و نیشتمانیه کان رواندوه، له
 ریګای بلاوکرده ووی ده مارګیری ثابینی و تیره ګری له ماوه ی بیست
 سه ده، واته (۲۰۰۰) سالی، بڼو مه موو نه و پرسانه هه قیقه ت برپارده دات:
 هه قیقه تی برپار نه وده هیچ حکومتیک به تاک پاساوی به ده سته وده
 نیه، کاتی بانګی حکومتی دراوسیکه ی ده کات بڼو نه ووی له دژی نیمه
 یارمه تی بدات، له بهر نه ووی مه ریه که له حکومته کان واتیده ګن
 مه رکاریک له دژی نیمه نه نجام بدات، ده بیته به لایه که له سهر پښه یو
 خوی^(۱).

۱- نام مهینه تیبه به شی نه و ګه لانه به که خه لکی جوو له نیواندا بالاده سته،
 چونکه جووه کان له هر شوینیک خه لکیان زور بیت، له دژی به رژه وده ندی نه و
 ګه له به کاریانده مینن، نه ګر ګل بیه ویت له ده سستی بالاده سستی جوو
 رزگار بیت، به ناسانی ناتوانیت، به لکو پښو سته قوربانی زور بدات، له بهر
 به هیزی نیوان به رژه وده ندیه کانی خوی و به رژه وده ندیه کانی جوو، بڼو نمونه
 کاتیک نه لمانیه کان له دوی جهنګی جیهانی دووم خوین له ده سستی بالاده سستی
 جووه کانی نه لمانیا رزگار کرد، قوربانی زور یاندا، له بهر نه ووی جووه کانی
 نه لمان له ناو ده زګا ګرنګ و هه ستیاره کانی ده ولت پښتی ګرنګیان مه بوو،
 مه وده ها زورترین سه رمایه ی نابوری ولت له ده سستی نه وان بوو.

ئیمه زور به هیزین، جیهان له سهریه تی پشتمان پیبیه ستیت و لایه نگرمان بیت، حکومت کان به نه به دی ناتوانن په یمانیک بیهستن، به بی نه وهی ئیمه به نهینی ده ستمان تییدا نه بیت، نه گهر نه و په یمانه بچوکیش بیت ده بیت ئیمه ده ستمان تییدا هه بیت.

۶- "به فرمانی ئیمه پاشاکان فرمانپه وایی ده کهن (Per me reges rogunt)" . ئیمه له شهریه تی پیغه مهران ده خوینینه وه، ئیمه له لایه خداهه لبریز دراوین بق نه وهی فرمانپه وایی زه وی بکهین، خداهه بلیمه تی پیبیه خشیوین، بق نه وهی بتوانین فرمانپه وایی زه وی بکهین، نه گهر له سهریازگه ی دوزمه کانمان بلیمه تیک هه بیت، نه نه دژایه تیمان ده کات، به لام داهاتوو نوییه، بق ده ستیکی بلیمه تی دیکه ی^(۱) وه کو ده سته بلیمه ته که مان گونجاو نییه. شهر ی نیتوانان سروشتیکی توندوتیژی هه یه، جیهان له رابردودا شهر ی ناوا توندوتیژی به خویه وهی نه دیوه، سه باره ت به بلیمه تی نه ته وه ییه کانی دیکه کات درهنگه، بزوینه ری ده زگا کانی ده ولت هیز ده یانجو ولتینیت، نه وهیزه له ده سته ئیمه دایه، نه وهیزه ناوی ئالتونه.

زانا چالاکه کانمان زانستی ئابووری سیاسیان پوخته کردوه، به لگاندوویانه ((هیزی سهرمایه له پیگه ی تاج گهره تره)).

^۱ - بلیمه ته نوییه کان نه گه یشتون به و توانایه ی فرمانپه وایانی جوو له ریگه ی راهینان کردن له سهر به ریوه بردنی خه لک راهینراون، بیرمه ند و فرمانپه وای جووه کان چه ندین سه ده یه له سهر میراتی پشینه کانیان بق فرمانپه واییکردن و فیریوونی نهینیه کانی سیاست راده هینرین، تا کو فرمانپه وایی گه لان بکهن.

۷- پىۋىستە دەستمان بە قورخكارى رەھى پىشە سازى و بازىرگانى بىگات، بۇ ئەۋەى سەرمایە ئازاد بىت، ھەۋلەدەىن سەرمایە بە و ئاراستەى ئازادبۇون تەۋاۋ بىگەىن، چۈنكە سەرمایە بە کردار دەستىكى شارۋەىە لە ھەموو جىھان، بە نمۇنەى ئازادى سەرمایە، رىگادەدەىن بازىرگانى ھىزى سىياسى بىت، بازىرگانه ئازادەكان بە قۇستەۋەى دەرفەتەكان ستم لە خەك دەگەن. دامالنى چەك لەم رۇژانە لەگەل^(۱)، گىرنگى زىاترە لەۋەى گەل پالبنى بۇ شەپ، لەۋانە گىرنگىر بەكارھىتەنى سۆزى وروژاۋە بۇ مەبەستەكانمان لە برى خەفەکردن، ھەروەھا ئايدىاي ئەۋانى دىكە بەكاردەھىتەن لە مەبەستەكانماندا لە برى ئەۋەى بىانسىپەنەۋە.

كىشەى سەرەكى حۇكۇمەتەكانمان ئەۋەىە: چۈن ئەقلىى گەل بە رەخنە^(۲) لاۋاز بىگات، چۈن ھىزى درىكردنى گەل لەناۋ بىبات، كە روتى ئۆپۈزسىۋىنبۇون دەخولقەيتىت، چۈن ئەقلىى گىشتى بە قسەى بى ئەنجام جادۇكارى بىگات.

۸- لە ھەموو سەردەمەك نەتەۋە ۋەكو تاك - وشە ۋەكو کردار تەبەنى دەكات، بەۋ واتايەى رازىيە بەۋەى دەبىستىت، زۆر كەم تىبىنى دەكات، پەيمان دەبىت شايەنى ۋەفادارى بە کردار بىت يان شايەنى نەبىت، لەبەر

^۱ - دامالنى چەك لەگەل، بەتايىبەتى لەۋ كاتانەى مەترسىبەكى دەرەكى ھەرشە لەگەل دەكات، گىيانى بوپرىى و جىۋامپرى كپدەكرىتەۋە.

^۲ - رەخنەگىرتنى بىبەنەما، ئەقل توشى لادان دەكات، بە دووبارە بوۋنەى ئەۋ جۆرە رىخانە، ئەۋ كەسەى رەخنەى لىدەگىرىت ئارەزۋى زانىنى ھەقىقەتى نامىنىت.

نډه ی نيمه نارهنوی خو دهرستن دهکین، ناوهند و دهزگانان ریکدهخهین و نهندامهکانمان به توانای وتاریژی رهوان نامادهدهکین، بو یارمهتیدانیان له پیناوی پیشکوتن،

۹- وتاریژه نامادهکراوهکانمان سیما و روخساری نازادیخوای سوز و سور به هه موو دهزگا و ناراستهکان په خشدهکڼ، هه روه ها سیما و روخساری نازادیخوای به هه موو وتاریژهکانمان ده به خشین، وتاریژهکانمان له وتاردان بلیمهتن، بویه دهتوانن به وتارهکانیان گهل تووشی خراپه بکڼ، گهل هه موو جوړه وتاریک ده بیستیت، وتارهکانمان له پیوستی رازیکردن زیاترن.

۱۰- بو دهسته بهرکردنی دیدگای گشتی، پیوسته یه که مجار هه موو فیلتیک به گورانکارییه وه له هه موو روویک بکڼ، بو هه موو شتوازیک دیدگای دژمان هه بیت، تاکو نه ته وه بییهکانی نا جوو بخهینه ناو گیزاوی خوین، نه و کاته تیدهگن چاکتره نه و ریکایه بکڼ، له سیاسه تدا هیچ دید و بوچوونیکیان نه بیت، مه به ستمان له م پرسانه نه وه نییه گهل تیگیات، به لکو پیوسته نه م پرسانه تاییه ت به سرکرده ناراسته کراوهکانمان بیت، نه مه یه که م نه پنییه.

۱۱- نه پنی دووهم: پیوسته بو حکومه ته سرکه توه کانمان، هه له کان و نه ریه کان و سوزدارییه کان و یاسا عورفییهکانی ولات گه وره تر و چه نباره بکاته وه، بو نه وه ی مروف نه توانیت به روونی له و نه زانییه رها یه ی تی کوه توه بیر بکاته وه، نه و کاته تیگیشتنی مروفه کان بو یه کدی په کیده که ویت.

نهم سیاسته یارمه تیمان ددهات ناکوکی له نیوان دهزگای حکومتی نه ته ویهیه کان بپوینین، هه روه ها هه موو هیزی کومه لکه هه لېوه شینینه وه، هاوکات هه موو سرکه وتنی تاکه که سی کۆتبه کین، له وانه یه نه و تاکه ی سرکه وتوو ده بیت به شتوازیك له شتوازه کان مه به سته کانمان توشی ناسته نگ ده کات.

هیچ شتیک له ده سته کوتی خودی مه ترسیدارتر نییه، به تایبه تی کاتیک ده سته کوه ته خودیه که نه قلیی له پشت بیت، نه و جوړه ده سته کوه ته خودیه زیانی زیاتره له زیانی ملیونان که س، که نیمه ده سته هه ریه کیکمان له سهر ملی نه وه ی دیکه دانابیت بق نه وه ی بیکوژیت.

پتویسته فیترکردن له کومه لگای مه سیحی به شتوه یه ک ناراسته بکه ین: هه رکاتیک پتویستیان به زانین و نه نجامدانی کاریک هه بوو، له هه ر باردوخیکدایت، واپتویست راهیتان بکه ن و خویمان فیتر بکه ن، که واته نه و کاته ی ده یانه ویت کاریک پرۆزه یه ک نه نجام بده ن، کارامه نین و ناتوانن، وه لی تاکو خویمان فیترده که ن، کات به سهر ده چیت و کاره که یان له ده ست ده چیت، ((به و شتوه یه به به رده وامی له دواکه وتووی و ناوومیدی و بیهیوایدا ده میتنه وه))^(۱).

---

^۱- نه وه ی له رابردوو گه لانی مه سیحی له رووی پرسی ده سته لاتنی فهرمانډه وایی و پسپوړی کار و نه نجامدانی پرۆزه رووبه پووی بیوونه وه، نه وه له و سرده مه ی نیستادا گه لانی خوړه لات به گشتی رووبه پووی پرسی ده سته لاتنی فهرمانډه وایی نا شایه سته و نه بوونی پسپوړی له رووی کار و نه نجامدانی پرۆزه رووبه پووی بیوونه وه.

چالاکى بە دەستەتوو لە ئازادی کار، هێزی خۆی لە دەستەدات کاتێک ئازادی کارکردنی بەر سنووری ئازادی کاری ئەوانیدیکە دەکەویت، لە بەریەکوونی ئازادی کاری تاکەکان، کۆستی ئەخلاقی و بێهێوایی و شکست خوردان لە ئەنجامدانی چالاکییەکان روودەدات.

بە هەموو ئەو ئامراز و ھۆکارانە گوشار دەخەینە سەر مەسیحییەکان^(۱)، تاکو ناچار دەبن داوامان لێبکەن لە ئاستی نۆدەوڵەتی ڤەرمانەرە وایان بکەین، کاتێک دەگەین بەو پێگەیە، راستەوخۆ دەتوانین هەموو هێزی ڤەرمانەرە وایی لە کۆی جیھان ھەمواریکەینەو، حکومەتیکی جیھانی بالا پێکبھێنین.

بابەتی حکومەتی دامەزراوی دیوہزە (Monstor) دەخەینە ڤوو، نوایاندەنێتی کارگێڕی حکومەتی بالا (Administration of the supergovernment)، دەستەکانی وەکو چرێتۆکی درێژ - درێژ دەکات، لە ژێر ڤەرمانی سیستەمێک ھەیە، نەکردەییە لە ژێر دەستەکردنی هەموو ولاتان سەرکەوتوو نەبێت.

---

^۱ - ناکۆکی جووہکان تەنھا لە گەڵ مەسیحییەکان نییە، بە لکو جووہکان ناکۆک و دوژمنی هەموو گەل و نەتەوہکانی دیکەن، بە لأم دەستگرتن بە سەر مەسیحییەکان کاریان ئاسانتر دەکات، لە بەر ئەوێ مەسیحییەکان لە هەموو گەل و نەتەوہکانی دیکە ژمارەیان زیاترە، ھەروەھا لە ھەموویان بە ھێزترین، ئەگەر جووہکان توانیان سەرکەون بە سەر مەسیحییەکان (کە نیستایان سەرکەوتوو بوون)، زۆر ئاسان بە سەر گەل و نەتەوہکانی دیکە سەردەکەون. بە تایبەتی بە سەر گەلانی ئیسلام و بودایی و ھیندۆسی.

پروقتۇكۆلى شەشەم:

دەستگرتىن بەسەر ھونەرى بەرھەمھىتان:

(Take – Over Technique)

۱- بەخىرايى دەستدەكەين بە رېكخستى قورخكارى گەرە، قورخكارى گەنجىنە بە بۆ سەرۋەتى مەزن، تاكو لە رېگاي قورخكارى بە بەردەوامى دەستبگرتىن بەسەر سەرۋەتى فراوانى نەتەۋەيىپەكانى نا جوو، بە ئاستىك قورخكارى دەكەين سەرۋەتى ھەموو نەتەۋەيىپەك دادەبەزىت،

۲- ئەو رۆژدە قەيرانى سىياسى روودەدات، لەگەل دابەزىنى ئاستى سەرۋەت و سامانىيان مەتەنەيان بە حكومت دادەبەزىت^(۱).

۳ پىئويستە لەسەر ئەو ئابوورى ناسانەى لەنىتوتاندا ئامادەن، بايەخ بە گرنكى ئەو پىلانە بەدەن.

۴- سىستەمى ئەرستۇكراسى گەلانى نا جوو ۋەكو ھىزى سىياسى كوتايى ھاتوۋە، بۆيە پىئويست ناكات چىتر ۋەك ھىز سەيرىيان بەكەين، بەلام ئەرستۇكراسى خاۋەندارى زەۋى ھىشتا ماۋن و مەترسەن لەسەر گەلى جوو، چونكە ئەرستۇكراسىيەكانى خاۋەندارىتى زەۋىيان ھەيە، بۆيۈى ژيانىيان سەرەخۇ و گرېنتىيە لە رېگاي داھاتى زەۋىيەكانىيان، بۆيە پىئويستە لەسەرمان بەھەر نرخیك بېت، ئەرستۇكراسىيەكان لە

---

^۱- لەلای ھەموۋان روۋنە جوۋەكان لە ساتى قەيران و ئىفلاس بوۋنى ولاتان سامانى خۇيان لەو ولاتانە دەكېشەنەۋە، ھەرۋەھا كاتىك بىيانەۋىت ولاتىك توشى قەيران و ئىفلاسبوۋن بەكەن، لە رېگاي دەزگا و ناۋەندەكانىيان ئەو ولاتە روۋبەروۋى قەيرانى سىياسى دەكەنەۋە.

زه ويیې کانيان دور بخښنه، باشتړين ريگا بڼ ګيشتنمان به و
مه به سته، سه پاندي کړئ و باجه به سه رياندا، نو ريگايه سودي زه وي
له ناستيکي شياو سنوردار ده کات.

۵- به و پټيه زور به خيړاي نرستوګراسييه نه ته ويیې کان
هره سپيډه ځين، له بهر نه وي چيژيان له ساماني زور بينيوه، چيتر
ناتوان به که م رازين يان قناعه تيان به داهاتي که م نابيت. واته
(ګاتېک داهاتي زه ويیې کاني که ساني نرستوګراسييه که م ده کات،
هاوکات ناتوان به داهاتي که م بژين، ناچارده بن له ريگاي فروشتن يان له
بري پاره وه رګرتن زه ويیې کانيان بګن به بارمه ته، به وشيويه
ده سته رداري زه ويیې کانيان ده بن)) وه رګيږ.

۶- هاوکات پټويسته کونټرولي ګونجاو به سه ر پيشه سازي و بازګاني و
کړين و فروشتن به پټين، به تايبه تي رولي سه ره کيمان له کانزاګاري بڼ
پشه سازي ه بټ. به و پټيه به بې کړين و فروشتن سه رمايه ي پيشه سازي
تايبه ت زياد ده کات، سه رمايه ي پيشه سازي رووده کاته زيندوګردنه وي
کشتوکال، له ريگاي رزګارګردني زه وي له و قهرز و ره نه ي عه قارات، که
بانګه کشتوکالبييه کان پيشه شيان ګردوه، پټويسته ه موو
به ره مه کاني پيشه سازي له زه وي ده ربټين، به و ناراسته ي سودي
کړين و فروشتني و ه موو سه روه و ساماني جيهان ده خښه ژير
ده ستي خومان.

به و پلانه ه موو نه ته ويیې کان ده خښه پټګي کړيکاري
ه ژار (Proletariat)، نو کاته نه ته ويیې کان له به رده ممان

ده کروزینه وه و کپنوش دهبەن بۆ نه وهی مافی مانه وه یان له کار دهستگیر ویت.

۷- بەللام پېشەسازى نەتەۋەببەكان تېگدەدەين، يارمەتى كېين و
فرۇشتەن دەدەين، ھانى خۇشەۋىستى بۇ رابواردن و كاتبەسەربردنى رەھا
دەدەين، پىرسى ھاندانمان لە پىرۇتۇكۇلەكانى سەرۋە بە روونى
تۆماركردوۋە.ئەو كرپپانە زىاد دەكەين كە يارمەتى كرپكاران نادات،
ھاۋكات نرخی ئەو پېداۋىستىبە سەرەتايىبەكان بەرزەدەكەينەۋە، كە
بەرھەمى كشتوكالين، ھەرۋەھا كاردەكەين بۇ بەرھەمەيتاننى بىنەماكانى
تۆبى دووبەركى و نانەۋەى ئازاۋە لەنئىۋان كرپكاراندا، لە رېگای ھاندانى
كرپكاران بۇ ئالۋدەبوۋن لەسەر ماددە ھۇشبەرەكان، ھاۋكات كاردەكەين
بۇ گرتنەبەرى ھەموو رېكارىكى گونجاۋ تاكو ھەموو زىرەكە
نەتەۋەببەكانى نا جوۋ لەسەر زەۋبەكەى دەرېكەين.

۸- بۆ ئۇەى كەسە زىرەكەكانى نەتەۋەببەكان نەتوانن دۇخى ھەقىقىى كاروبارەكان بىگرنەدەست، پىش ئۇەى بىگەين بە مەبەستەكانمان، بە ئارەزۋى خۇمان يارمەتى چىتى كىركاران دەدەين لەسەر چارەسەر كىرنى كىشە ئابورىيە گەۋرەكان، ئۇ بانگەشەبە بە ھەموو ئامرازەكانى ھاۋكارىيە بۆ تىۋرە ئابورىيەكەمان، بەلام لە واقىعدا ھىچ كىشەبەك چارەسەر ناكەين^(۱).

١- پٽويسه خوينه ئو پروتۆكله به وردى بخوڤيٽه وه، له بهر ئوهى هه موو پرسه كانى له پروتۆكله خراونه ته روو، له سه ر روسياى كۆمونيستى جيبه جي ده بيٽ، وه ئى بهر له كوده تاي كۆمونيستى په يوه ندى له نيوان كۆمونيسته كان و جووه كان هه بووه، له سه ر بنه ماي ئو تڭگه يشته كۆمونيستى ته نها

پروتوكول ھەۋەتەم:

جەنگە جىھاننىيە فرەۋانەكان:

(World – Wide Wars)

۱- گەرەبىي سوپا ۋە زىادىۋونى ھىزى پۇلىسى، پىتويستى بۇ جىبەجىكىردىنى ئەۋ پىلانەي پىشتىر باسماىنىردى، بۇ ئەۋەي بگەين بە سوپاي گەرە ۋە ھىزى پۇلىسى زۇر، ھىچ شىتىكى دىكەي ۋىلاتانمان گەرەك نىيە لەگەلمان بىت، تەنھا چىنى ھەۋارى گەرە نەبىت، ھەرۋەھا سوپاي زۇر ۋە پۇلىسى ملەكەچمان بۇ مەبەستەكانمان گەرەكە.

۲- لە تەۋاۋى ئەۋرپا، بەيارمەتى ئەۋرۇپايىيەكان، پىتويستە ئازاۋە ۋە ناكۆكى ۋە دوزمنايەتى ۋە دوۋبەرەكى دوۋلايەنە لە نىۋ ھەمو ۋىلاتان بىلاۋىكەينەۋە، لەم پىلانەمان سودى دوۋلايەنە دەبىنىن:

يەكەم: بە ھۆكارە بىرپار لەسەر قەدەرى ھەمو ۋىلاتان دەدەين، ئەۋ ۋىلاتانە بە رەھايى دەزانن، ۋەكو خۇمان گەرەكمانە، تواناي خەلقكىردىنى شەۋان ۋە پاشاگەردانىمان ھەيە، ھەرۋەھا تواناي دوۋبارە رىكخىستەۋە ۋە ئاسايى كىردەۋەي دۇخەكانمان ھەيە، ھەمو ۋىلاتان راھاتوۋن بە چاۋى پىداگرى لىمان دەپۋانن، چونكە ھەركاتىك پىتويست بىكات پىداگرى دەكەين، بە ۋاتايەكى دىكە ئەۋە دەكەين كە پىتويستە بىكەين.

ئابدىبايەكى جوۋ نىيە، تاكو دەست بەسەر روسيا ۋە ھەمو جىھاندا بگىرىت، بەلام ئەۋەي بە ۋاقىمى روۋىداۋە، سوپا ۋە پۇلىس كۆلەگەي قەدىمىۋىيى ئىرھايى بوۋە لە روسيا، كۆنترۇل كىردى سوپا ۋە پۇلىس لەلايەن جوۋ دەگەپىتەۋە بۇ پەيۋەندى بەھىزى نەپنى نىۋان كۆمۇنىستەكان ۋە جوۋ.

دوۋەم: بە فېل ۋە تەلەكە بازى، راۋ بە ھەموو ئەۋ تەلە ۋە داۋانە دەكەين، لەناۋ ۋە زارەتى ھەموو ھۆكۈمەتەكان داۋەكانى خۇمان دامانناۋە، تەلە ۋە داۋەكان بە سىياسەت دانانئېنەۋە، بەلگۈ بە رېكەۋتنى پېشەسازى ۋە خىزمەتگوزارى دارايى تۆكەيان دەكەين دايدانەنئېنەۋە. بۇ ئەۋەى بگەين بەۋ مەبەستەكانمان، پېئويستە لەسەرمان لە ماۋەى گىفتوۋگۈ ۋە رېكەۋتنەكاندا بەسەر زۆر فېل ۋە فېرودان سەرىكەۋين، بەلام ئەۋەى پېئى دەلئېن "زىمانى لەرمى" لە كاتى قىسەكردن بە جۈۋەى زىمانەۋانى پېچەۋانە دەريانەدەپېين، بۇ ئەۋەى بە روخسارىكى ئەمىن ۋە ھەلگىرى بەرپرسىيارىتى دەرىكەۋين.

بەۋ شېۋەى ھۆكۈمەتە نەتەۋەىيەكان بە ئەمىن ۋە بەرپرسىيار لېمان دەپۋانن، وايان تېدەگەپېين لە سەرىكردن تەنھا جەخت دەكەينە سەر لايەنى بارىدۇخە ديارەكان، ۋەكو ئەۋەى ئېمە چاكتىنەكانىن ۋە فرىادېرسى مۇۋاپىيەتېيېن.

۳- پېئويستە لەسەرمان ئامادەپېين بۇ چاۋپېكەۋتن لەگەل ھەموو ئۇپۇزسىۋنېك شەپ لە دىۋى ۋەلاتىكى دراۋسىمان رادەگەپەنئېت، ئەگەر لەۋ ۋەلاتانەى دراۋسىمان بېت، بوپرېت لەسەر رېگامان بوەستېت، بەلام ئەگەر ۋەلاتانى دراۋسىمان بېيارىاندا لە دىۋان يەكېگرن، ئەۋە پېئويستە لەسەرمان بە دروستكردنى جەنگى جېھانى ۋەلاميانبەدەپەنەۋە.

۴- سەرىكەۋتنى گەۋرە لە سىياسەتكدن لەسەر پلەى بەكارھېتئانى شوپنكەۋتۋەكانى ئەۋ ھۆكۈمەتە بەنھېنى بونىاد دەنرېت، ھەروەھا نابېت كارە دېپلۇماسىيەكان چۈنەكى ۋەشەكان بېت، بۇ ئەۋەى پالېشتى پلانى

جېھانىيە فروانەكەمان بکەين، كە لەكۆتاييە چيژ و خوشى بەخشەكەي نزيك دەبينەوہ.

۵- پيويستە لەسەرمان دەستەلاتمان بەسەر حكومەتە نەتەوہيەكانى ئەوروپا مەبىت، ئەو حكومەتانەي ۋەك دەلەين راي گشتيان مەيە، ئەو رايە گشتيەي لە ھەقىقەتدا پيشتەر خۆمان دامانناوہ. لەريگەي ئەو رايە گشتيە مەموويان گەشتويين بە گەورەترين مەيز، مەيزى رايى گشتى نەتەوہيەكانى ئەوروپا رۆژنامەيە، ھاوگات مەموو رۆژنامەكان لەدەستى خۆماندايە، تەنھا چەند ژمارەيەكى كەميان نەبىت، ئەوانيش نە خويئەريان مەيە و نە بەھايان مەيە، كەواتە ئەوانە مەيزيان نيبە، ئەوہي مەيانە تەنھا قسەي سەرلاپەپەكانى رۆژنامەيە.

بە پوختى و كورتى، لەپيناوي ئەوہي دورىكەوتنەوہي خۆمان لە مەموو حكومەتە نەتەوہيەكانى ئەوروپا بىخەينەرەو، خۆمان وا دياردەدەين، مەيزمان تەنھايە، بەردەوامين لە تاوانى توندوتيزى، بەو جۆرە فەرمانپروايە دەگووترىت فەرمانپروايى تۆقاندن و توندوتيزى، ئەگەر مەموويان لە دژمان ريئەككەوتن(مەبەستمان ولاتانى ئەوروپا و دراوسىگانمانە)، ئەو كاتە بە تۆپەكانى (ئەمريكا يان چين يان يابان) ۋە لاميان دەدەينەوہ.

پروتوكولى ھەشتەم:

ھۆكۈمەتە كاتىپەكان:

(Provisional Government)

۱- پىئويستە ھەموو ئەو ئامىر و تەكنەلۇزىيانە بەدەستەيتىن، دوۋىمەنەكانمان لە دژمان ئاراستەى دەكەن، ئەگەر رقىان لىمانبۈوۋە لەسەر دەرکردنى ياساى بېرپوچ و ستەمكارانە، پەنادەبەين بۆ گەرەتەين دەرپىنى ئالۇزى جۇراچۇر لە ھەموو ياساكاندا، بۆ ئەوۋى خۇمان رىزگارېكەين، چونكە ئەو ياسايانەى دەرپاندەكەين گرىگن، ھاۋكات بە شىۋازىكى يەكلاكرەۋە دەرپاندەبېين، تاكو بۆ خەلگى گىشتى ۋادەركەۋىت بالاترين تەرزى ئەخلاقىن، ھەرۋە ھا داپەرۋەر و بەھەقىقى سىرۋىتىن.

پىئويستە ھۆكۈمەتەكەمان بە ھەموو ئەو ھىزە شارستانىانە دەرۋەدراپىت، كە لەسايەياندا كاردەكات، ھۆكۈمەتەكەمان نووسەران و پارىزەران و پىزىشكەكان و كارگىرە دىپلۇماسىيەكان لە خودى خۆى دەرۋىننىتەۋە، لەدۋايدا لە قوتابخانە تايپەتە پىشكەۋتۋەدەكانمان ۋەك خۇمان گەرەكمانە پەرۋەردەيان دەكەينەۋە، فېرى نەيتىيەكانى ژيانى كۆمەلەيتيان دەكەين، ئەو كەسايەتiane بە زمانە جياۋازەكان كۆمەلەك ئەلف و بىى سىياسى دەزانن، سىرشتى مۇۋدەناسن، بە ھەموو ژىيە مەزەنەكان ئاۋازى ناسك و جوان بۆ مۇۋدەژەنن، ژىى ئاۋازە ناسك و جوانەكان ئەقلىيەتى نەتەۋىيەكان پىكەدەھىننىت، سىقاتى ئەو كەسايەتiane چاك دياردەدات، بەلام ئارەزۋە قىزەۋەكانانين لەناۋچىن و گروپەكاناندايە.

پټويسته راوړنکارانی دهسته لاته که مان نه وانه هلته بڅریت، له نه ته ویهه کانی دیکه ی نا جوون، چونکه نه ته ویهه کان راهاتوون له سر نه نجامدانی کاره کارگټه په کانیان که پټیان سپړدراوه، بهی نه وهی به نه قلی خویان پاساو بۆ نه و نه نجامانه بهینه وه که پټويسته به ده ستیبه یښ. هروها بهی نه وهی ده سته وتی پستی نه نجامه کان بزانی، کارگټه نه ته ویهه کان بهی خویندنه وه ناماره به ناوهرؤکی نووسراوه کان ده کن، کارده کن له به رخوشه ویستیان بۆ دراو یان بالابوون و پله و پؤست وهرگرتن، نه ک بۆ به رژه وهندي گل یان له بهر نه وهی نه رکیانه.

۲- نیمه حکومت که مان به سوپایه کی ته وای نابلوری ناسان دوره ده ده یښ، پاراستنی حکومت هؤکاری سهره کی فټربوونی زانستی نابلوری جووه کان بو، نیمه به هه زاران پیاوی بانکی و خاوه ن پیشه سازی و ملیونیر ده وهر دراوین، وه لی فرماني نه و پیاوانه تاکو نه مړؤ ګوره ترین بایه خیال هیه، که واته واقعییه دراو بریار له هه موو شتیک ده دات، له بهر نه وه پؤسته حکومیه کان به برا جووه کانمان برده کهینه وه.

۳- له و کاته دا برا جووه کانمان هیشتا جټګای متعانه ی نه ته ویهه کان نیښ، چونکه به و پؤسته مه ترسیدارانه ګه راونه ته وه بۆ نه و نه ته وانه ی پیشتر رؤژنامه و نه خلاقیان تیکده دان، بۆ نه وهی نابلوریان بؤشاییه ک له نیوان نه ته وه و نه وان دروست بګات، هروها به و پؤسته ترسناکانه ده ګه پټینه وه بۆ نه و نه ته وانه ی پابه ندی به فرمانه کانی نیمه نه بوون، پټشبینی دادګایی و به ندکردنیان بګن، مه به ست له هه موو نه مانه،

نه‌ویه نه‌وانه تا‌کو دوا هه‌ناسه‌ی له سینه‌یان هه‌ناسه‌ی پی‌ده‌ده‌ن،
به‌رگری له به‌رزه‌وه‌ندییه‌کانی ئی‌مه‌ده‌که‌ن.

پرۆتۆکۆل نۆیەم:

دوو باره پەرۆه ده کردنه وه:

:(Re - education)

۱- له سهرتانه دیدگای تایبهتی خۆتان ئاراستهی په پیره وکردن و جێبه جێکردنی پرنسیپه كانمان بكن، ههروهها ئاراستهی نه خلاقى تایبهتی ئه وه نه وهیه بكن، كه ئیوهی پیتی ده و ده دراوه و له ناویدا فێرده بن، له سهرتانه له ماوهی به كارهی تانی پرنسیپه كانمان به هه موو پێكهاته كانی پێشبینی سهركه وتن نه كن، تاكو نه ته وه كهی ده و ده یاون و له ناویدا فێر بوون، به دید و بۆچوونی ئێمه دوو باره فێر نه بن، به لام ئه گه ر به تۆكمه یی و دروستی رهفتار تانكرد بۆ به كارهی تانی پرنسیپه كانمان، ئه و كاته ده بینن پیش تیپه ربوونی (۱۰) سال به هێزترین پابه ندبووانی نه خلاقیان ده گۆپن، به وشیه وه نه ته وه یه کی دیکه زیاد ده كه ین بۆ ئه وه نه ته وانه كه پێشتر ملکه چمان بوونه.

۲- چه مکه كانی ئازادیخوازی رێكخراوی ماسۆنی نهینی بریتین له: "ئازادی، یه كسانی، برایه تی"، ئێمه ئه م چه مکه انه ناگۆپن، به لكو به فۆرمیک دایانده پێژینه وه تاكو به ساده یی بپۆكه كه ده ربهرپن، ده لێن: "ماف ئازاده، ئه رك یه كسانه، بپروپوا برایه تییه"، به و چه مکه انه گا به شاخه كهی ده گرین، وه لێ ئه و كاته ی به هه قیقی هه موو هێزێکی فه رمانه وه اییمان له ناویرد و كۆتایی پێهێنا، هاوكات هێزی خۆمان وه ك تاكه هێز مایه وه، به لام هێزی نه ته وه ییه كانی نا جوو به تیۆری هیشتا ماوه، ئه گه ر حكومه تێك له حكومه تی نه ته وه ییه كان به هێزی خۆی هه لۆیستی ئۆپۆزسیۆنی له دژمان وه ربگریت، ئه وه هه لۆیستی

نوپزسيوني برياړيكي تيوري شكلي دهبيت، بهلام نيمه نه وهلوسته نوپزسيونيه بيتهزه شكليه به هقيقى ودردهگرين، بو لهناوبردى پيوستمان به هلوسته پيچهوانه هيه، بو بهرگريردن لهبردهم رهگزي (سامي)، هروهها دهتوانين برا بجوکهکامن لهناو سيستمى دوژمهکهمان بپاريزين، لهسر نهو خاله زياتر روونکردهوه نادم، چونکه له پروتوکولهکانى دیکه روونکردهوى زورمان لهسر خستوهتروو.

۳- به هقيقى روبهپوى هه مو نوپزسيونيك دهينهوه، حکومهتهکهمان له روى ميز بيهاوتايه، له تيروانينى ياسايى پيگى خوى هيه، بهو پيگه ياساييه له ناستيکدايه، بهو دربرينه تونده ودهفى دهکين: "حکومهتهکهمان دکتاتوره هلوسته ودردهگرين" نه مړو من دهتوانم بهو پېرى متمانه رابگهينم، نيمه خاوهنى ياساين، نيمه سهروهريڼ له فرمانبرهوايیکردن، بپارى سزادان ددهين، نهو کهسه له سيداره ددهين که ويستممان لهسره، نهو کهسه دههخشين که ويستممان لهسره، نيمه واقعين - ههقيقهتين، له نيو هه مو سوپايهکدا فرمان فرمانى نيمهيه، له سهروى سهرکردهکانيان، به هيزى توپهيه فرمانبرهوايى دهکين، لهبر نهوهى تاكو نيتستا چهندين نهتهوهى شکستخواردومان له بردهستدايه، که پيشترا خاوهنى جيزى بههيز بوون، بهلام نيتستا ملکهچى دهستهلاتهکانمانه، تهماحمان بيسنوره، شهپى تماح تيروايت، کهسى توپه و بېهزهيه - بهزهيه نانوښت، وهلى کهسى رق وکينه له دل بى هسته - بهزهيه بهکهسدا نايتهوه.

۴- نیمه سهراچاوهی نېرهابی ماوه دوورین، نیمه خه لکی له هه موو ناینزا و حیزنیک دهخینه خزمه تی خومان، نهو پیاوانه دهخینه خزمه تی خومان نارهنوده کهن: حکومی "پاشایه تی، سؤسیالیستی، کؤمؤنیستی" بگړپنه وه، هه روه ما خه لکی هه موو جوړه کؤمه لگه یه کی باش (Utopias) دهخینه خزمه تی خومان، هر کؤمه لگایه له کؤمه لگه ی نه ته وه ییه کانی نا جوو له ژیر درویه ک داده نین یان باوه پینده میتین، هه روه ما به خودی خو یان به ریگای تابیبه تی خو یان وسفی نهو دسته لاتهی خو ی ده کهن، که هیشتا له رووی شیوه ماویانه، بهو که مه دهسته لاتهی ماویانه، هه ولده دن هه موو یاسا دانراوه کانی خو یان پتیشیلېکهن و بشکینن، بهو ریکار و ریوشوینانه ی ده یگرینه بهر حکومت نه ته وه ییه کان نازارده چیژن، هاوارده کهن داوای پشومان لیده کهن، ناماده یی پتیشانده دن له پتیاوی ناشتی هه موو قوربانیه ک پتیشکesh بکهن، به لام نیمه هیچ ناشتی و نارامیه کیان پتیناده ین، تاکو راسته وخز و دان به حکومت نه نیوده وله تیبه بالا که مان داده نین.

۵- ګه لان دهنگی نارهازیا یان بهر زکړدووه ته وه، پتویسته کتیشه کؤمه لایه تیبه کان به هوکار و نامرازی نیوده وله تی چاره سه ر بکړین^(۱)، نهو کتیشانه ی ناکؤکی نتوان حیزبه کان خستیه دهستی نیمه، سامان

۱- دؤخه کان بهو شیوه که وتوونه ته وه، وهکو له پتیکهاته ی کؤمه له ی نه ته وه کانی نهو کات و دهستی نه ته وه یه کگرتووه کان و نه جووومه نی ناسایش ز ریڅخراوی یونسکو و یونسف درده که ویت، نهوانه ی سیاسه تی نهو ریڅخراوانه ناراسته ده کهن زؤربه یان که سانی جوون یان جاسوس و دروستکراوی نهوانن، بویه چاره سه ری کتیشه ی سیاسی و کؤمه لایه تی هه موو نه ته وه ییه کان له دهستی نهوانه .

پىئويستە بۇ بەردەۋامى ئاڭلىقلىق ۋە كىشىلەر، سامانىش لەۋزى دەستى ئىمەدە، بۇيە ئاتىغان كىشى ۋە ئاڭلىقلىقنىڭ چارەسەر بىكەن.

۶- ئىمە دەترسىن لە ھاۋىيەمەنى ھىزى قەدىمكى ۋاقىتلاردا ۋە تەۋەيەكەنى دىكەي نا جۈۋ، لەگەل ھىزى ھاۋىيەمەنى كۆيۈ، بەلام ئىمە ھەمۇ رىۋىشۋىننىڭمان گىرۋەتەبەر بۇ ئۆي رىڭرى بىكەن لە روۋدانى ئۆ جۆرە روۋدانە، لە نىۋان ئۆ دوو ھىزە بەرستىڭمان دروستكردوۋە، بەرگى ئۆ بەرەستە ترستىنەرە كە ھەردو ھىزەستى پىدەكەن، ئۆ بەرەستە ترسى ھىزەكەن لە يەككى، واتە ھەرىكەت يان لە ئۆي دىكە دەترستى، بەۋىيە ھىزى گەل بە مەۋگەرى لەگەل ئىمە دەبىت، تەنھا ئىمە سەركردە ھىزى گەل، ئاراستى دەكەن بۇ ئۆي بىكەن بە مەۋستەكانمان.

۷- بۇ ئۆي لە داھاتوۋ دەستى كۆيۈكەن لەۋزى دەستمان رىڭار نەبىت، پىئويستە ئىمانداران ۋە ئۆزگەران بە بەردەۋامى پابەند بە خىلەكانىان بېيلىنەۋە، بەلام نەبىت پەيۋەندىيەكانمان لەلەين كەسەپتەيەكانى خۇمان بىت، بەلكو پىئويستە لە رىڭاى بەھىزىرەن برا دىلۋزەكانمان بىت، كاتىك ئىماندار ۋە ئۆزگەرىكەن دەبن بە ھىزىكى ناسراۋ، بە خۇدى خۇمان قەسە لەگەل سەركردە گىشى، كۆي (سۆفپەيەكان) دەكەن، بە ئاراستى ھەر كاروبارىكى سىياسى رۇشنىرىيان دەكەن، دەكرىت يەككىرەتەۋە لەگەل ئاراستى گونجاۋى خۇدى خۇمان.

۸- چۆن مەنە بەۋكەسانە بىكەن، كە خەلگە لە قوتابخانە ھەرىكەكان فەردەك

(^۱) ؟ به د ننيې نړۍ نوښتې حکومت يان پاشا به خوي خوي ده بڼت، پټو ستناکات له نيو هموو گډل پخښ بکريت، له بهر نړۍ زور به خپراي به ناو خه لکدا بلاوده بڼت وه.

۹- بېگومان هموو سيستمه نه ته وييه کان تېکه ده شکېنېن، پېش نړۍ نړۍ خويان جېبه جې بگن، نو سيستمه مانې به ده سته کارامه کانمان يارمه تيماندون، له کاتي دامه زړاندې سيستمه مه کان له ناو پټکاته ميکانیکیه کانماندا (له وله بې) مه به ستدارمان بؤ کاتي پټويست داناوه، نو (له وله بانه) سيستمه ميکي به هيز و د ژورايان هيه، هاوکات ثاماده و ريکخراون، له ريگاي نو (له وله بانه) ريکخستني نه ته وه نازاديخوازه کانمان گورپوه بؤ ريکخستني بې سيستمه. له بهر نړۍ نيمه جيو مافمان له فرمانروايي کړدنې نه ته وييه کاني ديکه هيه، هه روه ها مافمان له هه لېژاردن و سياسي روزه نامه گهري و پشتيواني کړدنې نازادي تاکه کان هيه، به لام تاکو نېستا فيرکړدن گه وره ترين مه ترسييه له سر مه به سته کانمان، چونکه په روه رده و فيرکړدن پالېشتيکي مه زن بؤ ژياني نازاد.

۱۰- نيمه توانيومانه نړۍ پيگه يشتوي نه ته وه کاني ديکه فريوېدين، وامانليکړدوون به د پره وشتيکي توندوتيز بن، له ريگاي نو پر نسيپ و

۱- قوتابخانه ي هريمه کان: واته قوتابخانه ي گونده کاني ولات، هموو قوتابخانه کاني ولات، قوتابخانه ي هريمين، ته نها قوتابخانه کاني پايتخت نه بڼت.

پښتو ژبه بېرته راوستنه او نويو ژبنيو ژباړنو سمبولونه

تېوره ناسراوونې له دهستاندايه بڼو فریودانيان، به لام نيمه به خودی
خومان له پرانسيپ و تېوره کان تيگه يشتووين.

۱۱- له ياسا پيشينه كاندا گيشتووين به نه جامی سودبه خشی
نااسايی، به بڼو نه وهی به کردار همواريانبکه ينه وه، به لکو له ريگای
پيناسه کردنی ساده بڼو ياساکان، هروها له ريگای دووباره
تفسيرکردنه وهی ياساکان، به لام له دووباره پيناسه کردنه وه و
تفسيرکردنی ياساکاندا مه به ستمان نه وه نه بووه خومان به دانهری
ياساکان دابيتن.

نه جامی دووباره پيناسه کردنه وه و تفسيرکردنه وهی ياساکان، نه و
نه نجامونه ی لی که وته وه:

يه که م: تفسيرکردنه وکامان واتای هقيقی ياساکانی شارده وه يان
ونکرد.

دوهم: تفسيره ناروونه کانی به ناستیک سپړه وه، وایکرد حکومت
نمونه ی نه و کومه له ياسا ناروونانه روون بکاته وه.

له نه جامی نه و ياسا شيواو و ناپوونانه چندين ريښای په يوه ستنه بوو
يان پابه ند نه بوو به و ياسايانه هاتنه ناروه، له نيو ده زگاگانې
حکومه تدا، دواي کارنه کردن به دهقی ياساکان يان نه مانې متمان به
دهقی ياساکان، له بری کارکردن به ياسا، کار به ويژدان دهکرا و بريار به
ويژدان ده درا.

۱۲- ئەگەر پىلان كەمان پېش كاتى خۇي ئاشىرايىت.

۱۳- ئەو ئەتەوانە دەياتوانى بە چەكى خۇيان لە دژمان راپەن جياواز و ئاڭكۆك بوون لەسەر دژايەتى كىردىمان، بۇ ئەو دەي ئەگەرى راپەينى ئەتەوييەكان لە دژمان ئەمىلەن، ھەموو كاتىك دەتوانىن بە ھىزىكى تۆقىنەر بچىنە گۆرەپان و چالاكى و ئۆپۆزسىيۇن ئەنجام بەدىن، دلى ئازاترىن پىاوانىان پرىكەين لە ترس و تۆقاندن، ھاوكلات لە ھەموو شارىك ھىلى شەمەندەفەرى تايىبەت بۇ بەستەنە دەي شارەكان بە پايتەخت رادەكىشىرىن، ھەروەھا تونىلى درىژ لە ژىزە دەي شارەكان دوست دەكەين، لە رىنگاي ئەو تونىلە شاراوانەي ھەموو شارەكانى

جېھان بۆمبېژ دەكەين دەيانتە قىتئە^(۱)، ھاۋكات ھەموو سىستەم و تۆمارە كانيان لەناودەبەين^(۲).

^۱ - لەوانە درېڤنى چەمكى "بۆمبېژكردن و تەقاندنە"ى شارەكانى جېھان مەجازى بېت، لەبرى رېڭخراو و ھىزەكانى سەرەخۆيان بەكارىانھېتايېت، بۆ نمونە لە برى چەمكى(بەلشەفېيەكان) بەكارىان ھىتاو، چونكە كاتېك كودەتاي سىياسى و سەربازى بەسەر قەيسەرى روسيا دەكەن، ئامرازى كودەتاكەيان كۆمۇنىستە بەلشەفېيەكان، ھەروەھا كاتېك لە بەرىتانيا كودەتاي سىياسى لە دژى سىستەمى پاشايەتى رەھا ئەنجام دەدەن، ئامرازى كودەتا ئازادىخوازەكانن (لېبرالىيەكان)، وەلى لە ھەردوو وڵات زۆڭرەى شارەكان ويران دەبېت و سىستەمى سىياسى و سەربازى و سەرچەم تۆمارەكان لەناودەچېت.

^{۱۲} - ئەو ھىزەى جووھەكان ئامازەى پېدەكەن بۆ نانەوھى ئازاۋە و كودەتاي سىياسى، لە ناو وڵاتانى جېھاندا ناوئىشانى جياوازيان ھەيە، وەكو رېڭخراو: "ئايىنيەكان، سىياسىيەكان، خېرخوازييەكان، ماسۆنييەكان، ئەدەبىيەكان، سۆڧىگەرييەكان، رېڧۇپمخاۋەكان، ...". رېڭخراو ئايىنيەكان مەترسېدارترىن رېڭخراون، ئەمىرۆ لە وڵاتانى خۆرئازا بلالويان كىردونەتەو، لەلاى ھەمووان رېوونە جووھەكان چوونەتە نېئو ئايىنيەكانى دېكە، بەتايىبەتى ئايىنى "مەسىحى و ئىسلام" ماوھى مانەوھيان لەناو ئايىنيەكان دوو نەوھە يان زياتىرى دەخايدنەو، نەوھە جووھەكانى دېتە ناو "مەسىحى يان ئىسلام" بە دلسۆزى نايەنە سەر ئايىنە نوڧىكە، ھاۋكات "مەسىحىيەكان و ئىسلامەكان" بە تېپەپېوونى كات نازانن ئەوانە لە بنەماوھە جوون، ھاۋكات نەوھە جووھەكان

نو هیزه ی جووه که کان نامازه ی پیده کهن بؤ نانه وهی نازاوه و کوده تایی سیاسی، له ناو ولاتانی جیهاندا ناو نیشانی جیاوازیان هیه، وه کو ریکخواه: "ثایینه کان، سیاسیه کان، خیرخوازیه کان، ماسو نییه کان، نه ده بیه کان، سؤ فیکه رییه کان، ریفورمخوازه کان، ...". ریکخواه ثایینه کان مه تر سیدارترین ریکخراون، نه مرق له ولاتانی خورنازا بلاویان کردوونه ته وه، له لای هه مووان روونه جووه که کان چه نه نیو ثایینه کانی دیکه، به تاییه تی ثایینی "مسیحی و نیسلام" ماوه ی مانه ویان له ناو ثایینه کان دوو نه وه یان زیاتر ده خایه نیت، نه وه جووه که کانی دینه ناو "مسیحی یان نیسلام" به دلسؤزی نایه نه سر ثایینه نوییه که، هاوکات "مسیحیه کان و نیسلامه کان" به تیپه ریوونی کات نازانن نه وانه له بنه ماوه جوون، هاوکات نه وه جووه کان ریکخراوی "مسیحی یان نیسلام یان سیاسی" دروست ده کهن، هه لوده دهن به ته وای ده سته سهر ریکخواه که دابگرن و له خزمه تی مه به ست و پلانی جووه کان به کاریان بهینن.

ریکخراوی "مسیحی یان نیسلام یان سیاسی" دروست ده کهن، هه لوده دهن به ته وای ده سته سهر ریکخواه که دابگرن و له خزمه تی مه به ست و پلانی جووه کان به کاریان بهینن.

:(Preparing for Power)

سیاستی نیمه زورمترسیداره، نه‌گه‌ر ورده‌کاریه‌کانی به‌یادی خۆتان به‌پینه‌وه، سیاسته‌کانمان کۆمه‌کی زۆرمان ده‌که‌ن، کاتی‌ک دانوستان له‌سه‌ر پرسی: "دابه‌شکردنی ده‌سته‌لاته‌کان، ئازادی قسه‌کردن، ئازادی روژنامه‌گه‌ری و به‌پوای ئایینی، مافی پێکه‌ینانی ده‌سته و سه‌ندیکا و ناوه‌ند و رێکخراو، مافی به‌کسانی له‌ به‌رده‌م یاسا، ئازادی له‌ خاوه‌ندریتی و مولک" ده‌ده‌ین، هه‌روه‌ها پرسی سه‌پاندنی باج، بێژوکی سه‌پاندنی باج، بێژوکه‌یه‌کی نه‌تییه، هه‌روه‌ها پرسی هێزی کۆنه‌پاریز بۆ یاساکان، هه‌موو بۆسه‌کانی هاوشتووه‌ی ئه‌و بێسه‌نه‌ن، سروشتی‌کیان

ههیه، به هۆی سروشته کانیان چاک نییه، به ناشکرا له بهردهم خه لکی گهشتی گفتووگو و دانوستانیان له سه ربکهین.

سیاسهتی ئیمه به یادی خۆت بهینیوه، له بهر ئه وه واپیویست دهکات، ئه و حاله تانه ی بۆ هاوالتیان باسی دهکەین، پتیویسته لێیان تینهگه ن، به لام پتیویسته هه ندیک له بریاره سیاسه کانهان بلابکهینه وه، به بن ئه وه ی روونیان بکهینه وه. بریاره کانی تاییه تن به نوێکردنه وه ی پرئسیپه کانی ماف، ده بینن وه کو بریاره کانی بلالویان دهکەینه وه کاردهن، که گرنگی شارده نه وه یان له هه قیقه ته که یاندا ته واو ده بیئت، چونکه ئه و پرئسیپه ی به ناشکرا ناخهینه روو، ده رفه تمان پتده دات به ئازادی کاربکهین بۆ گه یشتن به مه به سه کانهان، چونکه پرئسیپیکی له و شیوهیه، ئه گه ره که جار رابکه یه ندریئت، وه کو ئه وه یه بریاری له سه ر درابییئت، هاوکات هه رکاتییک پرئسیپه کان ده بن به بریار ده رفه تی ئازادی کارکرده مان بۆ نامیئتته وه.

۲- گه له که مان ریزیکی تایه تی ههیه، له بهر ئه وه ی هیزیکی بلیمه تی سیاسی ده یپاریزیئت، ده سه ته بالاکه ی هه موو کاریک ده کات، گه له که مان به و شیوه یه به زیندووی ده مینیئتته وه (ئای له بتهیوایی قیزه ون)، به لام (ئایی له و که سه ی به کارامه یی و لیهاتووی پرئسیپه کان جیبه جی ده کات!) - (ئای له و که سه ی فیلی ههیه) - (ئای له و که سه ی پرئسیپه کان به تیگه یشتن و بویری جیبه جیده کات!).

۳- ئیمە پشتدە بەستین بە راکیشانی سەرنجی ھەموو نەتەو ھەکان، بۆ کارکردن لەسەر بە ھێزکردنی ئەو مەملەتیە نوێیەکی کە خۆمان نەخشەمان بۆ کیشاو و دامانناو، لەبەر ئەوە پێویستە دەستمان بە خزمەتی نوێنەرە سەریکیش و ئازاگانمان بگات، کە لەتوانایاندایە بەسەر ئەو ئاستەنگ و گرفتانی دێتە سەریگای پێشکە و تێمان سەریکەون.

۴- ئەو كاتەى كودەئەى سىياسىي(Coup detat) ئەنجام دەدەين، بە خەلك دەلەين: ھەموو شتەك زۆر بەخرابى بەپۇچوۋە، ھەموۋتان نازارەتەن چەتتە، ئىستە ئىتە ھۆكەرى نازارەتەن دەسپەنە، ھەروە بە "ئەتەبىيەكان و كۆمكارە ئەتەبىيەكان" دەلەين: بە دلەينى ئىۋە لە تۆمەتباركردەكانى ئىتە نازادەن، بەلام ئايە دەتەن ھەرمەنپەوايى پاك و بىخەشى خۇتەن بەن، كەپىشتەر ھەرمەنپەوايىتەن كەردوۋە، ئىستە ئىۋە ئەزموۋنى ھەرمەنپەوايىكردەن ھەيە، ئايە دەتەن لەپىتەئەى چاكەى خۇتەن كار بەك؟ ئەو كاتە لەسەر شانەى خۇيان بە سەرەكتەۋەى و ھىۋا و خۇشاحالىيەۋە بەزەمان دەكەنەۋە، ھەروە ھىزى دەنگەنى ئەو تەكە بىكەلەنەى لە رەگەزى مەۋەن، لە رىگەى كۆبۈنەۋەى رىكخەۋە رىككەۋەنى پەشەۋەختە رامەنەنەن، ئەو كاتە رۆلى كۆتەى خۇيان دەگەن، ئەو ھىزەى خۇمان لىيەن نەزىكەردوۋەتەۋە بۇ ئەۋەى بە دەستەى خۇيان"بەنخەنە سەر عەرش"، ئەو ھىزە لە كۆتەبەدا قەرزەكەمان دەدەتەۋە، ئەو ھىزە خۇشەالە، جۈنكە دەبەۋەت

ئەنجامى پىرسەكە مان بېيىنىت، پىش ئەۋەى بىر يارى خۇى بدات، واتە پىش ئەۋەى خۇى قەدىمكى ۋاقىتتا بىكەت، دەپەۋىت ئىمە قەدىمكى ۋاقىتتا بىن.

۵- بۇ ئەۋەى لە كاتى دەنگدان زۆرىنەى رەھا بەدەستەيتىن، پىۋىستە بەى جىۋازى چىنايەتى ھەموو تاكىك رازىبەكەن دەنگ بە ئىمە بدات، بەلام لەناو چىنى خۇندەۋاران زۆرىنەى دەنگەكان بەدەست نەيتىن، ھەروەھا لە كۆمەلگەيانەى دابەشبوونە بەسەر تۈۋى جىۋاز.

ئەگەر ئايدىيەك كىرگى خۇدى بۇ تاك ھەيت، بىخەينە نىۋ ئەقلى ھەموو تاكىك، بە ئايدىيە زىانى خۇزانى نەتەۋەيەكانى دىكەى ناجوۋ ھەلدەۋەشتىنەۋە لەناۋدەبەىن^(۱)، ھاۋكات كىرگى پەروەردەى خۇزان خىراپ دەكەىن، ھەروەھا ئەۋ پىۋانەى زانا و ژىرەن و بىرەند لە گەيشتن بە پىشەنگى پەكەدەخەىن، ھەلبەتە خەلگى گىشتى لەژىر رىنماى ئىمەدان، رىگىر لەسەر دواخستەنە ژىرەن و بىرەند و ئاقەكان، بەۋ شىۋەپە خەلگى

---

^۱ - جۋەكان لەۋاى كۈدەتاى كۆمۇنىستە بەلشەۋىيەكان بە كىدار ھەۋلىاندەدا سىستەمى خۇزان ھەلبەۋەشتەۋە لەناۋىيەن، چۈنكە سىستەمى خۇزان بەھىزىرەن ئاستەنگ بوۋ لەدژى سىستەمەكەمان، لە ھەموو شۇنەك بە پىراكتىكى دژايەتى سىستەمى خۇزانىيان دەكەرد، بۇ نەۋنە (دۈركەپىم) بىرەند و كۆمەلئاسى فەپەنسى لە زانستى كۆمەلئاسى بە روۋنى دانوۋستان لەسەر ھەۋلى كۆمۇنىستە بەلشەۋىيەكانى روسىا دەكات، كە چۇن كار بۇ ھەلبەۋەشەنى سىستەمى خۇزانى دەكەن.

په ټوليزه کچه بېرته د فرمانروايانه سمبول نه

گشتي به نه به دي ريگا به زانا و ژیره کان نادهن، بریار له سهر هيچ پلانيك بدهن^(۱).

نو هاولاتيانې پاره يان پنده ددين له بهرانه بر گوپراه ليان و جيبه جيكردي فرمانه كانمانه، به گشتي راهاتون خويان له پيناوي نيمه دا بهخت بگن، به و نامرازه هيزيكي كويز به ناستيك دروسته كين، كه نه به دي حكومه ته نه ته وه بيه كان ناتوانان هيچ برياريك به يي رينمايي نوينه راني نيمه دهر بگن، نو نوينه رانه ي له ناو ده زكاكاندا جيكيكرمان كردون به مه به ستي سهر كرايه تيكردني حكومه ته كان.

۶- هاولاتيان ملكه چي نو ده سته لاته (System) نويي ده بن، له بهر نه وه ي ده زانن نو سهر كردانه ي نيمه سهر چاوه ي كړي و موچه و قازانچ و هه موو سوديكي ديكه ي نه وانن، پيوسته سيستم ي حكومت به يه ك

---

^۱ - نو پلانه ي جووه كان دايان پشنيوو، نه مړو زور به سهر كه وتويي جيبه جي بووه، خه لك به هوي نزمي ناستي تيگه شتنيان ناتوانن به چاكي پيشيني باردوخه كان بگن، له بهر نه وه ي ناستي مه عريفي خه لك به گشتي لاوازه، به هوي نزمي ناستي په روه رده و گرنگينه دان به خه لك ي بېر مه ند و زير له كومه لگه كان ي جيهان به گشتي، خه لك ي نه زان به وه ي ده يلئت و ده يزانيت ته نها ژاوه ژاوه و جياوازي له نيوان چاكه و خراپه ناكات، به و شيوه په هه دروخيك يان حاله تيك له ده وروبه ري روودات، نه گهر هه له بيت يان درو ليي تيناكات، به لكو نه وه ي گرنگه له ناره زيووه كان ي نزيك بيت، نه وه به يي دوو دلي پتي رازييه.

نه قل کار بکات، نه گهر کاره کانی هاو بهش بیت له نیوان چند نه قلیک، نه کرده یی به بتوانیت سهرکه وتوو بیت، له بهر نه و هکاره فرمانبره و او گویمان لینا گریټ، ته نه به زانینی پلانی کار نه بیت، به لام پټویسته به هیچ ریکاریک گفتوگوئی له گه ل نه که ین، تا کو کاریگریه خرابه کانی تیکنه ده ین، هره ها نه رکی به شه جیاوازه کانی په نه خه ین، واتای نیی به موو نه ندایکمان، له سهر نمونه ی نه و پلانا نه گفتوگو بکات، نه و نه ندایه ده گزپین ملکه چی پیداجوونه نابیت، که واته تیکه ل بووه به نه نجای به موو هه له تیگه شتنیکی نه قلیی، نه و هه له تیگه یشتانه ی له نه نجای وینا کردنی نه قلی خودی هاتووه ته ناروه، چونکه نه زمونی نه ویدیوی وانا نه زمونی پشتی رووداوه کانی نه کردووه، له بهر نه و به پټویسته کژتا پلانمان لوژیکی و پوخت بیت، پټویسته له سهرمان کاری مه زن و گه وره به سهر کرده که مان نه سپیرین، بق نه و هی به شه کانی حکومه ته که له سهر ده سستی هاو لاتیان له ت له ت نه کات، هره ها له سهر ده سستی کومه له ی تیره ی (Gliques) له ت له ت نه کات.

۷- نه مړ نه و پلانه ی نیمه، ده سستور و ده زگا بونیاد ناروه کان ناوه ژوو ناکاته وه، به لکو تیوره نابووری به کان به پټی پلان ده گزپټ، له دوایدا هره موو ریکا کانی پیشکه وټن ده گزپټ، نه و کاته ی ریکا کان ده گزپټن، بنگومان پټویسته نه و ریکا به بگرینه بهر که پلانه که مان ده یسه پټنیت.

۸- له هره موو ولایتیک هره مان نه و ده سته و ریکخواونه داده مه زړینین، به لام له ژیر ناوی جیاوازه، وه کو: "نه نجوومه نی نوینه رانی گه ل، وه زارات،

ئەنجۇرۇمنى پىران، ئەنجۇرۇمنى غەرش بە ھەموو جۆرەكانى، كۆنسەي سەرۋىكايەتى، ئەنجۇرۇمنى دەستەي ياسادانان و كارگىرى". پىئويست ناكات پىكھاتەي مىكانىكى بەيەكەو بەستەوہى نىوان ئەو دەستە جىاوازەتەن بۇ روون بىكەمەو، چونكە پرسى بەيەكەو بەستەوہىيان پىش ئىستا لەلای ئىو بە جىوانى ناسراو، تىبىنى ئەو بىكەن ھەموو دەستەبەك لەو دەستانە لە سەرەوہ ئامازەمان پىكرىوہ، گونجاوہ لەگەل ئەركىكى گىرنگ لە حكومەتدا (من وشەي گىرنگ بۇ ئامازەكردن بە ئەركەكان بەكار دەھىتم، نەك بۇ ئامازەكردن بە دەستەكان).

ھەلبەتە ئەو دەستانە بەخودى خۇيان ھەموو ئەركە حكومىەكانىيان لە نىوان خۇياندا دابەش كىردوہ، ئەركەكانى حكومەت بىرىتن لە: "دەستەلاتى دادەوہرى، دەستەلاتى ياسادانان، دەستەلاتى جىبەجىكرىدن"، ئەركەكانىيان ھاوشىوہ و چوونىەكە لەگەل ئەركى ئەندامە جىاوازەكانى جەستەي مۇۋ.

۹- كاتىك ئىمە ئازارى بە ھەموو كەسەكانى ناو دەزگا حكومىەكان دەدەين، ئەو ھەموو دەزگاكانى دەوالت وەكو جەستەي مۇۋ نەخۇش دەكەون، لە دوايدا دەوالت بەو نەخۇشىە دەمرىت، كاتىك دەرىزى ژەھرى (ئازادى) لە سىستەمى دەوالت دەدەين، تەندروستى سىياسى دەگۇپىت، ئەو دەوالت توشى مىكرۇبى مردن (Infected) دەبىت، نەخۇشىەكە نەخۇشى شىبوونەوہى خويئە (Decomposition)

(of the blood)، بهو شیوہ یہ دہرلےت ہیچ توانایہ کی نامینیت و
دہکوتت بہلے قازتی مرگ۔

١٠- حکومت ده ستورییه کان له منداډانی "ازادیخوازان له دایکبوون، که شویڼی حکومت ته رستورکراسیه کاناین گرتوه، ته نها حکومتی ته رستورکراتی بۆ نه ته وه ییه کانی ناجوو فوړمی حکومتی سوده به خش بوو، وه کو ده زانن حکومت ده ستورییه کان له قوتا بخانه یه ک بۆ نا زاوه و ناکوکی و رو به پوو بوونه وه و هه یه جانی حیزبی بیته نجام زیاتر نییه، به کورتی و پوختی حکومتی ده ستوری قوتا بخانه ی هه موو شتیکی بی بنه ما و بیواتایه، به رده و ام پڼگی حکومت که مده کاته وه، گوتاری میدیاکان، بۆ نمونه روژنامه کان واده کن پاشاکان ته مه ل و بیته ک و بیده ستالات بن، به و شیوه یه پاشا بی ده سته و ته و زیاده یه و خه ک پیویستی پتی نییه، له بهر نه و هوکاره له زوړبه ی ولاتان پاشا به راویزخواوه، به واتایه کی دیکه پاشای حکومت ده ستورییه کان روژلیان له ناو حکومتدا نه ماوه، چونکه هیچیان له ده ست نایه، بویه ته نها بارگرانین له سه ر خه لگی نه ته وه ییه کانی. ئیمه ده توانین له داهاتوویه کی نزیکدا سیسته می کوامری دابه زوړنن، له سایه ی سیسته می کوامری نوی له شویڼی پاشا دلسوزه کان پیکه نینمان^(١) دانا، که سایه ی

١- كەسپك خەلك بە قەسە و رەفتارەكانى پيڧدەكەنيت، كەسايەتى سەرۇك بيشكۆيە و ھەزەلى و پيڧكەنيىناويە، ەك و ئو كەسى خەلك بە ھەموو قەسە و رەفتارەكانى پيڧدەكەنيت، كاتپك دەرەدەكەويت لە ديدى خەلك ويناكەكى

سەزۈكى دائىرائىقىدا نىئاۋىيە، سەزۈكمان لەكە سانى بەرپەرى و بىكەلگى نىۋە ھەشىمەت و كۆيلەكەنمان ھەلپۇردوۋە، بەۋشىۋە ئو مېنەمان لەزىر نەتەۋەيەكەنى نا جوو جىگىر كىردوۋە، بەۋاتايەكى دىكە لەزىرگە لە نەتەۋەيەكەنمان دانائوۋە.

۱۱- لە داھاتوۋىيەكى نىزىكىدا ۋادەكەين سەزۈك بەرپەرس بېت^(۱).

۱۲- ئو كاتە دۇشدا نامىنىن كە دەمانەۋىت پلانەكەمان بە بوئىرى جىبەجىبەكەين، چۈنكە سەزۈكە بوكلەكەمان (Dummy) بەرپەرسى ھۆكۈمەت، ئەگەر پىۋىستمان پىۋىو، ئوۋە خۇيىندكارانى گونجايى لاۋاز لە روۋىي ئەكادىمى رىكەدەخەين، بەر خۇيىندكارانە پەشىۋى و ئازاۋە دەخۇلەتەين، بە مەبەستى دانانى سەزۈكىكى ھەقىقى؟ ئايە ئو پەشىۋىانە كۆتايى لە ناۋچوۋى ۋلاتەكە دەپەخسىنىت؟

كارىكاتىزى ھەيە. نەۋەنى ئەم جۇرە سەزۈكەنە لە جىھانى ئىستادا زۇن، بەلام تەنھا كەسانى رۇشنىر و تىگەشىتوۋ دەيانىن، بۇ نەۋە (قەزافى، سەزۈكەكەنى كەندو، سەزۈكەكەنى ھەندىك لە ۋلاتانى خۇرئاۋا،....).

۱- ئەگەر بە روۋىي تىۋىنى بىكەين، لە جىھانى ئەمۇدا بە روۋىي دەبىنىن زۇرەي سەزۈكەكەن كەسانى نەشايون بۇ پىگەي سەزۈكەيەتى كىردى گەلان، بە تايەتە لە ۋلاتانى خۇرەلەتە ناۋەپاست، چۈنكە ئوۋە گىرنگى پىئادەن بەرۋەندىيەكەنى گەل، ھاۋكات لەبەرانبەر ھەمو نەھامەتى و روۋاۋىكى بەسەرگەل دادىت، تەنھا پىدەكەن.

۱۳- بۆلەمدە بىزگە ئۇ ئىنسانىيەتنىڭ ئىككىنچى گەۋدىسى، ھەلۋادىن بۇ كەسپنىڭ
لەننىمۇ ئۇ سەۋكەنە بېرىۋەتەتتىن، ئۇ سەۋكەنە لاپەرەكانى
زىيانى پېشىيان بەگەندەلى و تاوان و داۋىنپىسى نەخشانىدۇ، يان بە
شتى دىكە نېھنى مەترسىدار، ئۇ جۆرە سەۋكەنە جىبەجىكارى
بەۋەفە مەبەستەكانمان، چۈنكە لە ناۋزپاندن و سوكايەتى پېكرىن
دەترىن، بەۋى پېشىنە خراپەكانيان، ھەۋە بەردەۋام ملەكەچى
دەستەلاتى ترىن، ھاۋكات ئۇ پىۋانە گەشتۈنە دەستەلات خاۋەنى
سەرمەيە و مولكن، بۇيە سەۋكە ھەۋلەدات دەستەۋت و سەۋەرىيە
پەيۋەستەكانى بە پىنگە بالاكە بۇ بىننىتەۋە و لەدەستىان نەدات.

لە نىزىكترىن كاتدا ئىنجۈۋەنى نوپنەرانى گەل (The House of
Representative)، خۇى سەۋكە ھەلدە بۇزىتت و دەپپارىتت.

بەلام رىگەنادەين ئىنجۈۋەنى گەل دەستەلاتى پېشكەش كىردى
پىۋە ياسا ھەۋەۋەكرىدەۋى ھەبىت^(۱). ئۇ دەستەلاتى بە سەۋكە
بوكەلەكە دەستى خۇمان دەدەين، سەۋكە بەتەۋاۋى بوكەلە
يارپېكرىن (Mare puppet) دەستى ئىمە، بەۋ شىۋەيە
دەستەلاتى سەۋكە دەبىتە ئامانجى ھېرشە جىۋازەكانى گەل، لەبەر
ئەۋى گالەتى بەزىيان و داھاتۋى چىن و تۈيۋەكانى گەل دەيت، بەلام

^۱ - ئايە كام ولاتى خۇرەلاتى ناۋەپاست لە ئىستادا ئاۋا نىيە؟ بەلام پىرسى
گرىگ ئەۋەيە، ئايە ھەۋەۋە ئىۋانە ئىۋە بە دىارىكرۋى لە ولاتانى ناۋچەكە
دەگۈزەرتت، پلانى جۈۋەكانە !!!؟

پۈتۈن كۆلەم بېرىمەن ۋە فەرمانىمەن ئايانە سەمىيەنە

لەبەر ئىۋەي سەرۆك يارىيە بەدەستى خۇمان، ئامرازى بەرگىرىكىدى
پىدەدەين، ئىۋە ھەقىقەتە سەرۆك پىداچوونەۋە بەر بېيارانە دەكات كە
فەرمانىۋايى گەلى پىدەكات، چونكە سەرۆك لە سەروى نوپنەرانى گەلە،
يان سەرۆك بە خودى خۆى بېيارەكان دەدەكات، بە واتايەكى دىكە
سەرۆك ئىۋ دەستەلاتى ھەيە، پەرلەمان ھەلبۇەشىنىتتەۋە، كەسانى
دىكە بە ويستى خۆى بكات بە ئەندامى پەرلەمان و نوپنەرى خەلگ، بەر
پىيە خەلگ كۆيلەي كۆپرى ئىمەن، كە زۆرىنەيان بەرەرى و ھىچ و پوچ و
بىكەلكن.

بۆلەۋەي سەرۆك دەستەلاتى رەھامى ھەبىت، دەستەلات بە سەرۆك
دەدەين، تاكو حوكمى سەربازى رابگەيەنيت، ئىم دەستەلاتى سەرۆك
روون دەكەينەۋە، لە ھەقىقەتدا سەرۆك - سەرۆكى سوپايە، پىويستە
سەرۆك مافى فەرمانىۋەيىكىدىنى سوپاي ھەبىت، بۇ پارىزگارىكىدىن لە
دەستورى كۆمارە نوپىيەكەي، پارىزگارىكىدىن لە دەستور ئەركى سەرۆكە،
لەبەر ئىۋەي نوپنەر و بەپرسى كۆمارە نوپىيەكەيە.

۱۴- ئىۋە بەرچاۋروونى تىگەيشتەن لە كىلىلى بارىۋۇخى فەرمانىۋەيىكىدىن
دروژنانە كە لەدەستى ئىمەدايە، لەسەر بىنەماي ئىۋ تىگەيشتەن ھىچ
كەس بىچگە لە ئىمە بۇ ماۋەيەكى ئىۋەندە درىژ كۆنترۆلى دەستەلاتى
ياسادانانى نەكردوۋە.

۱۵- كاتىك ئىمە دەستورى كۆمارى نوپى دەخەينەرو، ئەنجوۋومەنى
نوپنەران(پەرلەمان) لە دانانى دەستورە نوپىيەكە بىبەش دەكەين، بەر

پروژه كوله بيرمه ده فرمانده اياحه سمفري ده

بيانونه ده دستور نهيني دهولهته، هاوكات مافي نهو ديان پينادهين
پرسيار له باره ي مه بستی نهو پلانانه بكن كه حكومت داينده نيټ.

سه روكي بوكه له، بهو ده ستوره نوييه ژماره ي نوينه راني گه ل له
نه نجوومه ني نوينه ران بؤ كه مترين ژماره كه م ده كاته وه، بهو شيوه به
ژماره ي نوينه ران له ناره زوي سياسي و په يوه سبون به سياست
كه مده بته وه، نه گه ر نوينه ره دوور خراوه كان له دژمان وه ستانه وه، ريگه
به نوينه ره ماوه كانی ناو نه نجوومه ني نوينه ران ده ديه ين بين به راويژكاري
گه ل، سه روكي كۆمار مافي هه يه، سه روك و جيگر بؤ نه نجوومه ني
نوينه ران دابمه زرينيټ، هه روه ها جيگر بؤ نه نجوومه ني پيران
دابمه زرينيټ، دانيشتنه به رده وامه كانی په رلمان ده گوپين بؤ دانيشتنی
ماوه كورت، واده كيه ين دانيشتنه كانی په رله مان چهن مانگ جاريك بؤ
ماوه يه كي كورت كۆبيټه وه.

هه روه ها سه روكي كۆمار بهو پتيه ي سه روكي ده ستلانی جيبه خيكرده،
مافي بانگه يشتكردن و هه لوه شانده وه ي په رله مانی هه يه، كاتيک نهو
مافه ي هه يه، نهوه مافي داواكردي په رله مانيكي نوئ هه يه، به لام له
هه ردوو حالت سه روكي كۆمار به پرسياريتي نه نجامي نهو كارانه ي
ناكۆكه له گه ل ده دستور ده گريته نه ستوي خوي، له بهر نهوه ي
هه لوه شانده وه ي په رله مان و داواكردي بؤ په رله مانيكي نوئي
سه رپيچيه كي ره هاي ده ستوره، هه لبه ته پيش نهوه ي پلانه كه مان ته واو
بيټ و پيښگات، به پؤست و دراو وه زيره كان و فره مانبه ره كارگريپه

که وره کانی دیکه د دوی سړک فریوده دین، بڼه دوی فرمانه کانی
سړک فراموش بکن، هاوکات رینمایي له لای خویان دهریکن، به و
شیوه به وزیر و فرمانبري په که کارگيريه که ورکان ناچارده کهین له
بری سړکی ده ولت بهرپرسياريتي نه نجامی کاره کانی سړک
هالېگن، هاوکات رینمایيان ده کهین، به تاییه تی نه و ټرکه به
نه نجوومه نی پیران یان نه نجوومه نی شوی ده ولت یان نه نجوومه نی
وه زیران بدن، به پېچه وانه نابیت نه و ټرکه به تاکه کان بدن، سړک
به رینمایي نیمه تفسیری یاساکان ده کات، ده کريت تفسیره کانی
سړک چندين ټيگه یشتن به دهسته وه بدات. هاوکات سړک ده توانیت
یاساکان هله شینیت وه، له حاله ټيگدا پرسى هله شانده وه
یاساکان ویستراو بیت، هاوکات سړک مافی هیه، یاسای کاتی نوی
پیشنیار بکات، ریکاری هه وارکردنه وه کاری ده ستوری حکومت،
کاتیک حکومت پیویستی به و کاره یه، نه گهر پرس هله شانده وه
یاساکان و هه وارکردنه وه ده ستور بڼه خته وه وری ولت بیت.

۱۶- نمونه نه و ریکارانه، واده کات ورده ورده هه مو نه و ماف یان
پيگانه به ده ست بهینینه وه، که پیشتر ناچار بوین بیده یان به سړک، به
تاییه تی نه و کاته ده ستیمان به سر ده ستلاندانه گرتبو. نه و ماف و
شانازیانه به ده ستیمان هیناوه، ده یخینه نیو ده ستوری ولت، بڼه
پرکردنه وه هه مو ماف ده ستورییه کانی له میژودا هه مانېوه، به و
شیوه به کاتیک - کاتی گړپنی هه مو حکومت بونیادنراوه کان دیت، له

پېنابى ھۆكۈمەت ئۆتۈكراتىيەكە مان، پاشا ئۆتۈكراتىيەكە مان بىناسە،
ئە دەتۈنېن پېش ھەلۋە شاندەنە دەستۇرى ھۆكۈمەتە كان،
لېكۆلېنە دە پاشا ئۆتۈكراتىيەكە مان بىكەن.

۱۷- بۈيۈپى پېداگىرى مەبەستىم ئەۋەيە، بىزانى قەرزىمىزنى ئايدىن سىمىق قىلىمەن لەۋ
چىركە ساتە دەستېدەكەت: كاتىك ئەۋ خەلگە ھاۋار دەكەن ناكۆكى و
جىۋازىيەكان پارچە پارچە ۋە لەت لەت تىان دەكەت، ھەروەھا ئازاردە بىنن
بەھزى ئىفلاسى سىياسى ۋە ئابۋورى قەرزىمىزنى بۈكەلەكە مان، ھەلەتە
ھەموو ئەۋ نەفرەتى ۋە نەھامەت تىانەي خەلگە روۋبەپۈۋى دەبنەۋە (لەسەر
دەستى ئىمە رېكخراۋە ۋە پىلانى بۇ دانراۋە).

۱۸- خەلگە بە گىشتى ھاۋار دەكەن ۋە داۋادەكەن: "ئەم قەرزىمىزنى ئايدىن سىمىق قىلىمەن
لەسەر دەستەلەت لادەن، يەك قەرزىمىزنى زانامان بۇيىنن، بىتۈننىت
يەكمان بىخات، ھەموو ھۆكۈمەت كەن ناكۆكى ئىۋانمان بىسپىتەۋە، ھۆكۈمەت
ناكۆكىيەكانمان: "سۈر ۋە نەتەۋەكان ۋە ئايىن ۋە قەرزى نىۋەۋەتە ۋە
... "تېپەپاندۈۋە، ھەروەھا ھاۋاردەكەن ۋە داۋادەكەن قەرزىمىزنى ئايدىن سىمىق قىلىمەن
پېدەن: ئاشتى ۋە ئارامىمان بۇ دەستەبەر بىكات، ئەۋ ئاشتى ۋە ئارامىيە لە
ساىيە ھۆكۈمەت ۋە سەۋكە بۈكەلەكەكانمان ۋە نۆپتەرەكانمان، ھەرگىز
ناكرىت ھەبىت.

۱۹- بەلام ئىۋە ئەي قەرزىمىزنى ئايدىن سىمىق قىلىمەن، بە رەھايى تېدەكەن ۋە
دەزانىن، بۇ ئەۋەي خەلگە بە گىشتى بەۋ شىۋەيە لەبەردەممان ھاۋار بىكات
ۋە بىكرۆتتەۋە، بىگومان پىۋىستە لە ھەموو ۋەلەتەن شەۋزانى پەيۋەندى

نیوان گهل و حکومت بهرده وامبیت، هروها ناکوکی و شه پ و رق و مردن بهرده وامبیت، له پال برسپه تی و هژاری و بلاویونه وی په تا و نه خوشی، همو نه و به لا و نه فرت و نه هامه تیانه ده گن به ناستیک، گهلانی ناجوو هیچ ده رچه یه ک یان ریگاچاره یه ک بۇ ده رچوونیان له و نه فرت و نه هامه تیانه نابین، تنها نه وه نه بیت په نامانپینگرن و به چوکدایین و رووبکه نه دارایی و ده سته لات کامیل و ته واوه کی نیمه.

۲۰- نه گه ر نیمه کات به نشتمانپه روه رکان بده ین هه ناسه یه کی نارام - پشویه ک بده ن، نه وه همو شتی ک له ده ست بده ین، نه و ده رفته جاریکی دیکه بۇ نیمه دووباره نابیتته وه، که واته نابیت به زه بیمان هه بیت و ده رفته ی هه ناسه ی نارام و پشوو به نه ته وییه کانی دیکه ناجوو بده ین.

پروتوكۇلى يازدەم:

غەرشى دىكتاتورى:

(The Totalitarian State):

۱- ئەنجۈومەنى دەۋلەت (State Council) دەستەلاتى قەرزمانمەن ۋە جىيادەكاتە ۋە تەفسىر دەكات، ئۇ ئەنجۈومەنە، ۋەكۇ دەستەيەكى ياسادانانى قەرمى تۈانا ۋە دەستەلاتى ھەيە، كۆمەلەيەكن قەرزمان بۇ ئەوانە دەردەكەن كە لەسەر دەستەلاتن.

۲- ئا ئەۋە پروگرامى ئۇ دەستورە نۆيەي ئىمەيە كە بۇ جىھانمان دانارە، ئىمە ياساكان دادەننن، ھەرۋە ماھە دەستورىيەكان دىيارى دەكەين، بە ئامرازانە جىيەجىيان دەكەين:

۱- قەرزمانى ئەنجۈومەنى ياسادانانى پىشنىياركراۋ لەلەين سەرىكى دەۋلەت.

۲- پەيۋەستىبۈن بە قەرزمانى گىشتى ۋە قەرزمانى ئەنجۈومەنى پىران ۋە ئەنجۈومەنى شۋارى دەۋلەت ۋە بىرپارەكانى ئەنجۈومەنى ۋەزىران.

۳- پەيۋەستىبۈن بە كۈدەتەي سىياسى (Cuop detat) تاكو ساتى گونجاۋ دروست دەيىت.

۳- ئەۋە ئامرازەكانى جىيەجىيەردەنمانە، لەگەل نەخشەي رىژەيىمان لەسەر پلانى كارەكانمان، دانوستانى ئۇ بەشانەي پلانى كارەكانمان

دەكەين، كە پىئويستە بۇ ئىمە، بۇ ئەۋى شۆرش لە كۆمەلئەك بەش يان
لقى دەزگاكانى دەۋلەت بەپىي ئەۋ ئاراستە يە رووبدات، كە پىشتەر روونم
كردەۋە، مەبەستم لەۋ بەشەنە: "ئازادى رۇژنامەگەرى، مافى پىكەيتنانى
دەزگا و رىكخراۋى ناحكومى، ئازادى بىرپاۋەپ، ھەلپژاردنى نوپنەرانى
گەل، ..."، ھەرۋەھا چەندىن مافى دىكە لە ژيانى ئاسايى مۇۋۇ بوونيان
نابىت، بەلام ھەموو ئەۋ مافانە چىتر لە ژيانى مۇۋۇ وون نابن، بەلكو لە
رۇژى دوۋەمى راگەياندىنى دەستورى نوپى لە بنەماۋە دەستور دەگۇپىن،
ئىستا ئىمە لە سات و كاتى ديارىكراۋەين، بەپىي پىلانى دانراومان
ئامادەين و لە ھەموو روويىك پارىزاۋىن، بەلام بۇ ئەۋى ھەموو
گۇپانكارىيەكان رابگەيەنن، ھۆكارىكى دىكە ھەيە، ئەۋ گۇپانكارىيەنى
ھەموو ساتىك گەل ھەستى پىدەكات، بە مسۇگەرى ترسناكە، لەبەر
ئەۋى ئەگەر گۇپانكارىيەكان بە توندوتىژى و زەبروزنگ بوون، ھەرۋەھا
بەبىن پاساۋى ياسايى سەپاندىمان، ئەۋە خەلك بىزار دەكات، بەۋ
شىۋەيە خەلك لە ئاراستەى گۇپانكارى نوپى ھاوشىۋەى گۇپانكارىيەكانى
رابردوۋ دەترسن، لە روويىكى دىكە، ئەگەر گۇپانكارىيەكان دەرفەتى
سودىكى زياتر بە گەل بېخشىت، ئەۋە خەلك دەلئىن: ئىمە ھەلەكانى
پىشۋوى خۇمان زانى، ئەۋە وادەكات دەستەلاتە نوپىكە خۇى لە
ھەلەكردن بەدوۋر بگىت، يان لەۋانەيە بلئىن: ئىمە لەسەر ملكەچبوون
ئابپومان بىردراۋە و بىزراين و قىزمان لىكرايەۋە يان بەرنەفرەت
كەۋتووين، لەۋ حالەتە جىهان سوپاسمان ناكات، ھەرۋەھا جىهان
بەخۇيان دادەچنەۋە، مافى خۇيانە ملكەچى ئەۋ دەستەلاتە بن كە

خويان گهره كيانه، نه گهر هر بهك له و كارىگه ريانه له سر نه قلى گشتى
جنگير بوو، نه وه مه ترسيه كى بالا ده كه ويته سر ده ستورى نوى.

له سر بنه ماي نه و تيگه بيشته، پيوسته له ساتى به كه مى راگه ياندى
ده ستوره نوپه كه دا ناگدارين، به لام تاكو نيسا خهك له
شوپنه واره كانى گورپانكارى چاوه پوانه كراو نازار ده چيزيت، چونكه خهك
له حاله تى سو كايه تى پيكردن و نازاوه دان، بويه ده زانن و تيگه يشتووين
نيمه به مه زنترين هيلى توكمه و پر له توندوتيزى ستونى گه يشتووين،
هه روه ها دلنيان به ريژه وه سهيرى به رژه وه ندييه كانيان ناكه ين،
ده مه ويته نه ته وه بيه كان تيبگن، نيمه بچوون و ناره زووه كانيان
ره تده كه ينه وه، به لكو له هه موو كات و شوپنيك ناماده ين به ده ستيكى
بوير و به توانا هه ر نامارزه يه يان ده سته واژه يهك بق نوپوزسيون بوون
بخنكيين.

ده مانه ويته خهك تيبكات، نيمه ده ستمان گرتووه به سر هه موو نه و
شخانه ي ويستومانه، نيمه له هيچ حاله تيك له حاله ته كان ريگه ناده ين
نه ته وه بيه كانى ديكه له ده سته لاتدا هاوبه ش بن له گه لماندا، نه و كاته
نه ته وه بيه كانى ديكه به موى ترسان چاويان له ناستى هه موو شتيك
ده نوقيين، به نارامى چاوه پوانى پيشكه وتن له داهاتووييكي دور
ده كن.

٤- ((نه ته وه بيه كانى ديكه ي نا جوو، وه كو ميگه لن، نيمه ش گورگين))،
نايه ده زانن مه چى ده كات، كاتيك گه له گورگ ديته ناو ميگه له كه ؟

برون کولت بیرمده و خرمایره و ایلانه سمه قده

۵- مەپدەكان چاويان لە ھەموو شتيك دەنقوينن، گورگەكان بەرھە ئەو چارەنوسە پائيان دەننن كە چاوەروانيان دەكات، بەلام ئيمە پەيمان بە نەتەويەيەكانى ديكەى نا جوو دەدەين، دواى ئەوئى كۆتايى بە دوژمنانى جيهان دەھينن، ھەروەھا ھەموو ھۆزەكان ملەكەچ دەكەين، ئازادىەكانيان بىل دەگتيرنەو.

۶- هه‌لبه‌ پټويست ناکات پټتان رابگه‌يم، تاکو که‌ی چاوه‌ پوانیبه‌ کانیاں درټزه ده‌ کیشیت، تاکو ئازادیه ونبوه‌ که‌ یان بق ده‌ گریته‌ وه‌.

۷- چى ھۆكۈمەت ھانداۋىن ئەمەس سىياسەت داپھېتىن، تاكو ئەتەۋەيەكانى پى (تلقين) بدەين؟ ئىمە ئەمەس سىياسەتەى خۇمان بە ئەتەۋەيەكانى ئەۋروپا راگەياندوۋە، بەبى ئەۋەى رىگابدەين دركى مەغزا شاراۋەكانى بىكەن، چى واىكردوۋە بەتۋانين بېسنىور لەسەر ئەمەس رىگايە بىمىننەۋە، ئىمە ئەزادىكى پىداگىرىن بۇ گەيشتەن بە مەبەستەكانمان بە رىگايەكى راست - ھەروەھا بە فروفىل سەردەكەۋىن؟ ئا ئەۋە ھۆكۈمەت پاست و دروستە، رەسەنايەتى لە رىكخستىنى ماسۇنىماندايە، ئەمەس رىكخستە ماسۇنىيەى بەرازە ئەتەۋەيەكان تىنناگەن، لەبەر ئەۋەى گەمژەن و گومان لە مەبەستەكان ناكەن، ئەۋمان خستە نىۋ گىزاۋى رەۋتەكەمان، رەۋتەكەمان شتىك لە ماسۇنىيەت زياتر نىيە، بۇ ئەۋەى خۇل بىكەنە جاۋى ھاورىكانيان لە ئەتەۋەكانى دىكە.

۸- به سۆز و بهزهیی خودا گهلی ههلبژێردراو بڵاوبوهوه، ئه و بڵاوبونهوهیه وایکرد له بهردهم جیهان لاواز دهركهوین، بهلام ههموو هیزمان به نهگۆپی گهیشته به ناوهندی دهستهلاتی بالایی^(۱).

۹- ((بۆ دانانی پلان له سه ر ئه و بنه مایه، له وه زیاترمان له ده ستدا نییه، بۆ ئه وهی بگهین به ئامانجه کامان)).

پروتن کۆلی دوازه:

۱- ئه و دهقهی جووهکان زۆر راسته، جووهکان به ههموو ولاتانی جیهان بڵاوبونهوه، له گه ل هاولاتیانی هه موو ولاتی کدا، وهکو خه لکی ئه و ولاته رهفتاریان ده کرد و خۆیان ده گونجاند، هاوکات له هه موو ولاتانی جیهان خه لکی خۆیان هه بوو، جووهکان گالته به سیاسه تی هه موو ئه و ولاتانه ده کن که ژماره یان تیایدا زۆره، بۆ نمونه له: (به ریتانیا، ئه مریکا، روسیا) ئه و ولاتانه یان بۆ به ژه وهندی نه ته وهیی خۆیان به کاره یناوه و کاریگه ریان له سه ر سیسته می سیاس ی و ده سه لات ی فرمانده وایی هه بووه، هه موو جوو یکی نیشه جی یوو له هه ر ولاتیکی جیهاندا، به ئاشکرا یان به نه ینی سه ر به رێکخراویکی نه ینی سه هیونی بووه، به رده وام بۆ به ژه وهندی و ئامانج و مه به سه کانی ده ول ته ی بالایی سه هیونی کاریان کردوه.

دەستگرتىن بەسەر رۇژنامە و بلاوكرارهكان:

(Control of the Press):

۱- دەتوانىن چەمكى ئازادى بە دىدگای جياواز تەفسىرى بگەين.

۲- ئىمە بە و شىئوہە دەبىينىن: ئازادى: مافى کارکردنى رىگا پىدراوہ بەياسا، پىناسەکردنى چەك بە و ئاراستەيە سودى بۇ پرسەگەمان دەبىت: پىناسەى ئازادى ماوہمان پىدەدات بلّين: ئازادى لەکوئيە؟ پىئويستە گەى نەبىت؟ ئەو تىگەيشتەنە ھۆکارىكى سادەى ھەيە، ياسا رىگەپىتەدراوہ، تەنھا بە و کارانە نەبىت ئىمە ئارەزووى دەگەين.

۳- لەسەر ئەو مېتودە ھەلسوکەوت لەگەل رۇژنامەكان دەگەين، ئەو رۆلە جىيە، رۇژنامەگەرى لە سەردەمى ئىستادا دەبىينىت؟ رۇژنامەكان ھەلدەستن بە بزواندى سۆزى چاۋچىزكى خەلگ، ھەندىكجار رۇژنامەكان جەدەل و چەلەخانىي حىزبى خۇپەرستانە دەوورۇئىن، لەوانەيە بۇ مەبەستەكانمان پىئويست بىت، رۇژنامەكان لەوانە زياتر ھىچى دىگەيان نىيە، بابەتەكانى دىگەيان بىينەما و ستەمكار و بىبەزەيى و زىادەن، زۆربەى خەلگ دركى گەمترىن مەبەستە راست و دروستەكانى رۇژنامەكان دەگەن، ئىمە لە رىگای نوپنەرەكانمان رۇژنامەكان دەپازىننەوہ و بە يەك جەلەو بەپىئوہيدەبەين، ھەروہا پىئويستە دەستمان بە بەپىئوہبردنى ناوہندەكانى دىگەى بلاوكرارهكان بگات، تەنھا كۆنترۆلکردنى ھەفتەنامە

ۋە رۇننامە كان سودى ئابىت، لەبەر ئۆزى بەردەوام رووبە پووى ھىرشى
بلاوكرائو ۋە كىتەبە كان دەپىنە ۋە.

بەرھەمى بلاوكرائو بە نرخە كان لە سەردەمى ئىستا دەگۆرىن، داھات ۋە
قازانچە كەي دەگۆرىنە ۋە بۇ حكومەتە كە مان، لە رۇگاي پىشكەش كۆردى
پسوئەلى باجى ديارىكرائو، ھاۋكات بۇ بلاوكرائو ۋە چاپكردى
بابەتە كان، نووسەران ئاچاردەكەين بېزىك پارە بۇ دۇنيائى پىمانبەدەن، بۇ
ئۆزى حكومەتە كە مان لە ھەموو جۆرە ھىرشىك بېاريزىن كە لەلايەن
رۇننامە كان دەكرىت، ئەگەر لەلايەن نووسەرىك ھىرشى كرايە سەر
حكومەتە كە مان، لە ھەموو روويىك پىبىژاردن(غەرامە)ى بەسەردا
دەسەپىتىن، رىكارەكانى ۋەكو دانان ۋە سەپاندنى "باج ۋە دۇنيائى ۋە
پىبىژاردن" دەپنە داھاتىكى گەرە بۇ حكومەتە كە مان، بەدۇنيائى رۇننامە
حزىبىيە كان ئامادەنەن بېرى (غەرامە)ى ئۆز بە حكومەت بەدەن، لەبەر ئۆز
لە كاتى ھىرشى مەترسىدارى رۇننامە كانىيان، ھەلدەستىن بە پەكخستىنى
ھەموو رۇننامە ۋە بلاوكرائو كان. ھىچ كەس نىيە دواى ئۆزى شىكۆى
بىتتاۋانى ۋە بىتھەلەيىمان لەكەدار دەكات، بەبى سزا رىزگارى بىتت، بە
پاساۋى داۋاى لىبوردن لە دەستەى بلاوكرائو كان، دەلئىن: ئۆز بابەتەى
بلاكرابوۋە، دوور لە رىسا ۋە ياسا ۋە پرىنسىپە كان راي گىشتى وىژاندوۋە.
لە ئۆز دەپرىسم، ھىز ۋە ئەقلىي خۇتان ئاراستەى بلاوكرائو ھىرشى
بەرەكان ۋە بلاوكرائو كانى ئىتمە بۇ مەبەستە كانمان بلاۋيان دەكەينە ۋە

بىكەن، رۇژنامە ھېرش بەرەكان ھېرش دەكەنە سەر ئو خالانى كە دەيانەوېت لە سياسەتماندا بېگورپىن.

۴- لە ھەقىقەتدا ھەوالەكان بەبى تېپەپېوونيان بە ويىستى ئىمە ناگات بە خەلک و كۆمەلگە، ھەموو ئو ھەوالانى تاكو ئەمپۆ لە رۇژنامەكاندا بېنومانە بەو شىۋەپە بوون: ھەوالەكان جەخت لەسەر ھەموو لايەكى جىھان دەكەن، لەلايەن ناۋەندەكانى رۇژنامەگەرى (Agencies) پىماندەدرېت ژمارەيان كەمە، ۋەلى كاتىك ئىمە دەگەين بە دەستەلات ناۋەندەكانى رۇژنامەگەرى و بلاۋكردنەۋە دېنەپالمان، ئو كاتە تەنھا ئو ھەوالانە بلاۋدەكەينەۋە كە خۇمان بېرياريان لەسەر دەدەين.

۵- ئەگەر لەو ھالەتەى ئىستا گەيشتن بە بەپۆۋەبردنى كۆمەلگەى نەتەوييەكانى نا جوو، ۋادەكەين نەتەوييەكانى بەو چاۋىلكە رەنگاۋەپنگانەى ئىمە خستومانەتە بەرچاۋيان سەيرى دۇخ و روۋادەكانى جىھان بىكەن، ئەۋەى گرنگە تاكو ئىستا ھېچ بەربەستىك لە بەرەۋپىشچوونماندا نىيە، رېگرى لە گەيشتنمان بە نەپنى دەۋلەتان بىكات، نەبوونى ئاستەنگ بۆ رېگرىكردن لە گەيشتنمان بە نەپنى دەۋلەتان، دەگەپتەۋە بۆ گەمژەيى نەتەۋەيىەكانى دىكەى نا جوو، كەۋاتە ھەلوېستمان چۆن دەبېت، كاتىك بە فەرمى دەزانين فەرمانپرەۋايى كردنى جىھان، لە يەك كەسايەتتېبەكدا ھەيە، ئو كەسايەتتېبە ئىمپراتورى ئىمە و فەرمانپرەۋايى جىھانە...؟

۶- با بگە پېيىنە ۋە بۇ داھاتورى بىلەن كۆرۈنۈپ، ھەممۇ مۇۋەپپەقىيەت ئالغان ۋە دەكتات بېيىت بە نووسەرى رۇزنامە يان نووسەرى كىتەپ يان بابەت چاپ بىكەت، بۇ ئەم مەبەستە ئاچارە بېرنامە ۋە مۇلات بەدەستېيىت، ئەگەر لەكاتى بىلەن كۆرۈنۈپ ھەۋال يان نووسىن سەرىپچى كىر، ئەۋە بېرنامە ۋە مۇلاتى كاركىرنى لىدە سەندىتە ۋە. ئەۋە ناۋەند ۋە كەنالىنى ھەلگى ئايدىيى مۇۋەپپەقىيەت، شۇنىڭ بىلەن ئەۋە تەكەكان دىد ۋە بۇچۇنەكانىيى تىادا دەرىپىن، بە ئامرازە پەتەكانى دەرىپىنى لە دەستى حكومەتەكەماندايە، ھاۋكات حكومەتەكەمان كۆنترۇلى ھەممۇ بىرەكانى راگەياندنى كىرۈۋە، ھەۋە ھا حكومەتەكەمان خۇدى ناۋەند ۋە كەنالىنى ۋەكو ئامرازىكى پەروەردەيى بەكار دەستىت، بەۋ ئامرازە رىگىرى لە گەل دەكەين، رەخنىيان لىدەگىرن بۇ ئەۋە لە خەيالى ئازادىخۋانى لايان بەدەين، لىرەۋە گەل ئازانىت خەيالى بەختەۋەرى رىگەيكى راستە بۇ گەيشتىيان بە بەختەۋەرى يان شارى چاك - يۇتۇپيا (Utopia)، ئەۋە شارە يۇتۇپيايە سەرجاۋە ھاتنە ئاراي ئازاۋە ۋە رىقۇنەۋە لە دەستەلات بوۋە؟ ھۆكەرى پەيدابوۋن يان ھاتنە ئاراي ئازاۋە ۋە رىق ۋە ئايدىيى پېشكەۋتنى ئازادىخۋانى بوۋە، ئايدىيى ئازادىخۋانى پېشكەۋتوۋ خەلگى گەياندوۋە بە ئايدىيى تىكەل ۋە ئالۇز بۇ ئازادىبوۋن، بەبى ئەۋە بىتۈۋن سىنورىك بۇ ئايدىيىكانىيان دابىن، ھەممۇ ئەۋەنى پېيان دەللىن: ئازادىخۋان ئازاۋەچىن، ئەۋە لە كار ۋە رەفتارەكانىيە، بە دىنىيى لە ئايدىيى ۋە ھىزىيان دايە، ھەرىكەت لە ئازادىخۋازەكان لەدۋى روىيىكى ئازادى دەگەپىن، كە خۇي گەرىكەيەتى ۋە لەگەل ئازەزۋەكانى ۋە

بەرۋەندىيەكانى خودى خۇى گونجاۋە، بە بۆچۈنى خۇى دەتوانىت ئەۋە بىكات كە وىستى لەسەرە، بەۋپىيە ھەر ئازادىخوازە كەۋتوۋەتە دواى جۆرىك ئازاۋە و ئۆپۇزسىۋىۋون، ئەۋ كەسە چاكترىن ئازادىخوازە تەنھا ئارەزۋى لە ئۆپۇزسىۋىۋونە.

۷- ئىستا دانوستان و گىتوگۇ لەسەر پىرسى بلۆكرۋەكان دەكەين: ئىمە بە ھەمان شىۋاز باج بەسەر بلۆكرىنەۋەكان دەسەپىنن، ۋەكو چۆن باجمان بەسەر ھەفتەنامەكان و رۆژنامەكاندا سەپاند، يان لە رىگای سەپاندنى دەستەبەرى و پارە خەۋاندن، بەلام بۇ كىتېبىك ژمارەى لاپەرەكانى لە (۲۰۰) لاپەرە كەمتر نەبىت، باجى زياتر دەسەپىنن، كە بىرەكەى دوو ئەۋەندەى قورسايى كىتېبەكە بىت، كىتېبى بچوك بە بلۆكرۋە دادەننن، بۇ ئەۋەى ھەفتەنامە و رۆژنامەكان بە بەردەۋامى دەردەچن، واتە ھەفتانە و رۆژانە، كەم بىكەينەۋە، چۈنكە ((رۆژنامە و ھەفتەنامەكان كاريگەرترىن ژەھرى بلۆكرۋەكان)).

ئەۋ رىكارانەى وادەكات خەلك رقى لە كىتېب بىيىتەۋە، بىرەۋ بە بلۆكرىنەۋەى كىتېبى لاپەرە نۆد و قەبارە گەۋرە دەدەين، چۈنكە كەسانىكى كەم لە نىۋ خەلكى گىشتى كىتېبە قەبارە گەۋرەكان دەخوئىنەۋە، ھەروەھا لەبەر كۋالىتى و جۆرى تايىبەتى چاپەكانيان، نىرخى كىتېبەكان بەرزەبىيىتەۋە، ھەموو ئەۋ ھۆكارانە وادەكەن خوئىنەران نەتۋانن كىتېبە باشەكان بخوئىنەۋە، لە بەرانبەردا ئىمە بە خودى خۆمان كىتېبى ھەرزان لە روۋى نىرخ بلۆدەكەينەۋە، بۇ ئەۋەى خەلكى گىشتى

بىيانخوئېنەۋە، لە نووسىنى كىتئەكانمان ئەقلمان ئاراستى ئو بوارانە دەكەين كە خۇمان ئارەزوومانە، نمونە (بابەتى چىيىيىن و بىيىنەما و رۇمانسى).

۸- بەۋ پىيە سەپاندنى باج بەسەر بىلوكردنەۋەى كىتئە، وادەكات نووسىنى بەپىز كەم بىيىتەۋە، ھاۋكات بۇشايى لە بوارى نووسىن دروست دەپىت، ئامانجى سەرەكىمان لە بوونى بۇشايى لە بوارى نووسىندا خودى نووسىن نىيە، چونكە لەبنەماۋە نووسەران بەرپرسى نووسىنەكانيانان لەبەردەم ياسا، ھاۋكات ھەموو نووسەران دەخەينە ژۇر چاۋدىرى خۇمان، بەۋ شىۋەيە ھىچ نووسەرىك نابىيىن چىتر بە قەلەمەكەى بنووسىت و ھىترىش بىكاتە سەرمان و لە رۇژنامە و كىتئەكان بىلوكرىنەۋە.

پىش چاپكردى ھەر جۆرە نووسىنىك، پىئويستە لەسەر ئو لايەنەى بىلويىدەكاتەۋە يان چاپى دەكات، بۇ بىلوكردنەۋە مۇلەت لە دەستەلات ۋەربگرىت، بەۋ شىۋەيە ھەموو پىلاننىكى لە دىنى خۇمان پىش ۋەخت دەزانىن، ھاۋكات توانامان ھەيە بە زانىنى فېلى پىشۋەختى نووسەرەكە سەرى پان بىكەينەۋە، ھەروەھا راگەياندىك لەسەر نووسىنەكەى بىلويىكەينەۋە. ئەدەب و رۇژنامە مەزىنەى ھىزى فېكردى مەترسىدان، لەبەر ئو ھەكۇمەتەكەمان زۆرتىن ژمارەى رۇژنامە بەردەۋامەكان دەكرىت و لەناۋ دەبات، تاكو كەمترىن خەلك بىيانخوئېنەۋە. بەۋ رىگايە كارىگەرى خراپى ھەموو رۇژنامە سەربەخۇكان پەكدەخەين، بە دەستەلاتنىكى زۆرگەۋرە بەسەر ئەقلىى مۇۋ زالەدەين.

۹- ئىگەر رېگەماندا بە بىلۈكۈرۈنەۋە (۱۰) رۇژنامە، ژمارەى بىلۈكۈرۈكەن فروان دەبىت تاكو بۇمان دەبىت بە (۲۰) رۇژنامە، بەو شىۋەيە زىادەكات و بەردەوام فروان دەبىت.

۱۰- پىۋىستە گەل دېدۇنگ نەبىت كەمترىن گومان لەو رىكارانە بكات، كە بۇ بىلۈكۈرۈنەۋە پەيپەۋى دەكەين. لەبەر ئەۋە پىۋىستە ئەو رۇژنامە بەردەوامانەى خۇمان لە رېگەى نوپنەرەكانمان (جاسوس) بىلۈياندەكەينەۋە، وادەرىكەون دژى دىدگا و بۇچوونەكانمانن.

۱۱- بەو شىۋەيە مەمانە بە خوپنەرانى رۇژنامەكان دەدەين، ھاۋكات لە بىلۈكۈرۈكەن كانمان دىمەن و روخسارى سەرنچراكىشى ئەو دۇژمەنە دىب و نووسەر و سىياسى و ئايىنى و كۆمەلەيەتتىپانە دەخەينە روو، بۇ ئەۋەى گومانمان لىتاكەن ئەو رۇژنامانە لەلەين ئىمە دەردەچىت، بەو رىكارە بە تىپەپىۋىنى كات ناۋبراۋن لە نووسەرەن و ئەدىبان و سىياسىيان و ... دەبنە ھاۋبەشمان^(۱)، چۈنكە بە تىپەپىۋىنى كات خەلك گومانىيان لىدەكات و لە ھىزى گەل دادەماللەين يان ھىزىيان نامىنىت.

---

^۱ - واتە نووسەرەكان بە ناچارى دىلۋى خۇيان بۇ جوۋەكان ئاشكەرادەكەن، بەو شىۋەيە جوۋەكان دەتوانن پەيۋەندىيان پىۋەبەكەن، رەفتارىيان لەگەل دەكەن ۋەكو ئەۋەى ھاۋبەشىيانن، بە تىپەپىۋىنى كات دەيانخەنە ژۇر كۈنترۇلى خۇيان و لە بەرۋەۋەندى خۇيان كاريان پىدەكەنە.

لايەنگەرەكان بۇ مەبەستى تاييەتى خۇيان لايەنگرى رۇژنامەكانمان دەكەن، بەلام دەستى نووسەرانى رۇژنامەكانمان بە ھەلگەپاوەيى تىپەكانى دلى راي گشتى ديارى دەكەن، بە واتايەكى ديكە ھەموو كەسك بە ھەلگەپاوەيى دەست بۇ راي گشتى دەبات و لىتى تىدەكات. ھەر كاتىك بىەوئى تىپەكە خىرايىت، ئەو دەستەكە راي گشتى بە ئاراستى مەبەستەكانمان رادەكئىشيت، چونكە ئاسانە نەخوشى مېشك ماندو، بەويستى خۆت ئاراستە بكەى، ھەروەھا ئاسانە بكەوئىتە ژىر كارىگەرى ھەر جۆرىك لە جۆرەكانى خەك، كاتىك چەنەباز و زۆر بلئىەكان تۆمەت دەبەخشەو، كەواتە خەك پئويستيان بە راو بۆچوونى رۇژنامە حيزببەكان نىبە، لە ھەقىقەتدا راي تاييەتى ئىمەيان گەرەكە، يان ئەو رايەيان گەرەكە كە ئىمە دەمانەوئىت، ئەو چەنەبازانە وادەزانن شوئىنى رۇژنامە حيزببەكەى خۇيان كەوتوون، بەلام لە ھەقىقەتدا شوئىنى يارىەك كەوتوون لە سەروى حيزب دەيانجولئىنئىت يان ئاراستەيان دەكات.

۱۳- بۆ ئۇەى سوپا رۇژنامەوانىيەكەمان بە پشتىوانى گروپە جىاوازەكان رۇحى ئۇ بەرنامەىە بۆ دەرخستىن جىبەجى بگەن، پىئويستە لەسەرمان رۇژنامەكانمان رۇد بە وردى رىكخەىن.

خه لگی بۆ هه موو چه ز و ناوات و مراژێك ده چنه به رده می و کپژوش ده بن و دهستی لنده دن.

بۇ ټیم مېرسته، په ناوې د هستې ناوې رښانه وانی (Central Commission Of the Press)، کږبوونه وې نه ده بی ریکه خېن، بهې نه وې ناگاداری نوښتونه کانمان بکېن، ناماږه به ده سته بهرې (countersigns) و وشې نه پنی (Password) ده کښ، له ریکای گفټو وگورکږن له سره سیاسته کانمان و د ژایه تی کږنی رښانه وانه کان، به به ده وامې وه پټویست به روکوش، بی نه وې زیان به واقعی به شه گرنه کان بکېن، نه دمانمان به ده وام ده بن له جه دهل و گفټو وگورکې لوه کی تیوری، له گال رښانه فهرمیبه کاند، بۇ نه وې پاساومان پېښه، تاکو پلانه که مان به وردی داده نیښ، تاکو بتوانېن له راگه یانډنی په رله مانی پلانه که مان را بکېه نیښ،

۱۴- هله ته نه و کږبوونه و نه ده بیبه پټویست بۇ به ژه و نه دیبه کانمان به کار به نیښ، هره وها د ژایه تیبه کان له پال کاری رښانه وانی خزمهت به مېرسته کانمان بکات، به و شتیه به خه لکی باوه پرده که ن نازادی قسه کږن به ده وام، هره وها ده رفعت به نوښتونه رانمان (Agents) ده دات، بتوانېن بړوا به خه لک به نیښ، که نه یاره کانمان به بی بڼه ما تاوانبارمان ده کښ، هاوکات نه یاره کانمان ناتوان بڼه مایه کی هقیقی بۇ نه و تاوانانه بدوژنه و که له دژمان هلیانه ستاوه، تاکو پشټی پټیبه ستن بۇ ره خنه گرتن له سیاسته کانمان و ټیکشکاندنیان.

۱۵- ئەو رېكارانە تېببىيەتلىرىنى سەر ئاگايى خەلگ دەسپىتەۋە، ھەرخىل ھالدا سەرگەرتىۋىتىن ئامراز و رېگايە بۇ سەرگەرتىۋىتى كىردىنى ئەقلىي خەلگ، ھەرخىل ھالدا بۇ زىندو كىردىنەۋەى بېۋا و مەنەنى خەلگ بە ھەرخىل تەكلىپ.

بەھۇى ئەو رېكارانە دەتۋاندىن ئەقلىي گەل بورۇتىدىن و لە پىرسە سىياسىيەتلىرىنى ئامرازى بىلەنەۋە، بە تايىپەتى ئەو كاتە پىۋىستە لە سەرمان ئەو كەركە بىلەن، كە دەتۋاندىن لە رېگەى رۇزنامە كەتۋان رازىيان بىلەن يان بىلەنەنە كىشە، بە چاپكىردىنى ھەۋالى راست يان ھەلەستراۋى دىۋ، واتە لە رېگەى بىلەنەۋەى ھەۋالى ھەقىقەت يان دىۋى ھەقىقەت بە پىۋى گونجاۋيان لە گەل مەبەستە كەتۋان.

كە واتە ئەو ھەۋالى بىلەنەۋەى پىشت دەبەستىت بە شىۋازى گەل، بە شىۋەى بە گەل ھەۋالە كەن پەسندە كەت، ئاگامان لە خۇمان دەبىت، ۋەلى نۇر بە ئاگايە ((زەۋى تەقەدە كەنەۋە پىش ئەۋەى لە سەرى بېۋى)).

ئەو كۆت و بەندەنى دەبەستىت سەر بىلەنەۋەى تايىپەتە كەن، ۋەك بىلەنەۋەى يارمەتۋان دەتە لە سەرگەرتىۋە بە سەر دۆزەنە كەتۋان دىۋىيان، چۈنكە ھىچ ئامراز و ھۆكۈمەتلىرى رۇزنامە گەرى لە زىر دەستىدانە نىيە، تاكو بىلەنەۋەى ھەقىقى دىد و بۇچۈنە كەتۋان دەبىپەن، ئىمە ناچارىن ئامرازى رۇزنامە گەرى بىلەنەۋەى بەرەستىيان، ئەگەر بۇ كەرى جىبە جىكەردىنى ھەمۇ پىرسە كەتۋان بىت.

۱۶- لەۋ وتارە بىۋاتايانە (Ballon dessai) لە رۇژنامەكانى رىزى سىيەم بللوياندا كەينەۋە، كۆتايى بە لىيوردنەكان دەھىنن، لە كاتى پىئويست بە نىمچە فەرمى سزاكان جىبەجىتى دەكەين (Semi _ offically).

۱۷- ئىستا رۇژنامەكانى فەپەنسا لەسەر بەرنامەى تىگەيشتنى ماسۇنى بەرپەۋەدەچىت، بۇ پىدانى ئامازەى دلتايابوون، ھەموو ئەندامانىكى رۇژنامەكان لەسەر شىۋازى كانزاي كۆن (Ancient oreles)، بە نەينى ئالوگۇپى پىشەيى بەيەكەۋە بەستراۋنەتەۋە، ھىچ يەككە لە ئەندامەكان نەينەكانى دەيزانىت ئاشكرا ناكات، نمونەى ئەو نەينىانە لەلەين ھىچ كەس پەخشناكرىت بەسەر ئەندامەكانى دىكە، ھىچ رۇژنامەنوسىك بۇى نىيە، بەتاك ئازايانە ئەو نەينىيانەى پەيمانى پاراستنى داۋە ئاشكرا بكات، ھۆكارەكەى ئەۋەپە رىگە بە كەس نادرىت بىتە نىۋ جىھانى ئەدەب، ئەگەر لە ژيانى رابردوى ھەلگىرى ھەندىك ئەدگارى ((Marks)) رىسۋايى يان شەرمەزارى (Shady) نەبىت. كەۋاتە پىئويستناكات كەمترىن ھىماى ماسۇنىى بوونى خۇى دەرىختا، تاكو كەسى بەرانبەرى بە خىرايى ئەدگارى رىسۋايى يان شەرمەزارى خۇى ئاشكرا دەكات، بەلام ئەو ئەدگارە ناسراۋانە، كە تايىبەتمەندى ژمارەبەكى كەمە بە نەينى دەمىننىتەۋە، بە پىچەۋانە رۇژنامەۋانە ماسۇنىيە گەۋرەكان بە شكۆى رۇژنامەۋانى راي گىشتى لە ھەموو ۋلات بۇ خۇى رادەكىشىت، خەلكى رەخنەى لىدەگىرن و سەرسامى دەبن.

۱۸- پېۋىستە لەسەرمان بە تايىبەتى پلانەكەمان بۇ ئاۋ ھەرىمەكان (Provinces) درىژىكەينەۋە، ھەروەھا پېۋىستە ئايدىا بخولقېنېن، ھەلبەتە جۆرەھا بۆچون و ئايدىا ئامادەبە، دەتوانېن لە ھەر كاتىك بەمانەۋىت ئەۋ بۆچون و ئايدىايانە دابەزېنېن بۇ پايتەخت، ھاۋكات ۋەكو بۆچون و ئايدىاي جياۋاز لە ھەرىمەكانى دىكە پېشكەشى بەپرسانى پايتەختى ۋلاتى بكەين.

بىگومان سەرچاۋە ۋە سەنەنايەتى ئايداكەمان ناگۇرېت: مەبەستم ئەۋەيە سەرچاۋە ئايدىاكانمان خۇمانېن، ئەركە لەسەرمان پېش ئەۋەي دەسەلات بىسەپېنېن، ھەندىكجار شارەكان لەژىر بۆچونى ھەرىمەكاندايېت، واتە ھەرىمەكان ھەلگىرى بۆچونى زۆرىنە بېت، ئەۋ پلانەي لە پېشدا ئېمە دامانپشتبۇۋ، پېۋىستە بۇ ئېمە لەۋ ماۋەيەدا پايتەخت بەۋ بۆچونەي ھەرىمەكان نەزانېت، بۇ ئەۋەي كاتى نەبېت گەتۈۋگۈي ھەقىقەتى بۆچونە جياۋازەكان بكات، بەلكو بۇ ئەۋەي بە ئاسانى سەرچەم بۆچونە جياۋازەكان پەسند بكات، لەبەر ئەۋەي زۆرىنەي ھەرىمەكان بۆچونىان جياۋازە لەگەل پايتەخت.

بەۋ پېيە دەگەين بە سەردەمى مېتۇدى نۇيى، يان لەۋ ماۋەيە دەچىنەۋە بۇ ۋلاتى خۇمان، پېۋىستە رېگە بە رۇژنامەكان نەدەين، شىۋەي رۇوداۋە تاۋانكارىيەكان نەكەن، بەلام پېۋىستە گەل باۋەپىكات مېتۇدى نۇيى بە ئاستىك سەركەۋتۈۋە كە تاۋانكارى زىادى كىردۈۋە، ھەروەھا

پښتو کولایه بیرمونه د همرمانه وایانه سمیځ نه

پښوېسته نه و روډاوه تاوانکاریانه ی روډه دهن، تنها قوربانیه کان
نه وانه ی ریکه وټووین له سهری به زانینی تاوانه کان نازار ده کټشین بزائن.

پىرۇتۇقۇلى سىزدە:

سەرقاللىرىن:

(Distractions):

۱- پىئويستە رۇژانە لە رۇژنامەكاندا ھەوالى رۇلئىبونە ۋە لەلایەن نەتەۋەيىيەكان (Goyim) بۇ خەلگ ھەيىت، بەبەردەۋامى رۇلئىبونە ۋە لە دەستەلات و يەكدى و يردى سەرزمانيان بىت، تاكو ئو نەفرەتيانە لە خزمەتماندا بىمىننەۋە، ئو نەتەۋىيانەى لە رۇژنامەكانماندا كاردەكەن و بەكارىاندەھىنن، بە ويستى ئىمە گفتوگوگۇ لەسەر ھەندىك پرس دەكەن، ئو پرسانە لەلای خەلگ ويستراۋ نىنە، تاكو لە رۇژنامەكانماندا ئامازەيان پىيىكەين، بە تايىبەتى لە رۇژنامە (Gazette) فەرمىيەكانمان ئامازەيان پىيىكەين، بەلام ھەموو دەستويژ و ھۆكارىكى گفتوگوگۇ و دانوۋستان بەكاردەھىنن، لەكاتى گفتوگوگۇ و دانوۋستانەكانادا ئو ياسايانە جىيىبەجى دەكەين كە پىئويستمان پىيانە، ياساكان دەخەينە بەردەمى خەلگ، بەو واتايەى ياساكان ھەقىقەتى بەرجەستە و جىيىبەجىكارون.

داۋى ئەۋەى ياساكان دەخەينە بۋارى جىيىبەجىكىردن، كەس ناۋىرئىت داۋى پىداچۈنە ۋە ھەمواركدنەۋە بە ياساكاندا بكات، بە تايىبەتى كاتىك دەردەكەۋىت جەخت لەسەر پىشخستنى ياساكان دەكەين، ھاۋكات رۇژنامەكانمان تىروانىنى خەلگ لەسەر كىشە نويىيەكان دوردەخەنەۋە،

هه‌لبه‌ته (ئێوه به‌خودی خۆتان ده‌زانن، ئێمه به‌برده‌وامی گه‌ل
فێرده‌که‌ین، له‌دوای کێشه‌ی نوێ بگه‌ڕێت)، هاوکات سه‌رکێشه‌ سیاسیه
که‌مزه‌کان په‌له‌ده‌که‌ن، بۆ گفتووگۆکردن له‌سه‌ر کێشه‌ نوێیه‌کان،
هه‌روه‌ها ئه‌و هاو‌لاتیانه‌ی له‌ ئهم‌ڕدا تێناگه‌ن، هاوشێوه‌ی سیاسیه
که‌مزه‌ سه‌رکێشه‌کان چه‌له‌حانی له‌سه‌ر کێشه‌کان ده‌که‌ن. مه‌به‌ستمان
ئه‌و کێشه‌ سیاسیه‌یه، که‌ خه‌ڵکی ئاسایی لێی تێده‌گه‌ن، هه‌روه‌ها
مه‌به‌ستمان له‌و کێشه‌ سیاسیه‌یه که‌ خه‌ڵکی ئاسایی ناتوانن درکی
هه‌قیقه‌ته‌که‌ی بکه‌ن و لێیان تێبگه‌ن، واته‌ خه‌ڵک به‌ی ئه‌وه‌ی هه‌قیقه‌تی
پرسه‌ سیاسیه‌کان بزانه‌ گفتووگۆیان له‌سه‌ر ده‌که‌ن، به‌لکو ته‌نها ئه‌و
فرمانپره‌وایانه‌ ده‌توانن لێیان تێبگه‌ن که‌ خۆمان به‌ ده‌سته‌لاتمان
که‌ماندوون.

٢- فرمانبرداران نه وانه له سهرده مانيكي نژد زووه وه نه زموني
تيښه پاندي د څه كانيان كړدوه، تيگلي سياست بوونه، بڼه وهی له
همو نه و پرسانه ته واوښ، كانيك رايگشتي به ده سته هينين، به و
ناراسته په كرده كين، بڼه وهی كاری ده زاگانان
(Machinery) ناسانتر بكهين، تيښي بكه: نيمه داواي
ره زامه ندي له سر همو پرسه كان ده كين، به لام به قسه، نه ك به
پراكتيكي، واته ره زامه ندي تيږيمان له سر پرسه كان گره كه. نيمه
له سر همو ريکاره كانان جهخت له سر په يوه ستيون به هيو و
به قن ده كين، بڼه رژه وندي گشتي.

۳- بۇ ئۆي خەلقى ئاۋالەپچى بە گەتوگىزى پەرسە سىياسىيەكان سەرگەردان بىكەن، بەرەو كىشەي نوپيان بىبەن، يان بەرەو كىشەي "پەشەسازى و بازىرگانىيان" بىبەن، دۋاي ئۆي دەكەونە ناو جەلەھانى لەسەر ئۆي كىشە نوپيانە، لىياندەگەپىن ۋەكو خۇيان پىيان خۇشە بە گەتوگىزى و دانوستان جەخت لەسەر ئۆي پەرسانە بىكەن.

لەگەل خەلقى گەشتى ھارپادەبىن، لە چالاكى سىياسى دورىكەنەو و ۋازبەپىن، ئەگەر رابواردن يان كات بەسەرىدىكى نوپمان پىدا، يان بازىرگانىيان پىدا، بەو شىۋەيە ھەلەدەدەين خەك باۋەپىكەن بازىرگانىش پەرسىكى سىياسىيە، ئىمە بە خۇدى خۇمان ھانى خەلقى گەشتىماندەو بەشدارى لە سىياسەتدا بىكەن، بۇ ئۆي پەشتىۋانىيان لە شەپىردىمان دۇرى ھىكۈمەتە نەتەۋەيىيەكان مەسۇگەر بىكەن.

بۇ ئۆي گەل دورى بەخەينەو لەۋەي پەتۋانىت ھەر ھىلىكى كارى نوئ بە خۇدى خۇي بدۇزىتەو، بە جۆرەھا رابواردن و يارى ۋكايەكانى كات بەسەرىدىن و كۆپ و كۆپۈنەۋەي گەشتى فرويان دەدەين.

بە خىرايى لە رۇژنامەكان دەستەكەين بە راگەياندن، بانگى خەك دەكەين بۇ چۈنە نىۋ پەشپەركى و ھەموو جۆرە پەۋزەيەكى دىكە: ۋەكو "ھونەر، ۋەرزىش، ..."، ئەو شادى و خۇشيانە لە پەشپەركى و پەۋزە ھونەرىيەكانى دەپپىن، بەبىگومان ھەزى گەل لەو پەرسانەي لەسەرى جىاۋازىن لەگەلمان دورى دەخاتەو، كاتىك گەل ھەنگاۋ ھەنگاۋ لە رىگاي شادى و خۇشپەينىن بىرەردەۋەي سەرىبەخۇي خۇدى لەدەست دەدات،

همو وگال له گال ئیمه له بهر یه هؤکار دهنگیان بهرزه که نه وه: ده لئین نه وه ئیمه یین نه دما می یه که کومه لگه یین، به و شیوه یه ناماده ن بق پیشکه ش کردنی هیلې بیرکړنه وه ی نوئ. نه و هیلې ده یخینه روو به ده سته بهرکړنی نه و میکانیزمه ی پیښی که یشتهوین.

۴- له گال نمونه ی نه و پارتنه نازادیخوازانه ی ناتوانین گومان له هاوپه یمانیتیان بکه یین. رولې که سه نازاده بالاگان کړتایی دیت، کاتیک حکومت که مان ده ناسن، نه و که سانه تاکو نه و کاته ی حکومت که مان ده ناسن خزمه تیکې باشمان پیده کن.

له بهر نه و هؤکاره هه ولده ده یین نه قلیی گشتی ناراسته ی هه موو جوړه تیوریکې فانتازی (Fantastic) بکه یین، به و شیوه یه خه لک واتیده گات بووه به که سینکی پیشکه وتوو یان نازادیخواز، ئیمه به تیوره که مان سهرکه وتنی ته واو و مسؤگه رمان له ریگه ی گزپینی ناراسته ی سه ر خالی له نه قلیی نه ته وه ییه کان رووه و ناراسته ی سؤسیالیسی به ده سته یناوه، چونه که له نیو نه ته وه ییه کاندا یه که نه قل نییه، بتوانیت تیښینی بکات، له پشتمی چه مک و وشه بریقه داره کان، سهرگردهانی و لادان له هه حقیقت خوی مه لاسداوه، ته نها نه و حاله تانه نه بیت، که چه مک و وشه نامازه به دوزینه وه ماده یه کان یان زانستییه کان بکه ن، له بهر نه وه ی له نیو نه م حاله ته ی دروهم فیروبونی یه که هه حقیقت هه یه، که داهیتانه له پیناوی پیشکه وتن، دهره تیکې دیکه نییه، نه گهرچی پیشکه وتنی ماده ی نه ته وه یه کان بیرۆکه یه کی بیکه لکه و کارده کات له سه ر بهرده پوښکړنی

ھەقىقەت، بۇ ئەۋەدى كەس لە ھەقىقەت تېنەگات، تەنھا ئىمە نەبىن -
ئىمە گەلى ھەلپۇزىدراۋى خوداين، خودا ئىمەى پاللاوتوۋە، ئاكو
نەتوۋەيەكى لەسەر ھەق بىن، بە ماددە ھەلناخەلەتتىن و خۇمان لەياد
ئاكەين.

۵- كاتىك دەستدەگرىن بەسەر دەستەلاتدا، گوتارىيىزەكانمان گەتوۋوگۇ
لەسەر كىشە و پرسە گەورەكان دەكەن، ئەو كىشە و پرسەنەى
مىرفايەتى سەرسام دەكەن، بۇ ئەۋەدى لە كۆتايىدا جۆرى مىرۇف (بەشەن)،
بەكەۋىتە ژىر فەرماندەۋايى پىرۋى ئىمە.

۶- كى گومان دەكات ئىمە ئەو كىشەنەمان بەپىي پلانى (Scheme)
سىياسى وروژاندەۋە، چونكە ((مىرفايەتى بۇ ماۋەى چەندىن سەدە
تىناگات، ئەۋەدى روۋىداۋە بەپىي پلانى داپىژراۋى ئىمە بوۋە)).

پروټو کۆلی چوارده:

هه شرکردنه سه ر ئایین:

:(Assault on Religion):

١- کاتیک به خودی خۆمان پێده گهین، ده بین به گه و ده ی زهوی، رێگه نادهین ههچ ئایینیك دابه زریټ، ته نه ئایینی خۆمان نه بیټ، ئه و ئایینه ی دانی ناوه به به کایه تی خودا و چانسی ئیمه ی به هه لپاردنی خۆی به ستروه ته وه، هه روه ها چاره نووسی . جیهان به ئایینه که مان به ستراوه ته وه .

له بهر ئه و هۆکاره پتویسته له سه رمان هه موو به وایه کی ئایینی تیکبشکێنن، نه گه ر نه نجامی تیکشکاندن بپوا ئایینه کانی دیکه کاتیش بیټ، گرنگ نییه، له بهر ئه وه ی بپوا ئایینه کانی دیکه به ره مه می گو مپا کانه و ناکه و نه چوارچێوه ی بابه ته کانی ئیمه، به لام نمونه یه ک بۆ نه وه کانی داهاتوو ده خه مه پوو، ئه و نه واته ی گوێ له واته کانمان له سه ر ئایینی (موسا) ده گرن، هه لبه ته (موسا) ئیمه ی کردووه به نوێنه ری بپوا ئایینه یه کلا که ره وه که ی خۆی، که واته ئه رکه هه موو نه ته وه یه ک ملکه چی ژێر پیمان بیټ.

ئه گه ر ئه و ئاماژه مان هاته دی، ئه وه خۆمان بۆ هه قیقه تی ناخه کی (Mystic truths) به وای به ره و ده یی موسا ته رخا ن ده کهین،

ئەو ھەقىقەتە ناخەکیانەى بېرەى موسایى لەسەر دامەزراوە، ھاوکات دەلێن: بېرەى ئایینی موسا ھەموو ھێزەکەى پەرەردەییە.

دەوى ئەو ھەى بېرەى موسا دەبین، لە ھەموو دەرفەتێکى گونجاو، وتارى بەراوردکاری لە نێوان ھەرمانپەرەوایی سودبەخشان و ئەو ھەرمانپەرەواییانەى پێش خۆمان بلۆدەکەینەو، ئەو کاتە دۆخى راستى و ئاشتى و ئارامى بەلەدکەشێت، ئەگەرچى ئەو دۆخە نوێیە لەدایکبووى ئازاوە و ئاکۆکى چەندیدە سەدەییە، ھاوکات چاکەکانى ھەرمانپەرەوایی نوێى نێمە دەردەکەوێت، وێنای ئەو ھەلەنە دەکەین، نەتەوہییە (نا جووہەکەکان) بە ویستى خۆیان بە خراپترین رەنگ نەنجامیان دابوو.

بەو شێوہ دەستدەکەین بە وەرژاندنى ھەستى بێزارى بە ئاراستەى مێتۆدى ھەرمانپەرەوایی پێشو، تاکو گەل حکومەتى "ئاشتى و ئارامى" بەرزتر لە کەشى کۆیلايەتى بۆ ئازادى بنرخێنێت، ئەو ئازادییەى بە بەردەوامى شانازى پێوہدەکات، ئەو ئازادییەى ئازارى زۆریان لەسەرى چەشتووہ، ھاوکات لەپێناوى پەرسى ئازادى سەرچاوەى بوونى مەرقەبەتییان لەدەستداوہ، دەپەرسین کێ پالێنان بۆ بەدەستھێنانى ئازادى؟ تەنھا کۆمەلێک لەو سەرکێشانەى کە بەخودى خۆیان ئازانن چى دەکەن!

گۆپانکاریکردن لەو حکومەتە بێکەلکانەى نەتەوہییەکانمان پێ فریودابوو، بەردەوامدەبین لە بچووکردنەوہ دەولەتەکانیان، ئەوہ لە کاتێکدا دەبێت گەلان بە تەواوى بێزار و بێ ھیوا و بێ ئومێدن، بە

ناستیک ګلان نامادېن هموو نازارېک بچېژن، له بهر نه وې د ترسې دووباره بګرېښه وې بې نه و کورې وې و بېهيوایې له رابردودا پتیداتپېړیون، چونکه د ترسې دووباره فرمانپړوایې پتشیوان بې بګرېښه وې.

۲- چاودېری تلیبېت ناراستې نه و هله میژویانې حکومت نه وه وېهېه کان دهکېن، که مړفایه تیوان بې ماوې چېندېن سده زور نازار داوه، به وې ناتواوې تیګه یشتنیان بې هموو شتیک، که له ګل به خته وې هقیقې بې ژيانې مړفایه تی بګونجیت، نه وه وېهېه کان به دواې پلانیکی جوان بې به خته وې کومه لایه تی ده ګرېان، به لام نه وه وېهېه کان تیبتنیان نه کرد، پلانه کېان له برې نه وې په یوه ندې نیوان مړفه کان چاکتر بکات، به پېچه وانه په یوه ندې نیوان مړفه کانېان خراپتر و خراپتر کرد، له هقیقه تدا په یوه ندې نیوان مړفه کان بنه مای سره کی بوونې خودې مړفایه تیبه.

۳- له سر بنه مای نه و تیګه یشتنه هموو هتې پړانسیپ و رتکاره کانمان، به په نهانې له نیو نه و هقیقه تدا په بې مړفایه تی رمانګه یاندوه، له ګل نه وې به تېواوې دژې میتوډې هلو شاندې وه له ناوېردنې حالت ته کومه لایه تیبه کانې پتشیوه.

۴- په یله سوفانمان په کسانې هموو نایینه نه وه وېهېه کانې دیکې (نا جو) ده میچېژن و ریسواده کړن، به لام به نه به دې هېچ کس له دیدګایه کی هقیقې برپاری له سر نایینه کېان نه داوه، که واته به نه به دې

هیچ کس نه‌توانیوه، به سرجه‌می له بڼه‌ماوه نایینه‌که‌مان بناسیت،
ته‌ن‌ها‌گه‌له‌تابه‌ته‌که‌ی‌خۆمان نه‌بیت، بڼه‌مای نایینه‌که‌مان ده‌ناسن،
به‌لام‌گه‌له‌تابه‌ته‌که‌ی‌خۆمان ناماده‌نییه، نه‌ینی نایینه‌که‌مان ناشکرا
بکات.

ه- له ه‌موو ولایتی‌گی‌وره‌ی‌خاوه‌ن سر‌وره‌ی، نه‌ده‌بی
(Literature) نه‌خوشی‌قی‌زه‌ونمان بۆ‌لاوا‌کردنی‌پی‌گی
جه‌ماوه‌ریان‌بلا‌و‌کرده‌وه‌ته‌وه، دوا‌ی‌نه‌وه‌ی‌دان به‌ده‌سته‌لاتمان
داده‌نن، بۆ‌ماوه‌یه‌کی‌کورت‌به‌رده‌وام‌ده‌بین، له‌سر‌پال‌پشتی‌سر‌وره
بوونی‌نمونه‌ی‌نه‌وه‌به‌نه‌خوش و‌قی‌زه‌ونه، هاوکات بۆ‌نه‌وه‌ی
جه‌ماوه‌ر به‌روونی‌ناما‌زه به‌جیاوازی‌نه‌و‌بروایانه‌ی‌نیمه‌بکات، له
ه‌لو‌یستی‌ستایش‌کراومان‌سر‌چاوه‌ده‌گری‌ت، هاوکات‌زانا‌ی‌انمان‌نه‌وانه‌ی
بۆ‌مه‌به‌ستی‌سر‌کر‌دایه‌تی‌کردنی‌نه‌ته‌وه‌ییه‌کان‌په‌زوه‌رده‌کراون،
ه‌لده‌ستن به‌پیش‌که‌ش‌کردنی‌وتار و‌دا‌پشتنی‌پلان و‌نووسینی‌راپ‌ورت،
به‌وشی‌وه‌به‌رده‌وام‌ده‌بین‌تا‌کو‌کار‌ده‌که‌ینه‌سر‌نه‌قل‌بی‌پیاوه‌کان‌یان
و‌سر‌نجیان بۆ‌نه‌وه‌عریفه و‌نا‌یدیا‌یانه‌را‌ده‌کیشین، گون‌جاوه‌له‌گه‌ل
مه‌به‌سته‌کانی‌نیمه.

پروټوکولی بازده:

چه وساندنه وهی بېبه زه ییانه:

(Ruthless Suppression):

۱- کاتیک له کوتاییدا ده گین به ده سته لات، به هه موو هیژ و توانای له به رده ستماندایه کار ده که ین بۆ ریگری کردن له و پیلانگتیرپانه ی له دژمان ریگده خرین، به ژماره یه ک کوده تاي سیاسي (coups d'etat) چاوه پواننه کړاو به رده وام ده بین، کوده تاکان ریگده خه ین بۆ نه وهی له یه ک کاتدا له هه موو ولاتان روویدات، کاتیک کوده تاجیبیه کان حکومت راگه ی نن، ناتوانن فرمانبره وایی گه ل بکن، ناژاوه سه ره لده دات، نه وکاته راسته وخو نؤر به ختیرایی ده سته گرین به سه ر ده سته لاتدا، به لام ماوه یه کی دریژ له کات تیده په ریت، پش نه وهی له کوتاییدا بگه ین به و ده سته لاتهی مه به ستمان و پلانمان بۆ داناوه، له وانه نه و ماوه یه ی پیویسته تا کو بگه ین به کوتا ده سته لات، سه ده یه کی بېبه زه یی بیت بۆ هه موو نه و گه لانه ی ده ست بۆ چه ک ده بن له دژی جیگری و نارامی ده سته لاتمان.

پنکهنانی هر کومه له یه کی نه ینی نوی سزاگهی مردنه، به لام نه و کومه له نه ینیانه ی له نیستادا پیکده هینرین و نیمه ده یانناسین، خزمه ت ده کن و خزمه تی مه به سته کانمانیان کردووه، هه لیانده وه شینینه وه و نه دنامه کانیان دور ده خینه وه بۆ ناوچه یه کی دابروای جیهان، هه روه ها

بروزگار کمالی بر مذهب و فخر و جاه و ایالت و ستم و...

لەگەڵ ھەموو بەکێک لە ماسۆنییە ئازادەکانی ئتەو و بیەکانی دیکە ی (نا
جوو) ھەمان ھەلوێست دەگەرینەبەر، لەگەڵ ئەوێ دەزانین زیاد
لەپێویست گونجاون بۆ ئاسایش و ئارامی ئێچە، ھەروەھا ئەو
ماسۆنییانە لەوانە بەر ھۆکارێک یان لەبەر ھەر ھۆکارێکی دیکە
لێیان ببورین، لە مەترسیی بەردەوامی دوورخستەو دەیانھێڵینەو،
بەسایەک دەردەکەین بۆ گرتنی ئەندامە ماسۆنییەکانی پێشومان کە لە
ریکخراوە نەینییەکانی ئەوروپا کاریان کردووە، ھەموویان لە ئەوروپا
دوور دەخەینەو، لەبەر ئەوێ ((ئەوروپا دەکەین بە ناوھندی
حکومەتەکەمان)).

۲- برپاری حکومت که مان کوټا برپاره، یه که س مافی دژایه تی کردنی
برپاره کانی نیمه ی نییه.

۳- بۇ ئەۋەدى ۋەلامى ھەموو كۆمەلە و گروپە نەتەۋەببەكان لەسەر ياخييونيان بدەينەۋە، بە خراپ بيانگۆرپن، ئەو كۆمەلە و گروپانەى بە قولى ناكۆكى و پرنسپىي رەوتى ئۆپۆزسىۋنى پرىتستانمان (Protestant) بۇ ئۆپۆزسىۋنېون خستېوۋە نىۋيان، بىبەزىيانە سزاىان دەدەين، ئەو شىۋە سزادانانە ۋادەكات گەلان تىبگەن، ناكۆيت دەستدرىژى بگۆيتە سەر دەستەلاتمان، پىۋىستە بۇ لەناۋ بردنپان قوربانى ئۆردەدەين، چونكە بۇ گەيشتن بە سەرگەۋتن لە داھاتوۋدا دەيانكەين بە قوربانى.

گە يىشىن بە سەرگەرتىن، ئەگەرچى بە قوربانى نۆز پىتى گە يىشتووين، بەلام ئەركى ھەموو ھۆكۈمەتنىكە بەدەستى بېھىنىت، مەرچەكانى سەرگەرتىنى ھۆكۈمەت لە نىو دەستكەوتەكاندا پەنھان و شاراۋە نىيە، كە شانازى پىتۈدەكەت، بەلكو لە نىو جىبە جىكردنى ئەركەكانىدايە.

بەپىتتە مەرجى سەرگەرتى بەردەوامى و ئارامى ھۆكۈمەت، لە بەھىزكردنى شىكۈرى دەستەلاتەكەى بەرجەستە دەپىت، ئەو شىكۈيەى بەردەوامى و ئارامى ھۆكۈمەت بەرجەستە دەكەت، ناتوانىن پىتى بگىن، تەنھا بە ھىزىكى گەورە نەپىت، بە پىچەۋانە بە ھىزىكى ترسنۆك و لەرزۆك (Unshakable) نابىت، ئەو ھىزە خاۋەنى شىكۈ و پىرۆزىيە، ھەرگىز شىكۈ پىشپىل ناكىرت، ھاۋكات ھىزەكەمان دەورەدراۋە بە ھىزى ناخەكى(Mystic)، بۇ ئەۋەى نمونەى دادۋەرى و تواناى خودا بىت.

بەو شىۋەيە لە زوۋەۋە تاكو ئىستىستا ((ئۆتۈكراسى روسىيەيەكان(Russian Autoxiacy) دوزمنى يەكمانە))، ئەگەر كەنىسەى پاپايانى پىرۆز(Holysee) بەدۋور بگىن، بىرەكەۋە كاتىك ئىتالىا بەخوۋىن سور بىۋو، بەلام دەستىان بۇ يەك تالە موى سەرى سىلا(Sulla)^(۱) نەبرد، ھاۋكات ئەو پىاۋە ھۆكارى رۋانى خوۋىن بوو،

^۱ - سىلا: نمونەيەكى دەگمەنە بۇ ھەر كەسىك كە دەگاتە دەستەلاتى رەھا، لە رىگاي كودەتا و توندوتىژى، يەكەم رۋزى دەركەرتىنى ھۆكۈمەتى كۆمارى لە رۇما، ئەو كاتەبوو كە سەرگەردەى رۇمانى ماريۇس؟ لە سالى (۱۰۷. پ. ن) كاتىك سىلاى نارد بۇ گىفتوگۇ كىردن لەگەل پاشاى مەغرىب لە باكورى

ئەگەرچى لەنە نجامى خۇبە زلزانى كەسايەتى سىلا شەپ و ئازاۋە دوست بېۋو، بەلام سىلا مايەى چاۋتېپرىن و خۇشەۋىستى گەل بوو، ئەو چاۋتېپرىنەى گەل واىكرد سىلا بەبىن ترس بە پېرۋى بگەپتەۋە بۇ ئىتالىا و شكۆى نەشكىنرا، گەل زىانى بەو كەسايەتپىيە نەگە ياند، كە بەئازايەتى و ھىزى ئەقلىي خۇى جادوى (huphoneses) لە گەل كىرد.

۴- بېگومان ئەو رۆژە دېت كە دەستەلات دەگىرنە دەست، ھەۋلدە دەين شانەى ماسۋىنيە ئازادەكان لە ھەموو لايەكى جىهان گەشە پىدەين و زىاد بگەين، سەرنجى ھەموو ئەو كەسانە رادەكېشىن دەتۋانن بېن بە كەسايەتى يان ناسراۋن و خاۋەنى رۆجى گىشتىن(Pubicspirit)، واتە كارلىزمان، ئەو شانەيەى ماسۋىنيەكان شوپىنكى سەرەكى دەبېت،

ئەفرىقىا، سىلا سەرگەۋتۋو بوو لە رۆلەكەى، كاتېك ماريۇس بوۋە سەرۋكى حكومەتى رۇما لە سالى (۱۰۴ پ. ن)، سىلا سەرگەردەى سوپاكەى رۇما بوو، ھاۋكات فرمانى لە ماريۇس ۋەردەگرت، تاكو لە سالى (۸۷ پ. ن) سىلا بە سوپاكەى رويىكردە رۇماى پايتەخت، ئەنجۈۋمەنى پېران رقيان لىتى دە بوۋەۋە بېتە سەر دەستەلات، ھەروەھا ماريۇس و ھەندىك لە شوپىنكەۋتەكانى رەتيان دەكردەۋە دەستەلات بۇ سىلا جېبېلن، بەلام سىلا توانى بگات بە دەستەلات، لە سەرەتادا خەك رقيان لىتى دەبوۋەۋە، لەبەر ئەۋەى خويىنى زۆرى رشت، بەلام دۋاى ئەۋەى دۇخەكەى ئارامكردەۋە، ياساى بەرقرار كىرد، خەلكى بە سەرۋكى حكومەتيان دەزانى و رىزيان لىتى دەگرت.

بەزىر سىيارىتى ئەمەلىيەتتە ھەرخىل مەدەنىيەت ۋە ھەرخىل مەدەنىيەت ھاۋكات چاكتىرىن ناۋەندى راگە ياندن و رىكلام كىردى ئىمە دەپت.

ھەممۇ ئەمەلىيەتتە ماسۋىيەت دەخەينە ژۇر يەك سەركىدە تى ناسراۋ، ئەمەلىيەتتە تەنھا بەخۇمان دەپكەن، ئەمەلىيەتتە سەركىدە تىيە لە زاناكانمان پىكەدە ھىنن، ھەرخىل مەدەنىيەت ھاۋكات نوپىرى تايىبە تىيان ھەيە، كە لەدەر ھەيە سەركىدە ماسۋىيەت كەن، بۇ ئەمەلىيەتتە شۇيى نىشتە جىيەۋى سەركىدە ھەقىقىيەت كەنمان بشارىنەۋە، تەنھا ئەمەلىيەتتە مافى دانانى ۋە تەبىئىيەت ۋە تەبىئىيەت سىستەمى ئەمەلىيەتتە ھەيە، ھەرخىل مەدەنىيەت بەلا دەخەينە نۆر ھەممۇ شانە سۆسىيەلىيەت كەن ۋە چىنى كۆمەلگەي شۇپىگىتپان، ھاۋكات زۆرەي پىلانە سىياسىيە نەپىيە كەنمان لەلەي ئىمە زانراۋن، كاتىك پىلانە كەن تەۋادەن يارمەتى جىيە جىيە كەنمان دەدەين.

ھەممۇ نوپىرى كەن (Agents) بە ناۋى پۇلىسى نۆۋە ۋەلەتى بە نەپىيە كەن، زۆرەي تەنمان لە شانە كەن ماسۋىيەت. خىزمەتى پۇلىسى كىرگى زۆرى بۇ ئىمە ھەيە، لەبەر ئەمەلىيەتتە دەتوانن بىن بە پەزىنىك بۇ پىرۇدە كەن (Enterprises)، چۈنكە دەتوانن لىكەنەۋە ئەقلىنى بۇ بىزارى ۋە تۈپەيى نۆۋان گروپ ۋە خىلە كەن ھەلپەيىنچىن، ھەرخىل سىزەي ئەمەلىيەتتە دەدەن، رەتەدە كەنەۋە مەلەكە چى ئىمە بىن.

۵- زۆرەي ئەمەلىيەتتە خەلگەنەي دىنە ناۋ رىكخاۋە نەپىيە كەن، كەسانى سەركىشش ۋە ئارەزوۋ دەكەن ھەرخىل چۆنىك بىت كارۋانى ژيان تەۋاۋ بىكەن، مەلىيان لە ھەل ۋە تىكۆشان ۋە مەندوۋىيەن نىيە، نەۋەنەي ئەمەلىيەتتە جۆرە

خەلگانە، لەسەر رىئەيى ئىمەن و شوئىنى مەبەستە كانمان دەكەن،
وايانلىدەكەين جوولتەنە ريان بزوتەنە رى دەزگاكە مان بن.

كاتىك ھەموو جىھان بەدەستى ئاۋاۋە و شەۋان دەنالتىت، دۇخى
شەۋانى گىشتى تەنھا ئامازەيە، بۇ ئوۋە پىۋىستە ئاۋا بىانشەۋىن،
تاكو يەككىتى و تۆكەيى ئىۋانىان تىكبدەين و لەناۋ بەين. كاتىك
پىلانە كانمان دەستىدەكەن، واتە يەككىك لە بەھىزترىن نوئەنە
دەلسۆزە كانمان سەر كەردەي ئو پىلانە دەكات، سىۋىتى نىيە ئىمە تاكە
گەل بىن، پىۋزەي ماسۋىنى ئاراستەكەين، بەلام ئىمە تاكە گەل بىن
دەزانىن چۆن ئو پىۋزەيە ئاراستە دەكەين، ھەروەھا ئىمە ئامانجى
كۆتايى ھەموو كارىك دەزانىن، بەلام نەتەۋەيىيەكانى دىكەي (نا جوو)
نەزانن سەبارەت بە زۆرەي پىرسە تايىبەتايىيەكانى ماسۋىيەت، ھاۋكات
ناتوانن روخسارى ئو ئەنجامە خىرايانە بىيىنن كە خۇدانى
ئەنجامىدە دەن، بە گىشتى نەتەۋەيىيەكان تەنھا بىر لە سودى كاتى ئو
شەتەن دەكەنەۋە كە پىشتى پىدە بەستەن، كاتىك لوتبەرزىان تىۋرەدە بىت،
دەگەن بە مەبەستەكەيان چىتر بىرناكەنەۋە، تىنناگەن ئايدىيەي رەسەن
ئايدىيەي ئوۋان نىيە، بەلگە ئىمە بە خۇدانى پىمان راگە ياندوون.

۶- نەتەۋەيىيەكان راپان لەسەر بىكەلگى شەنەكانى ماسۋىنى يان راپان
لەسەر ھىۋاي بەدەستەننى پىشك لەۋ شەتە باشانەي لە ئىۋو رىكخراۋە
ماسۋىنىيەكاندا بەئەنجام دەكات، ھەروەھا نەتەۋەيىيەكان لەدۋاي سۆزى
سەر كەۋتەن و شادى و خۇشى چاك دەگەپىن، ئىمە سۆز و شادى و خۇشى

به ریځکوت و به خړپایی و بیسنور دابهش دهکین، له بهر نه وه نازادیان دهکین، له ناو سۆز و شادی و خوشیبه کانیان باله فریځک، بق نه وهی به همو هستی له خۆبایبونیان رووبه پړوی خزمه تکرډنی به رژه وه ندیبه کانیان بینه وه، نه وانهی له بیتاگایی و ساتی گه مژه یی نایدیا و بیرځکه کانهان ده نۆشن یان ده خونه وه، متمان یان به راستی بی هه له و بی تاوانی که سایاتی خویان هه یه، واتیده گن هه رگیز هه له ناکن و تنه ا خویان خاوه نی دید و بۆچوونی هه قیقین، هه روه ها واده بینن یان واتیده گن له ژیر کاریگری که سانی دیکه دا نه بوونه و نابن.

نیوه ناتوان وینای نه وه بکن چۆن به ناسانی لیها توترینی نه ته ویهه کان بق حاله تی پځکه نینی ساده و بیتاگایانه پالده نیښ (Naivite)، له ریځگای ورواندنی خۆبه گه وره زانین و سه رسام بوونی به خودی خوی، له روویکی دیکه چۆن به ناسانی نازایه تی و توانای خوی زقر به ساده یی و بی هیوایی جیگیر دهکات، نه گه ر به ساده یی له ریځگای بیده نگبون له ناستی رووداوه کان بق چاکترکردن ناستی شادی و خوشیبه کانه یه تی، به و شیوه یه پالی ده نیښ بق حاله تی ملکه چپوونی ریسوایی، وه کو نه و کۆیله داماوه ی هیوای سه رکه وتنی نویی له ده ستداوه، به ریژه ی رقبوونه وه له گلی نیښه رقیان له سه رکه وتنه، هه روه ها که م سه یری پلانه به رجه سته بووه که یان ده که ن، نه ته ویهه کان حه زیان له سه رکه وتنه، ناماده ن به همو پلانه کانیان قوربانی بده ن له پیناوی سه رکه وتن.

ئۇ دېيىدۇكى (Feature) لە ئۇ خۇلاسى نەتەۋەتتە بىر كەسنى دېگەن مەنىدە
ۋادەكەت لە كارەكانمان خەنزەكەين كارىيان لەگەل بىكەين، لەبەر ئەۋەي
نەتەۋەتتە بىر كەسنى خۇيان ۋادەردەخەن كەسنى رۇشنىبىرەين، بەلام ۋەكەس مەپ
گىژن، كەلەي سەريان پەرە لەگە مۇدەي.

لېياندەگە پىيەن لە خەۋەنەكانيان بەردەۋام بىن ۋ سۈرى ئەسپى ھىۋا ئەۋك
ۋ يېئەنەكانيان بىن، بۇ تېكىشكاندنى تاكايەتى مۇۋ، بەدانانى ئايدىيى
ھىماي بۇ پىرنسىپە كۆمەلەيەتتەكان (Collectivism)، ۋاتە
ۋادەكەين خەلگ بە يەكسانى خاۋەنى ھەموو شىتەك بىت، بەلام كەس بە
كردار پىسپۇپى تايەتتە نەبىت، نەتەۋەتتەكان ھىشتا تىنەگە يىشتون -
تېناگەن، خەۋنى ۋشەر ئاسايان، دۇى بىنەماي ياساى سىروشتىيە، چۈنكە
كاتىك خۇدا دەستى بە بەدەيتەن كەرد، ھەموو بۈۋەنەۋەرىكى جىۋاز لە
ھەموو بۈۋەنەۋەرىكى دىكە ئافراندا، بۇ ئەۋەي ھەر بۈۋەنەۋەرىك رەھەندى
تايەت بە خۇى ھەبىت، لەسەر ئەۋ بىنەمايە ھەربۈۋەنەۋەرىك لە بەراۋرد بە
جۇرى خۇى ۋ جۇرەكانى دىكە تاكىكى سەربەخۇيە ۋ رەھەندى تايەت
بەخۇى ھەيە.

۷- لە ھەقىقەتدا ئىمە دەتۈۋەن نەتەۋەتتەكان پالېئېن بۇ تەبەنى كەردنى
نەۋەنى ئەۋ ئايدىا ھەلەيە مۇۋەكان يەكسان، ۋاتە بۇ تەبەنى كەردنى
ئايدىيى يەكسانى نىۋان مۇۋەكان، لەبەر ئەۋەي بە رۈۋنى ھىزى ۋىنا ۋ
بۇچۈۋنى بەرتەسكى خۇيان بۇ ژيانى مۇۋايەتى دەبەلگىن، ئەگەر بە

وينا و بۆچۈنى خۇمانيان بەراورد بگەين! لەسەر بنەماي ئەو تىگە يىشتە
هيواي گەورە بۆسەر كەرتەنمان بەرجەستە دەيىت.

۸- ئىمە تىروانين و ديدگاي فەرمانپەرەوا پىشینه كانمان بەدوور ناگرين،
كاتىك پىيان راگە ياندين، بۆگە يىشتە بە مەبەستى گەورە و مەزەن،
بەراستى پىويستە بۆيە كسات لە بەردەم ئامرازە كانى گە يىشتە بە
مەبەستە كانمان نەوەستەن، ھەرۋەھا گرنگى نەدان بە ژمارەي ئەو
قوربانىانەي پىويستە بىيانكەن بە قوربانى، بۆگە يىشتە بە
مەبەستە كانيان، ئىمە ھەرگىز پىشتا بەستىن بەو قوربانىانەي لە نەوەي
ئازەلەن، واتە نەوەي نەتەوييە كانى دىكەي (ناجوو كەن)، لەگەل ئەوەي
ئىمە قوربانى زۆرمان بە خودى گەلەكە مان داو، بەھۆي ئەو قوربانىانەي
لە خودى گەلەكە مان پىشكە شمان كىرۋە، ئىستا پىگە يەكمان لە
جىھاندا ھەيە، كە پىشتەر خەونمان بەو پىگە يە دەبىنى پىي بگەين،
ھەلبەتە قوربانىيە كانى لە نەوە كانى خودى گەلەكە مان داومانە بە رىژەيى
كەمە، قوربانىيە كان گەلەكە مانىيان لە وىرانپوون و لە ناوچوون پاراستوۋە.

۹- بىگومان ھەموو مۇۋەپپەقىيەت كۆتاي بە مردن دىت، بۆيە چاكتەرە
پەلەبگەين لە كۆتايىيەتەن بەو مۇۋەپپەقىيەت رىگىرى ئاستەنگ بۆ
مەبەستە كانمان دروست دەكەن، نەك بەو مۇۋەپپەقىيەت مەبەستە كانمان
پىشەدەخەن.

ئىمە ماسۇنىيە ئازادەكان بە شىۋازىك بەرەو مردن دەبەين، يەك كەس
ناتوانىت بەو شىۋەيە بەرەو مردن بىات، تەنھا برا - كەمترىن گومان

له هه‌قیقه‌تی کاره‌که ده‌کات، به‌لام قوربانیه‌کان پێشکات به‌ خودی خۆیان گومان له‌ کۆتایی خۆیان ناکه‌ن، ئه‌وانه‌ هه‌موویان ده‌مرن - کاتێک پێویسته‌، له‌ رووی دیاردیه‌ی مردنێکی سروشتیه‌، ته‌نانه‌ت براکانیش ئه‌و هه‌قیقه‌ته‌ی مردن ده‌زانن، ناوێرن پاسا و له‌سه‌ر مردن به‌ینه‌وه‌.

به‌ نموونه‌ی ئه‌و ئامرازه‌ ره‌سه‌نایه‌تی ریشه‌ی خودی به‌لگه‌که‌مان له‌ دژی فهرمانه‌کانمان له‌ باری ماسۆنییه‌ ئازاده‌کان گرنگی پێده‌ده‌ین به‌ کلا ده‌که‌ینه‌وه‌، ئێمه‌ له‌لای نه‌ته‌وه‌یه‌یه‌کانی دیکه‌ی نا جوو رێبازی ئازادیخوازی راده‌گه‌یه‌نین، له‌ روویکی دیکه‌ گه‌له‌که‌مان له‌ ملکه‌چه‌بوونی ته‌واویان کامیل ده‌پاریژین.

۱۰- به‌ کاریگه‌ری ئێمه‌ یاسای نه‌ته‌وه‌یه‌یه‌کان به‌ که‌مترین شیمانه‌ شیاوه‌ی په‌یوه‌وکردنه‌، له‌سه‌ر ئه‌و تێگه‌یشتنه‌ شکۆی یاسای نه‌ته‌وه‌یه‌یه‌کانمان به‌ ئایدیای ئازادی شتواندوه‌، چه‌ندین ده‌قی یاسا شتواومان ئاخیوه‌ته‌ نێوان یاسا دانراوه‌کانی نه‌ته‌وه‌یه‌یه‌کان، گرنترین ده‌قی یاسایی ترسناک، پرسی ده‌قه‌ سیاسی یان ئه‌خلاقییه‌که‌نه‌، ده‌قی ئه‌و پرسانه‌ بپیار ده‌ده‌ن له‌سه‌ر رۆلی داده‌وه‌ر، به‌و رێگایه‌ی ئێمه‌ روونی ده‌که‌ینه‌وه‌ کاریکات، ئه‌و داده‌ره‌ نه‌ته‌وه‌یه‌یه‌ی کاری داده‌وه‌ری ده‌کات، له‌سه‌ر بنه‌مای ده‌قه‌کانی ئێمه‌ دامانناوه‌، ده‌پوانتته‌ دۆخه‌کان و ماده‌ده‌کان هه‌لده‌بژێرت، ئه‌و تێگه‌یشتنه‌مان له‌ به‌رده‌وامبوونی نوینه‌ره‌کانمان به‌رجه‌سته‌کردوه‌، هه‌روه‌ها له‌ به‌رده‌وامبوونمان له‌گه‌ڵ که‌سانێک که‌ هیچ په‌یوه‌ندیان به‌ ئێمه‌وه‌ نه‌بووه‌، وه‌کو له‌ رێگای وتاری

رؤژنامه کان و نامرازه کان دیکه، به لام نه دمانی نه جوومه نی پیران (Senators) و گه وده فرمانبره کان کویرانه شوینی ناموژگارییه کانمان ده که ون.

نه قلی نه ته وه بییه کان له بنه ماوه سروشتیکی نازه لی پته هیه، ناتوانیت شیکاری و تیبینی هیچ شتیک بکات، ته نها بۆچوون و پشیمینی، له سهر دریزبون وهی دۆخیک له دۆخه کان ده بیت، نه گهر له ژیر رۆشنا بییه کی دیاریکراودا دۆخه که روون بو وه.

۱۱- وه لی نه و جیاوازیه ره هاییه ی له نیوان نه قلی نیمه و نه ته وه بییه کاندایه، به ئاسانی پرسه ه لبراردنمان له لایه ن خودی خودا وه بۆ ئاوه لا ده کات، نیمه خاوه نی سروشتیکی جیاوازی، سروشتی نیمه له سه روی سروشتی مرقه (Superhuman natury)، کاتیک نه قلی خۆمان به راورد ده که یه به نه قلی زگماکی نازه لی نه ته وه بییه کان، نه وان گرفت تیگه یشتن له هه قیه تیان هیه، په ی به هه قیه ت نابهن، ناتوانن هیچ دامینانیک بکه ن، به لکو له شته ماددیه کان شتی دووباره دروست ده که نه وه، له سهر بنه مای هه موو نه و تیگه یشتانه سروشت توانای پیداوین بۆ سه رکردایه تی کردنی جیهان و فرمانره واییکردنی نه ته وه بییه کان، وه لی کاتیک - نه و کاته دیت فرمانره وای جیهان بکه یه ن، نه و ساته سودی فرمانره واییکردنمان روون ده بیت وه، هه موو یاساکانی رابردو هه لده گرین، هه موو یاساکانی نیمه "گورت و روون و پوختن"، پیوستیان به ته فسیر کردن نییه، به شیوه یه که هه موو مرقه ییک ده توانیت

له لايه نې ناخه كې و ديارده بيان نېبگات، خاصيه تېكي (Future) سهره كې ياساكانمان برېتېيه له ملكه چيوونې رها بڼ دهرسته لات، نه و بايه خه ي به دهرسته لات دهرېت، به رزده بېته وه بڼ لوتكه يه كې زږد بالا، هاوكات هموو شېوازه كاني به خراب به كارهيڼاني دهرسته لات دهره سته ت، له بهر نه وه ي هموو مړونك به پرېسه له به رده م يه ك دهرسته لاتي بالا، يان له به رده م دهرسته لاتي فرمانبره واي بالا، به كارهيڼاني دهرسته لات به خراب له لايه ن خه ك، بېجگه له فرمانبره وا، سزاكه ي به ناستيكي زږد دژواره ده بېت، له بهر نه وه هموو خه ك ژاره زووي نه زموون كړدني دهرسته لات له دهرزگاكاني ده ولت له دهرسته ده ن.

۱۲- به وردې چاودېږي هموو نه و ههنگاونه ده كه ين، ده زگا كاگېږيپه كانمان په پرېوه يان ده كه ن، هاوكات نه و نامېرانه ي ده ولت له كار كړدن پشته يان پېده به سته ت، له بهر نه وه ي كاتيك يه كه كارگېږيپه كان به سستی به رېوه ده چن، ژاژوه له هموو شوېنېك بالوده بېته وه، به لام هيچ كارېكي نا ياسايي به بې سزا تېناپه رېت، هه روه ها هموو خراب به كارهيڼانيكي دهرسته لات به بې سزا تېناپه رېت.

هموو كارېكي نه شاو و ناته واوي به مه به ست له لاي فرمانبره ران له به رېوه بردندا نامېنېت، دواي نه وه ي يه كه م نمونه ي سزادان ده بېنن، مه زني دهرسته لاتمان له وه دايه، پابه نده به واژو كړدني سزاي گونجاو، يان پابه نده به واژو كړدني نه و سزا دژوارانه (Harsh) له كاتي هه بووني كه م ترين سهرېچي له دهرستدرېزي كړدنه سهر شكوي دهرسته لاتمان له

پښتانه به ژوندی خوی خوی بڼه د سترګو په یان هر که سیکي
دیکه ی سترګو په یان هر که سیکي.

نو پیاوړی له بهر ه لکه ی به د ژورپه کی بالا سزاده دریت، نو
سزاده راوه سترګو په لکه گورپه پانی (Battlefield) کارګر په لکه
پښتانه د سترګو په لکه و پرنسپ و یاسا د سترګو په لکه به هیچ
لادانیک ناده ی، له ریکای راستی جیهان (Public path) له پښتانه
به ژوندی خوی خوی لادان، نو گور لادان له و که سانه روویدا که
ه لکه و سترګو په لکه (Public chariot) بڼ، بڼ نمونه،
داده ره کاشان به یاسا لیتور دن د سترګو په لکه، نو د سترګو په لکه
ستر یاسای داده ری، نو داده ره دانه راوه بڼ واژو کړنی سزا به ستر نو
پیاوړی شایه یی سزادان له ستر تاوانه کی کړدویه تی، داده ره بڼ نو
دانه راوه تاکو بتوانیت خونی خوی بخاته پوو، که واته یاسا برپارده دات
نه ک داده ره، نو رکی داده ره واژو کړنی جوری سزایه به پتی ده قی یاسا
دانه راوه کان. تایه تمه ندی لیتورده یی په کی که له سیما چاکه کانی مړو،
لیتورده یی ته نها د بیت له ژیانی تایه تی مړو ه بیت، که واته له توانی
داده ری فهرمیدا نیه له تاوانبار بپوریت، که کارده کاته ستر ه موو
بنه مایه کی په روه رده یی و کاریګری له ستر جوری مړو فایه تی د بیت.

۱۴- نه دمانی یاسای دوی ته مانی (۵۵) سالی له دادگان خزمه ت
ناکه، له بهر نو دوو ه کاره:

بۆلۈم كۆلەم بېرىمەن ۋە ھەرىمانىمەن ئايالەم سىمىمەن

يەكەم: پىرەكان زۆر پىداگر و رەقن لە پەيوەست بوون بە و ئايدايانى
كە پىشتەر دركيان كىرەو، كەمترىن توانايان بۆ پەپرە و كىردنى سىستەمى
نۆى ھەيە.

دوۋەم: ھاوشىۋەى ئەو رىكارانە يارمەتىمان دەدات بۆ گۆرپانگارىكىردن لە
چەند دەستەپەك (Staff)، لەبەر ئەۋەى كە وتۈنەتە زىر ھەر گۇشارىك
لەلايەن ئىتمەۋە، كەۋاتە ھەر مەۋقەك ئارەزوو دەكات پۇستەكەى خۇى
بپارىزىت، پىۋىستە لەسەرى دەستەبەرى مەكەچىۋونى كۆپرانە بۆ ئىمە
بكات.

بە گشتى دادۋەرەكانمان لە نىۋان ئەو پىۋانە ھەلدەبۇزىن، تىدەگەن
ئەركيان سزادان و جىبەجىكىردنى ياسايە، بە پىچەۋانە ئەۋانەى نەقۇم
بوون لە خەۋن ئەندىشەى ئازادىيخۋازى، سىستەمى پەروەردە بۆ
ھكۈمەت بەلارزىدەبەن، ۋەكو چۆن دادۋەرە ئەتەۋەيەكانى ئىستا
پەپرەۋەى دادەۋەرى دەكەن.

ھەروەھا سىستەمى گۆرپىنى ھەرىمانبەران يارمەتىمان دەدات لە
تىكشكاندن و لەناۋىردىنى ھەر جۆرە يەكگرتنىك، كە ھەرىمانبەرىكان
دەتۈاشن لە نىۋان خۇيان پىكىپەيىنن، بۆ ئەۋەى تەنھا لە بەرۋەۋەندى
ھكۈمەت كاريكەن، كە چانس و چارەنۇوسيان لەسەر كارەكانىانە، لە
رىگاي فىركىردن ئەۋەيەكى پىگەيشتۈۋ لە دادۋەران پىدەگەن، ئەۋەۋەيە
رىگىرى لە ھەموو كاريكى خراب دەكەن، كە زيان بە پەيوەندى نىۋان
ھاۋلاتيانمان لەگەل يەكدى بگەيەنەت.

۱۵- به لام دادوهرانی نه ته ویهه کان له سرده می نیستادا کارناسانی له گه ل هه موو جوړه تاوانبارک ده که نه، به شیوه یه که له ټرکه کانیاندا خاوه نی نایدیایه کی راست و دروست نینه، له بهر هوکارکی ساده: فرمانبره وایان کاتیک دادوهره کان داده زړینن، جه ختیان له سر ناکه نه، تاکو له و نایدیایه تیښکه نه که له سریان ټرکه و پټویسته جیبه جی بکه نه.

فرمانبره وای نه ته ویهه کان، کاتیک به کیک له هاوالتیه کانیان بڼ پرستیکی هه ستیار کاندید ده که نه، خویان زور ماندوو ناکه نه، بڼ ټوهی هه ستیاری ټوه پوخته یان بڼ روون بکه نه وه، تاکو بزانت ټوه پوخته بڼ چی دروستکراوه، نه ته ویهه کان وه کو ناژه ل کارده که نه، کاتیک بوژییه ساده کانیان ده بزویت، به هوئی حزی ناژه لی و درندانه یان ټوه ده که نه که ټاره زویان لیته تی، به و شیوه یه حکومتی نه ته ویهه کان له سر دهستی ټوه که سانه ده که ون و کوتایاندیت، که دڅه کان به ریوه ده به نه.

۱۶- ټیمه یه ک ریڅازی ټه ده بی گوره ودرده گرین، له ټه نجامی ټوه سیستمه هه ټه ټنجرابیت نه ته ویهه کان بیناسن، ټوه ریڅازه ټه ده بییه به کارده ټینن بڼ چاکسازیکردنی حکومته که مان.

۱۷- ټاره زووه ټازادیخوازییه کان ده که یه بڼه می سره کی له هه موو ده زگا بالاکانی حکومته که مان، بڼ بانگه شه کردنی ټوه پرس و پروگرامانه ی په روه رده پشتی پنده به ستیت، بڼ په روه رده کردنی ټوه وانه ی

ھاۋالاتى ئىمەن، ھاۋكات پۈستە بالاكان بەن جىۋازى بۇ ئو كەسانەيە
كە پەرۋەردەيىيەكى تايىبەتى كارگىرمان كىردۈن.

تېيىنى ئەگەر قەرزىمەن ۋە قەرزىمەن پېش كاتى خانەنشېنى لە لىستى
خانەنشېنان دەرىكەين، ئەۋە حكومەتە كەمان پەستانىكى نۆرى بىمەي
دەكەۋىتە سەر، ۋەلامى من بۇ ئو پرسە: پېش ھەموو شىتەك
ھەۋلەدەين كارى تايىبەت بۇ ئو قەرزىمەن ۋە خانەنشېنىيان دەكەين
بىدۆزىنەۋە، بۇ ئەۋەي لەبرى پۈستە حكومىيەكانىيان بە كارى دىكە
قەرەبۇيان بىكەينەۋە.

بە شىۋەيە دەستدەگرېن بەسەر ھەموو سەرۋەتى جىهان: ((ھەرگىز لە
پېناۋى بىمە پاشگەز نابىنەۋە)).

۱۸- حكومەتە (ئۆتۈكراتىيەكەمان) تواناى ھەموو كارىكى ھەيە، لەبەر
ئەۋە ھەموو بېيارىكى ۋەرىدەگرېن فرمانى ئىستامانە، بەرانبەر شىكۆ و
ملكەچبۇنى بىن مەرج، ھەموو جۆرىكى رىق و بىزارى رەتدەكەينەۋە،
لەسەر ھەموو ئامازەيك ھىمايەت بۇ لەخۇبايىۋون سزايى نۆر توندى
كەسى لەخۇبايى دەدەين، تاكو بۇ كەسانى دىكە بېيىتە ۋانەيەكى بەھىز،
مافى پېداچوونەۋە بە ياساكان ھەلدەۋە شىنېينەۋە.

۱۹- تەنھا جەخت دەكەينە سەر بەرژەۋەندىيەكانمان، ھۆكارى
ھەلۋەشاندەۋەي ياساكان ھەلەي دادۋەرانە لە بېياردان، لەبەر ئەۋە
پېۋىستە لەسەرمان رېگەندەين لە نىۋ خەلك ئو بىرۈكەيە يان

تیگیشتنه 'گه‌ش‌بکات و بلاویته‌وه، که دادوهره‌کانمان له‌وانه‌یه له بریاردان هه‌له‌بکن.

ئەگەر دادوهرىڭ بىر يارىڭى دەرگىد، پىئويستىبو پىيدا بىچىنەو، دىيىت نەو دادوهرى بىر يارەكەى دەرگىدوهر، راستەوخۇ دورى بىخەينەو، ھەر ھە بە ئاشكرا سزاي بدەين، بۇ ئەوھى لە داهاتودا ھەلەى ئاوا دووبارە نەيتتەو.

نەوھى گوۋىم دۇوبارەى دەكەمەۋە، يەككە لە پىرنسپە سەرەككەكانمان
چاۋدىرى كىردنى فەرمانبەرە كارگىپپەكانە، بە تايىبەتى بۇ نەۋەى گەل
لەخۆمان رازى بىكەين، چۈنكە گەل ئىمە مافى تەۋاۋى ھەيە، پىداگرى
بىكات لەسەر نەۋەى پىۋىستە حكومت فەرمانبەرى كارگىپى چاك و
دەستياكى ھەيتت.

۲۰- حکومت‌ه‌که‌مان به سیم‌ا و روخساری متمان‌ه پښکراوی باوکانه(Patriarchal)ی له که‌سایه‌تی پاشا د‌ه‌رده‌که‌ویت، که‌له‌که‌مان و هاو‌لاتیان‌مان له سه‌رووی باوک پشته‌ پی‌ده‌به‌ستن، چونکه حکومت‌ه‌که‌مان ه‌موو پی‌داو‌یستی‌یه‌کانیان د‌ابین د‌ه‌کات، به گرنگی ه‌موو کاره‌کانیا راده‌پ‌ریتیت، ه‌روه‌ا ه‌موو کاروباره‌کانی ر‌ؤ‌ذانه‌ی هاو‌لاتی‌یه‌کانی له‌گه‌ل به‌کدی ری‌کده‌خات، ه‌روه‌ا کاروباره‌کانی ر‌ؤ‌ذانه‌یان له‌گه‌ل حکومت ری‌کده‌خات، به‌و پی‌یه ه‌ستکردن به که‌سایه‌تی و جووامیزی پاشا به قولی له‌لای گه‌ل ده‌چه‌سپیت، به شت‌وه‌یه‌ک گه‌ل ه‌سته‌د‌ه‌کات ناتوانیت به‌بی‌ حاو‌دتری و ناراسته‌کردنی

پاشا بەرەۋپىش بېچىت، بەۋپىيە گەل بەن پاشا ناتوانىت لە ئارامى و ئاشتىدا بۇي، لە كۆتايىدا دەگەن بەۋ ھەقىقەتەي پاشا ھەرمانىۋەزىيەت (ئۆتۆكراتى) رەھايە.

ئەۋ ھەستە قولەي بەرانبەر پاشا لەلەي خەلگ دەچەسپىت، نىزىك دەبىتەۋە لە پەرستىنى پاشا، بە تايىبەتتى كاتىك باۋەپدەگەن ھەرمانىۋەزىيەت ھەركەت، ھەرمانەكانى پاشا كۆپرانە جىبەجى دەگەن، بەۋ واتايەي تەنھا پاشا دەستەلاتى بەسەر ھەموو ھەرمانىۋەزىيەت ھەركەتتە (our lives) ھەركەتتە، ۋەكۆ چۆن باۋكان سورن لەسەر پەرۋەردە كۆرنى مىندالەكانىيان بە ھەستىكى ناسك و جۋوان، ھاۋكات ۋەكۆ چۆن باۋكان پەرۋەردەكۆرنى مىندالەكانىيان بە ئەرك و ملكەچىۋونى تەۋاۋ جىبەجى دەگەن. لە دىدىگاي سىياسەتتى نەيتى ئىتمەدا ((ھەموو گەلگ مىندالە، ھەرۋە ھەركەتتى گەلەن مىندالە)).

۲۱- ئۆتۈ دەتوانن بېينىن سەمكىردن لەسەر راستى ھەقىقەتە، ھەرۋە ھەركەتتە سەمكىردن لەسەر ئەرك دادەمەزىتىم، چۈنكە مافى ھەركەتتە پىداگىرى بىكات لەسەر ئەۋەي خەلگ ئەركەكانىيان جىبەجى بىكەن، پىداگىرى كۆرنى ئەركە لەسەر ھەرمانىۋەزىيەت، چۈنكە ھەرمانىۋەزىيەت باۋكى ھاۋلاتىيەكانەيەتتى، مافى دەستەلات، بە پاشا دراۋە، لەبەر ئەۋەي پاشا مۇۋاپىيەتتى بەۋ ئاراستەيە بەرئۆتۈدەبات كە مافى سىرۋىشتى دىارى كۆرۈۋە، يان بە ئاراستەيە ملكەچىۋون.

همو بوونه وړیک له م جیهانه دا ملکه چی دهسته لاته، وولی دهسته لاتی مرؤ دهسته لاتی بارودوخ نییه، یان دهسته لاتی سروشتی تایبه تی خودی مرؤ نییه، نه گه ر بارودوخه که یان زه مینه که هر چونیک بیت، دهسته لات پرستیکی مه زنه.

۲۲- به لام هیژ له دهسته لات مه زنتره، که واته نیمه ده بیت شتیګ بین، گه وړه ترین هیژمان هه بیت، له پیناوی کیشه گشتیه که مان. هه روه ما پیویسته به بن په شیمان بوونه وه قوربانی به نمونه ی نه و تاکانه بدهین، که دهستدریژی ده که نه سر سیسته می فرمانږه واییمان، له تۆلی دهستدریژکردن یان سزایان بدهین، چونکه چاره سر کردنی کیشه ی گه وړه ی پروه وړه له سزادانی راست و نمونه ییدایه.

۲۳- نه و رۆزه ی پاشای ئیسرائیل نه و تاجه ده خاته سر - سره پیروزه که ی، نه و تاجه ی کوی نه و روپایه کان پینان به خشیوه، ده بیت به گه وړه پاپا یان په تیارکی (Patriarch) ی هه مو جیهان، ژماره ی نه و قوربانیان ی پاشا که مان بق چه سپاندنی یاساکانمان ناچاره بیانکات به قوربانی، له ژماره ی نه و قوربانیان زیاتر نییه، که پاشایان نه ته و ییه کان له کپړکیتیان له گه ل یه کدی کردیان به قوربانی گه وړه بوونیان به سر یه کدیدا، واته پاشای نه ته و ییه کانی ناجو بق گه وړه بوون و سره وروبوونیان به سر یه کدی خه لکانیکي زور زیاتریان له پاشاکه ی نیمه کردوه به قوربانی.

پروتوكوللار بىرلەشمە ئاممىۋىي ئاپتۇن سەمىيەت

۲۴- پاشاكامان پەيۋەندى بەمىز و تۆكمەي لەگەن خەلگ مەيە، لەسەر مەنبەرەكان (Tribunes) وتار پىشكەش دەكات، ھەموو وتارەكانى راستەوخۇ و بەخىرايى بە جىھاندا بللادە كرىتە وە .

پروتوكول شازدە:

شۈشۈنەۋەى مېشك:

(Brainwashing):

۱- ئارەزوۋى لەناۋېردىنى ھەموو جۈرە پىۋزەيەكى رېڭخراۋ، تەنھا پىۋزەكانى خۇمان نەبىت، لە قۇناغى دەستېڭدا كارى رېڭخراۋەكان دەگۈپىن^(۱)، يان زانكۇكان دەگۈپىن، دووبارە بەپىي پلانى تاييەتى خۇمان بونىادىان دەنيىنەۋە.

ھەرۋەھا سەرۋكى زانكۇكان و مامۇستا ديارىكراۋەكان، لە رېڭاى ئامراز و پىرۇگرامى كارى نەيتى بېۋاپىكراۋ، بەپىي مەبەستەكانمان بە تاييەتى ئامادە دەكەين و رېڭياندەخەين، ھېچ مامۇستايەك بەبى سزا ناتوانىت لە پىرۇگرامەكانمان لابتات، بەۋشۈۋەيە لە پىڭەيەكى بالاي چاۋدىرىدا دەيانپالتۈپىن، سەرۋك و مامۇستا پالتۈراۋە ئامادەكراۋەكان بە ھەموو شىۋەيەك پىشت بە حكومت دەبەستىن.

۲- لە پىرۇگرامى كارمان(Syllabus) خۇپىندى ھەموو ياسايەكى شارستانى و ھاۋشۈۋەكانى ھەلدەگىرىن، ھەرۋەھا ھەموو بابەتتىكى

---

^۱ واتە لە بىرى ئەرۋى واز لە فېرخوازان بېيتىن لە پەيمانگا و زانكۇكان دەرېچن و ھەلگىرى ئايدىيا و بىرۋەكەيەك بىن، گونجاۋ نەبىت لەگەل مەبەستەكانى ئىتمە، بەلكو پىرۇگرامىك دادەننن، تاكو بەۋ شىۋەيە پەيمانگا و زانكۇ تەۋاو بىكەن، ۋەكو ئىتمە مەبەستمانە يان گەرەكمانە.

سیاسی دیکه له خویندنی زانکوکان هه‌لده‌گرین، بۆ فیتربوونی نه‌و زانستانه‌ته‌ن‌ها ژماره‌یه‌کی که‌م له‌ نیوان راهیتراوه‌کان هه‌لده‌بژیتین، له‌به‌ر نه‌وه‌ی راهیتراوه‌کان بلیمه‌تی و کارامه‌ییان جیاوازه، بۆیه ((رێگه به زانکوکان ناده‌ین که‌نجانیک له‌ به‌هاری ته‌مه‌نی بۆ جیهان پیتیگه‌یه‌ن، که‌ خاوه‌نی ئاییدا یان بیرۆکه‌ی چاکسازی ده‌ستوری نوێ بن، تاکو چاکسازییه‌کان به "کۆمیدیا (comedies) و تراژیدیا (Tragedies) ب‌م‌ینه، رێگه‌ناده‌ین به زانکوکان، که‌نجانیک پیتیگه‌یه‌ن به‌ خودی خۆیان گرنگی به‌ پرس‌ی سیاس‌ی ده‌ن، له‌کاتیکدا نه‌و که‌نجان‌ه ناتوانن له‌ سیاس‌ه‌ت تپيگه‌ن، نه‌گه‌ر باوکیان تپیان‌ه‌گه‌یه‌ن)).

۳- تیڭیشتن له سیاست به ههله، سەرچاوهی ئایدیای یوتوپیاپه (Utopian ideas)، ئه‌مه واده‌کات ژماره‌یه‌ک له هاوڵاتیان خراپ و به‌دږه‌وشت بن، ئیوه ده‌توانن به هه‌له‌تیڭیشتن و خراپای و به‌دږه‌وشتی خه‌لک و هاوڵاتیان به خودی خۆتان له سیستمی په‌روه‌رده‌ی نه‌ته‌وه‌ییه‌کانی دیکه‌ی (نا جوو) ببینن، له‌به‌ر ئه‌وه پتویسته له‌سه‌رمان هه‌موو ئه‌و پرنسیپانه بخه‌ینه ناو سیستمی په‌روه‌رده، بۆ ئه‌وه‌ی بتوانین به سه‌رکه‌وتوویی بونیادی کۆمه‌لایه‌تیان هه‌لبه‌شتینه‌وه و له‌ناو بیه‌ین، وه‌کو چۆن له‌ناومان بردووه و تیڭمانشکاندوون، کاتیڤک ده‌ستده‌گرین به‌سه‌ر ده‌سته‌لات، هه‌موو ئه‌و باب‌ه‌تانه له پڕۆگرامی په‌روه‌رده دوور ده‌خه‌ینه‌وه، که ده‌توانیت ئه‌قلی گه‌نجان

هه‌لب‌گێڕێته‌وه (upset)، به‌و پرۆگرامانه‌ گه‌نجانێکی گوێزایه‌ڵ
پێده‌گه‌یه‌نین، فهرمانیه‌واکانیان خۆش بویت، له‌که‌سایه‌تی ئه‌و گه‌نجان
بایشتی سه‌ره‌کی بۆ ناشتی و به‌رزه‌وه‌ندی گه‌شتی دیاره‌دات.

٤- رووده کهینه لیکۆلینه وهی کێشهکانی داهاتوو لهبری کێشه کلاسیکییهکان (Classics)، ههروهها گرنگی به لیکۆلینه وهی میژووی کۆن دهدهین، لیکۆلینه وه له میژووی کۆن زیاتر نهزموونه خراپهکان لهخۆ دهگریت، لهبری نهزموونه چاکهکان، هاوکات نهو تیگهیهشتنه ی ئاخنرایه یاده وهری مڕۆفی سه دههکانی رابردوو، که سه رده مانئیکی خراپ و نه فره تی بوو، هیچ ته وه رێک جێناهی لێن، ته نها نهو راستیا نه بیته، که هه له ی حکومه ته کان به رهنگێکی قه زه وین و بێزارو ده خه نه روو.

له پېښه کې پروگرامي په روږده پيمان، بابت گټه هيه، په يوه سته به کيښه ی ژباني پراکتیکي و ریکڅستنی کومه لایه تی و ره فتاری هه موو مروفیک له گټل نه وانی دیکه، هه روها له پېښه کې پروگرامي په روږده پيمان وتار گټه هيه، هیرش ده که نه سر نمونه کانی خو په رستی خراپ، که دستدریژی و هوکاري شه رانگیزی ده خه نه وه، هه روها وتاره کانی هیرش ده که نه سر هه موو نه و پرسانه ی هاوشیوه ی برسه شه رانگیزیه کانه، هاوکات برسی زگماکن له مروفدا.

۵- نو پروگرامی په‌روه‌ده به تایبته‌ی په‌یوه‌سته به چین و گروهه جیاباوازه‌کان، فیر کردنی چین و گروهه‌کان به دایراوی له په‌کدی

دهمینه وه، واته هممو "چین و دهسته و ګروپیک" به جياواز له یه کدی له رنگای پروګرامی په روه رده یی جياواز فیرده کرین.

فیرکردنی "چین و دهسته و ګروپه کان" به رنگای پروګرامی جياوازی په روه رده یی، ګوره ترین مه ترسییه بؤ پنداګریکردن له سره پيشنه ګوتنی خودی سیستهمی په روه رده یی نه ته وه ییه کان، نه و شینوازه یی په روه رده کردن به سر هممو "چین و ګروپه کان" دا ده سه پینین، به دابراوی و به پتی پنگه و کاری تاییه تی خویان فیریان ده کهین، وه لی بلیمه ته کانیان به رتکه وت (chance) پنگه یشتون، به به رده وامی ده زانن چؤن بؤ چینکی بالاتر به پته وه، له بهر نه و بلیمه تانه یی به رتکه وت یان چانس پنگه یشتون، به ره های نه ګونجاوه چینه جياوازه کان تیکه ل یه کدی بکرین، هره ها رتکه نادهین نه و بلیمه تانه بؤ پله یه کی بالا به پنه وه، نه ک له بهر نه وه یی ده توانن پنگه یه ک داګیر بکن، که بؤ نه وه له دایکبون تاکو نه و پنگه یه پرېکه نه وه، به لکو له بهر نه وه یی نیوه به خودی خوتان ده زانن، چؤن نه و پرسه له سره نه ته وه ییه ګانه شومه یان نه فره ته، نه ګر روویان کرده ئایدیایه کی قول و ره های یه کلاکه روه وه، به بی نه وه یی جياوازی له نیوان چینه کومه لایه تییه کان بکن.

٦- بؤ نه وه یی پاشاکه مان له دلی ها ولاتییان به پنگه یی جینګری خوی بګات، له ماوه یی فرهنگي واییکردنیدا نه وه یی ګل له خویندنگا یان شوپنه ګشتیه کان فیریان بووه له ناویان ده بات، هره ها ګرنګی

چالاكىيەكانى فېربون و سودى پۇرۇكانيان لەئادەبات و تىكدەشكىنىت.

۷- ئىمە ھەموو جۇرىكى فېركردنى تايىت دەسپىنەو، لە رۇژانى پشودا فېرخوازان و باوكان مافى ئامادەبوونيان لە كۆبوونەوۋەكانى كۆلۈزەكاندا ھەيە، ئەگەر كۆلۈزەكە بە خۇرايى يان بېبەرانبەر بوو، لە كۆبوونەوۋەكاندا مامۇستاكەن باسى چەندىن پىرس دەكەن، وەكو ئەوۋى وتارى ئازاد پىشكەش بىكەن، لەسەر پىرسەكانى رەفتار كردنى خەلك لەگەل يەكدى، ھەروەھا لەسەر ياسا و ھەلەتىگەيشتن، بە گشتى لە ئەنجامى بۇچوونى ھەلە و ئاراست بۇ پىنگى كۆمەلەيتى مۇۋ و تار پىشكەش دەكەن.

لە كۆتايىدا چەند وانەيەك لە تىۋرى فەلسەفەى نوۋ پىشكەش دەكرىت، كە ھىشتا لە جىھان بلۈنەكراوۋتەو، ئەو تىۋرانە دەبن بە بېواي ئايىنى، نەتەوۋەيىيەكان وەكو كۆلەگى بېوا لەسەر راستى بېوا و ئايىنمان وەرىدەگىن.

كاتىك ماوۋى گەشتكرىدنتان بە نىۋ ھەموو پۇرۇگرامەكانمان تەواو دەبىت، بەو گەشتە لە گەفتوۋگۆكرىدى ھەموو پلانى رابردو و داھاتوومان تەواو دەبىن، ئەو كاتە پلانى تىۋرە فەلسەفەيە نوۋيەكەمان دەخەمە بەردەستتان.

۸- ئىمە لە ئەزموونى سەدە نۆرەكانى رابردوۋە دەزانىن پىاوان دەژىن و بە ئايدىيا و بىرۆكە رىگەي راست دەگرنەبەر، ھەرۋەھا گەل ئەو ئايدىيايەنە لە رىگەي پەرۋەردە ۋەردەگىت، كە پىاوان لە ھەموو سەردەمىك بە ئەزموون و ئەنجامى خودى خۇيان پىي گەيشتون، بەلام بە ئامرازى جىاواز و پىتويست، ھەرۋەھا ئىمە بە پەرۋەردەي سىستەماتىكى چاۋدىرى سەربەخۇي فېكرى ماۋەي رابردوۋ دەكەين، ئەو فېكرە يان ئايدىيايەي لە سەردەمانى رابردوۋ ماۋەتەۋە، بە تەۋاي بەكاردەھىتىن بۇ مەبەستە تايىبەتەكەمان.

ئىمە لە رابردوۋ سىستەمىكەمان دانا بۇ دەستگرتن بەسەر ئەقلىي خەلك، بەناۋى بەلگەي سىستەمى پەرۋەردەيى (Demonstrative education)^(۱)، يان سىستەمى (فېركردنى تىۋرى)، لەو سىستەمە سەپاندوۋمانە ئەو نەتەۋەپپانەي ناتوانن بە سەربەخۇيى بېرىكەنەۋە، ئەۋە لە رىگەي پەرۋەردەي بەلگاندن يان تىۋرى ۋەكو ئازەلى رامكراۋ بەلگەيان لەسەر ھەموو ئايدىيايەك يان بىرۆكەيەك دەۋىت، پىش ئەۋەي لەو ئايدىيايە يان بىرۆكەيە تىبگەن، بەكىك لە چاكتىرەن نوپنەرەكانمان لە فەرەنسا بەناۋى (بۆرۋى) سىستەمىكى نوپى بۇ پەرۋەردەي بەلگەيى يانى تىۋرى دانا.

^۱ - پەرۋەردەي بەلگەيى يان تىۋرى: واتە فېرخوازان فېرى زانستەكان دەكرىن لە رىگەي بەلگەي تىۋرى يان گىفتوۋگۆي ھزرى، گرىگى بە لايەنى پراكتىكى نادىرىت.

پروتوکولی جه فده:

خراب به کارهینانی دهسته لات:

(Abuse of Authority):

۱- دانپندانان و رهوایه تیدان به یاساکان له لایه ن دهسته لات، واده کات خه لک دلره ق و خوینسارد و بیبه زه می و پیداکرین له سه ر له ناوبردنی دهسته لات، هه روه ما خه لک له هه موو پرسینک دادمه مالیت، به و شیوه یه خه لک والیده کات به شیوه یه کی نامرؤفانه بق ژیان بروانن، له به رانبه ردا به شیوه یه کی یاسایی نه پستراکت ده روانه کایه کانی ژیان، نه و خه لکانه له سه ر بینینی دیارده ی رووداوه کان کارده کهن، له و رووه ی بتوانن به یاسا پاریزگاری له خویان بکهن، به پیچه وانه یاساکان بق پاریزگاریکردن له به خته وه ری گشتی نییه .

کاتیک یاسا دانراوه کان ده بیت به بنه ماکانی کار و کایه جیاوازه کانی ژیان، پاریزه ره کان به رگری له هه موو پرسینک ده کهن، واته پاریزه ره کان هیچ پرسینک ره تناکه نه وه، به لکو ناماده ن به رگری له هه موو پرسینک یان که یسینک بکهن، له کاتی گرتنه دهستی پرسینک یان که یسینک پاریزه ره به هه موو توانای خزی هه ولده دات له ریگای په یوه ست بوون به یاسا دانراوه کان خالیک فریوبده ن (Tricky)، له ریگای بچوکی یاسا (Jurisprudence) پاساوه کانی بق دادگا ده خاته روو، تاکو به رگری له پرسه که یان که یسه که بکات.

له سهر ښه مای ټو ټیګه یشتنه سنور و چوارچټوهی کاری ټو پیشه یه ده بینینه وه، پاریزه ره کان په کسان ده که ین له ګه ټ ځېړمونه رانی جیبه جیکار و پاریزه رانی هاو شټوهی خویان و دادوه ره کان، له بهر ټوهی پاریزه ران مافی چاوپنګه وټنیاں له ګه ټ بریکاره کانیاں (clints) نییه، هه روه ما مافی وه رگرتنی یاداشتیاں له بریکاره کانیاں نییه، تاکو له لایه ین دادګای یاسایی وه کو پاریزه ر دیاری ده کرټن، بهو شټوهیه دواى ټوهی دادګا لټکولینه وه ده کات، پاریزه ران لټکولینه وه له یاداشتی بریکاره کانیاں ده که، بهرگریی پاریزه ران له بریکاره کان دواى ټه نجامی لټکولینه وهی دادګا ده بیت، ټو بړه پاره یه ی پاریزه ران له کاری پاریزه رى وه ریده ګرن دیاریکراوه، به له بهرچا و گرتنی سه رکه وټنی یان سه رنه که وټنی له بهرگریکردندا، بهو واتایه ی پاریزه ران پریارده رى ساده ن له بهرژه وه ندی دادپه روه رى کارده که ن، هاوتان له ګه ټ ټو دادوه رانه ی له بهرژه وه ندی دادګا پریارده دهن.

۲- ټیمه جیاواز له نه ته وه ییه کان ریکاره یاساییه کان بهو شټوهیه پوخت ده که ین، تاکو له لایه ین خه ګ شایه سته ی گرنګیپیدان بیت، له سهر ټو ټو ښه مایه یان ټو ریکارانه ده که ین به بهرگریکردنیکى دوور له لایه نگریدن، هه روه ما له بهرگریکردن گرنګی به لایه نی مادی ناده ن، به لکو له سهر که سه که پټویسته پړوا به پاریزه ر به ټیت یان پاریزه ر به بړټک پاره ی که م رازی بکات، تاکو بیته بریکاری، هاوکات بهو ریکارانه ده توانین سنورټک بړ وه رگرتنی به رتیل یان ګه ندی له دادګاکان دابنټین،

كه له سره دمی ئیستادا له دادگا یاسایه کانی همدېك دله تدا هیه،
همو نه و ریکارانه ی ده یگرینه بهر بڼ بهر زکړنه وه ی پڼگه و شکزی
دادگایه.

ئیمه له بهرچاوی خه لك گرنگی زځر به چاودېرېكړدنې پیاوړی
ثایینی (clergy) نه ته وه ییه کانی دیکه ی (نا جوو) دده ین، به و
شپوه یه سه ركه و توو بووینه له زیانگه یانندن به په یامی پیاوړی ثایینی
نه ته وه ییه کان، وه لی پیاوړی ثایینی نه ته وه کانی دیکه ئاستهنگ و ریکزی
كه وه رنه له رڼگه ی گه یشتنمان به مه به سته کانمان، به لام له رڼگای
چالاکیه کانی ئیمه رځ له دوی رځ لایه نگرانیان كه مده كاته وه و پڼگه یان
له ناو خه لك له دده سته دهن.

۳- له مړځا نازادی بېرېرېوای ثایینی له همو شویك په پړه وده كړیت،
نازادی بېرېرېوای ثایینی درېژده ناكېشیت، ته نها چهند سالیكي كه م
به رده وام ده بیت، تاكو مه سیحیه ته به ته وای هره سده هیئت، دوی
نه وه ی مه سیحیه هره سده هیئت، پڼویسته له سه رمان به پڼی پڼویست
له گه ل ثایینه کانی دیکه رهفتار بکه ین، بڼه له ئیستادا دانوستان له سه ر
رهفتار و ه ل سوكه و تكدردن له گه ل ثایینه کانی دیکه ناكه ین.

پیاوړی ثایینی توانا مه عریفه کانیان له سه ر به ك لایه ینی زځر بچووكی زیان
كوردنه كنه وه، کاریگه ری خراپ ده كهن سه ر خه لك، به شپوه به ك نه و
زانست و مه عریفه یه ی فیزی خه لكی ده كهن، کاریگه ری خراپ و دزی
كردوه ته سه ر نه ریتی خه لك.

۴- ((ئو کاتهی - کاتی تیکدانی عرشى پاپا (the papal court) دیت، به ته‌واوی عرشى پاپا تیکیده‌شکینین و له‌ناوی ده‌به‌ین، به‌ده‌ستیکی نادیار ناماژه بۆ فاتیکان (the vatican) ده‌که‌ین، که ناماژه‌ن بۆ هیرشکردن، ئو کاته خه‌لک به خودی خۆیان له‌کاتی مه‌یه‌جانی هیرش بردن ده‌چنه ناو فاتیکان، هاوکات ئیمه وه‌کو پارێزه‌ری فاتیکان ده‌رده‌که‌وین، بۆ ئه‌وه‌ی قه‌سابخانه‌ی ناو فاتیکان رابگرین، به‌و شیوه‌یه ده‌که‌ینه دلی عرشى فاتیکان، ئه‌وکاته‌ی ده‌که‌ینه ناو دلی فاتیکان، هیچ هیزیک له‌سه‌ر زه‌وی ناتوانیت ده‌رمان بکات، تا‌کو به‌ته‌واوی ده‌سته‌لاتی پاپا تیکنه‌شکینین.

۵- دواى ئه‌وه‌ی ده‌سته‌لاتی پاپا هه‌لده‌وه‌شپیننه‌وه، پاشای ئیسرائیل ده‌بیت به‌ پاپای مه‌قیقی جیهان، واته ده‌بیت به‌ پاتریکی (Patrich) که‌نیسه‌ی نێوده‌وله‌تی)).

۶- به‌لام هیرش ناکه‌ینه سه‌ر که‌نیسه‌کان، تا‌کو له‌ ریگای که‌نیسه‌کان گه‌نجان فی‌زی بپوای ئایینی کاتی نوێ بکه‌ین، له‌ ریگای بپوای ئایینی تاییه‌تی خۆمان که‌ له‌نیو گه‌نجان بلای ده‌که‌ینه‌وه و ده‌به‌چه‌سپینین، ره‌خنه‌ له‌ پاشماوه‌کانی بپوای مه‌سیحی ده‌گرین، به‌و شیوه‌یه تا‌کو‌کی ده‌خه‌ینه نێوان بپوای نوێیه مه‌سیحیه‌که‌ی خۆمان بلایمان کردوه‌ته‌وه، له‌گه‌ڵ ئه‌و بپوای ئایینیبه‌ کۆنه‌ی که‌ مه‌بووه.

۷- رۆژنامه‌کانمان به‌ کۆی گشتی ده‌زگا و ناوه‌نده ئایینی‌ه‌کانی نه‌ته‌وه‌ییه‌کان ناشرین و قیزه‌ون ده‌که‌ن، به‌و شیوه‌یه له‌ ریگای وتاری

قیزه ون و بیزاو ده زگا و ناو ونده نایینه کان نه ونده ناشرین و قیزه ون ده که ین، تا کو ماوه به کی دریژ توانا کانیا ن په کده خه ین، ته نها گه لی جووی دانا یان گه له دانا که مان رولی ده بیت.

۸- ((حکومه ته که مان هاوشتوه ی خواو ونه فیشنو (Vishnu) خواو ونه دی (هیندی) هه زاران دهستی هیه، به هر دهستیک له دهسته کانی دهسته گریته به سر (له وله بیتک) ی ده زگا یان بونیا ده کومه لایه تییه کانی ده ولته)).

نیمه به بی یارمه تی پو لیس ی فمری هه مووشتیک سه باره ته به گه یشتنی ده زگا و ناو ونده نه ته وه ییه کان ده زانین، تا کو ناستیک رو به پووی فساد ی و خرابه کاری بووینه وه، هاوکات به روونی ده زانین نه وه ی هیه حکومت نییه، به لکو ته نها سه رسامه به بینینی نه وه حقیقه تانه ی رووده ده ن، هاوکات گروپی سنیهم له گه ل ناره نووی پروگرامه که مان ده که ن، پتویسته نه وه گروپه ی گه ل به تایبه تی هه ست به به رپر سیاری تی و پر نسپه کانی خزمه تکر دنی حکومتی هه لبر د راو بکه ن.

نه وه کاته کاری جاسوسی کړ دنی نوینه ره کانمان وه کو کاریکی نابه جی یان نا جووامیرانه لی نارواندریته، به لکو به پیچه وانه کاری جاسوسی کړ دنی نوینه ره کانمان وه کو کاریکی شایه سته و جووامیرانه لی ده پواندریته، له روویکی دیکه سزای توندی نه وه نوینه رانه یان جاسوسانه ده ده ین، راپورتی هه له مان بو ده مینن، تا کو راپورت نووس و هه والهینه کان پنگه ی خویان به خراب به کار نه مینن.

۹- نوینه ره کاشان به یه کسانى له چینی بالا و چینی ئاست نزمى کۆمه لگه هه لده بژیرین، هه روه ها له خه لکانى فه رمان بهر و کارگێرى ئازاد و ملکه چ و کتیب فروش و نووسه ر و کرێکار و سواڵگه ر و خزمه تکار و هاوشیوه کانیا ن هه لده بژیرین، هه روه ها له وه یزه پۆلیسییه ی ده سه لاتی جیبه جێکردنى سه ره خۆى نییه، هه روه ها مافى سزادانى به ئاره زوى تاییه تی خۆى نییه، که واته ئه رکی ئه و پۆلیسه ی پێگه ی گه رده و به هیزی نییه، ئه رکی ته نها بریتیه له کارى شاهیدیدان، هه روه ها پێشکهش کردنى راپۆرت و پشکنین و گه یاندنى ئاگادارکردنه وه کان و رێکخستن و ئاماده کردنى داواکراوان له سه ر ده ستى پۆلیسى به رگرى و پۆلیسى شارستانی، ئه گه ر که مه ر خه مپوون له گه یاندنى راپۆرته کان و ئاگادارکردنه وه کان یان سه ره پێچیه کی په یوه ست به بارودۆخى سیاسى ئه نجامدا، هاوکات که سێک بتوانیت سه ره پێچیه سیاسیه که ی سه لمینیت، ئه و پۆلیسه وه کو تاوانکار داده نریت له سه ر تاوانه که ی سزا ده دریت، له سه ر ب نه ما ی ئه و تێگه یشتنه یان ئه و رێگایه ئیستا پێویسته برایانمان به و شیوه یه ره فتار بکه ن، به خودى خویان یاسا دابنێن و ده سه لاتی تابه ته مند ئاگادار بکه نه وه، له هه موو ئه و که سانه ی بپوای ئایینی ره تده که نه وه، هه روه ها ده سه لات له و کارانه ئاگادار بکه نه وه که پێچه وانه ی یاسایه، به و شیوه یه ئه رکی هاو لاتیانمان له حکومه ته جیهانییه که مان بریتیه له خزمه تکردنى فه رمان په وایان له سه ر ئه و شیوازه ی له پێشدا خسته مانه روو.

۱۰- ریڅکستنیکي جه ماوه ز بهو شیوه په هموو پرس و کاریکی خراب به ده سته لات ده که په نیت، هروها هموو جوړه جیاوازه کانی به رتیل و گنده لئ و خرابه کاری به ده سته لات ده که په نیت، که واته هموو نه و نایدیا و بیړوکه ده دده مالین، له ریځای تیوره کانمان مافی مرفی شارستانی و ژبانی نه ته وده ییبه کانمان پی پېس و خراب کرد.

چون توانیمان نامانجه کانمان له ریځای خولقاندنی ناواوه له ده زگا و یه که کارگیریه کانی نه ته وده ییبه کان به رجسته بکهین، ته نها به به کارهینانی نمونه ی هندیك له و نامرازانه؟ هاوکات نامرازی مه زنتر و مه ترسیدارترمان بۆ تیکدان و به لارید ابردنی ده زگاگان هیه، نه وه نوینه رانمان که پیڼگه یه کی به رزبان هیه، سه رپشک ده کهین له ماوه ی چالاکی تیکده رانه یان که سانی دیکه له ناو ده زگاگان گنده ل و به دره وشت بکهن، به واتایه کی دیکه بیته خلایان بکهن، نوینه ره چالاکه کانمان له ریځای ناوه لاکردن و گه شه پیدانی ناره زووی تاییه تیان بۆ فساد ی و گنده لی، وه کو ناره زووکردن بۆ خراب به کارهینانی ده سته لات و رووکردنه به کارهینانی ره شوه، که سانی دیکه ی نریکیان پېس و خراب ده کهن.

پروتوكولى ھەژدە:

گرستگىر كۈردى نە يارەكان:

(Arrest of Opponents)

۱- كاتىك دەرفەتمان دەبىت يان كاتىك لەلەين حكومەتى نەتەوھىيەكان دەرفەتمان پىدەدرىت رىكارى پۇلىسى تايىت ئەنجام بدەين يان جىبەجى بىكەين، بۇ ئەوئى توپەي دەستەلاتى نەتەوھىيەكان بەسەر خەلگدا بەسەپىنن، ۋەكو توپەي ئىستاي دەستەلاتى روسيا، توپەي دەستەلات توندوتىزىنە، ھاۋكات مەترسىدارترىن زەھرە لەسەر شىكۈى دەۋلەت، ئەو كاتەى ئازاۋە ۋ شەزان ۋ پىكداپىزان لە نىۋان خەلگ دەۋرۋىنن ۋ بەپىۋەدەبەين، يان نارەزايەتى بىكارى بە يارمەتى ۋتارىپىزە بە تواناكانمان دەۋرۋىنن، ئەو ۋتارىپىزانە شۈپكەۋتە ۋلەينىگر بۇ نارەزايەتتەيەكان زىادەكەن، بەو شىۋەپە پاساۋ ۋ بەلگەى پىۋىستمان بەدەستەۋەدەن بۇ ئەوئى مالى خەلگ بېشكىنن، بارودۇخى ژيانيان بىخەينە ژىر كۈتى تايىت، لە رىگاي ئەو كەسانەى كارمان بۇدەكەن لە نىۋ پۇلىسە نەتەوھىيەكاندا.

۲- ئەگر پىلانگىپان پالئەرى خۇشەۋىستيان بۇ ھونەرى پلانگىپى ھەبىت، لە ھونەرى پىلانگىپى خۇشەۋىستيان بۇ سەركىشى دەبىت، ئىمە پلانگىپە سەركىشەكان ناۋەستىنن، تاكو دەبىنن لە كارەكانيان سەركەۋتوۋ بوۋنە، تەنھا لە نىۋاندا چەند ئەندامىكى ھەۋالگى تايىت

بۇ تۈرگە بېرىلگەن ۱۰ قەرزمانپەرەۋايىيە سەمىيە نەمە

بەخۇمان دادەننن، تاكو قەسەكانيان بۇمان بگوازەنە، پىۋىستە ئەو راستىيە بزانن دەستەلات ھەموو جارىك كە پىلانگىپى گەلەكەي لە دۇى ئاشكرا دەبىت، شكۆى خۆى لە دەست دەدات، ھاوشىۋەى ئاشكرا بونەكان بە گۆى خەك دەچرىپنن، خەك پەىى بە بىتمەنەىى دەستەلات دەبەن، بەلام لەو ھالەتە ترسناكتەر ئەۋە، دەستەلات دان بە ھەلەكانى خۇيدا بنىت، پىۋىستە ئەو راستىيە بزانن ئىمە شكۆى قەرزمانپەرەۋايىيەكانمان لەناۋىردە، لە رىگای ئەو ژمارە تىرۇركردنە تاك تاكانەى نوپنەرەكانمان ئەنجاميانداۋە، ئەو نوپنەرە بەرخى مىگەلە كۆپرەكەمان، كە دەتۋانن بە سوك و ئاسانى بۇ ھەموو تاۋاننك فرىويان بدەن، تاكو تاۋانەكان سىروشتىكى سىياسىيان ھەبىت.

۳- ئىمە رقمان لەو قەرزمانپەرەۋايىيە دەبىتەۋە، دان بە لاۋازى خۇياندادەننن، لەبەر ئەۋەى شىۋەىكى راگەيەندراۋ ۋەردەگرىت، لە رىگای رىكارى پۇلىسى تايبەت بە پشكىنن و سزادانى ئەۋانەى سەركىشن و دۇى دەستەلاتن، شكۆى تايبەتى دەستەلات دەخەينە ئاۋارامى.

بەلام پاشاكەمان بە پاسەۋانى زۇر نەينى پارىزراۋە، بەو شىۋەى رىگە بە ھىچ مۇۋفېك نادەنن، لە دۇى پاشاكەمان يان قەرزمانپەرەۋايىيەكانمان رابۋەستىتەۋە، ھەلبەتە قەرزمانپەرەۋايىيەكانمان بە خۇدى خۆى ناتۋانن پىلاننك بە پىۋەببات، چونكە دەترسېت خۇدى خۆى لەو پىلانە تىابچېت.

۴- ئەگەر بىستمان قەرزمانپەرەۋايىيەكانمان بە بىرۋەكەى پىلانگىپى ھەلساۋە، ۋەكو لە نىۋ قەرزمانپەرەۋايىيەكانمان بە، ئەۋە ئىمە بە

خودی خۆمان کارتې مردنې پاشاکه مان یان فرمانبرداره واکه مان واژوده کین، چونکه نه و جزره مردنه ته نه مردنې خودې پاشا نییه، به لکو مردنې دهوله ته که به (Dynasty).

۵- ټیپینې ورد له سهر دیارده ی فرمانبرداره پاشاکه مان (پاشای جوو): دهسته لاتی خوی له بهر ژه وهندی گلی جوو به کارده هیئت، واته نه بؤ بهر ژه وهندی خودې خوی و نه بؤ بهر ژه وهندی دهوله ته به کارنا هیئت.

له بهر نه وهی پاشا پابه نده به و نه ده به یان نه ته کټه بالایه، ها ولاتیانی ریزی ده گرن و به گوره ی خویانی دزانن و گیانی خویانی له پټاودا به خت ده کن.

۶- دهسته لاتی پاشا (Sovereign) به پیروز داده نټن، چونکه ده زانن به خت و هری گلی به ستراوه ته وه به و دهسته لاته، چونکه دهسته لاتی پاشا کوله گلی سیسته می گشتییه.

ده زگای پاسه وانی کردنې پاشا یه کسانه به دانپیدن به لاوازی هیزی پاشا،

۷- به لام فرمانبرداره وای نیتمه به رده وام له نیو گله، واته فرمانبرداره واکه مان واده رده که ویت به پیاوان و ژنان دهوره دراوه و پاریزراوه، نه و که سانه به ریکه وت و به به رده وامی له رووی دیارده یی له نزیکی پاشاکه مان کارده کن و نزیکن لټی، نه وانه به پوښاک و رووخساری پاسه وانی فرمانبرداره واکه ون، به لکو به پوښاکې کارکردن و ناسایی

دەردەكەن، ئەو پاسەوانە نەيتىيەنە ھاولاتىيانىيان لە پاشا دور
خستۈۋەتەۋە، بە پاساۋى پاراستنى سىستەم لە پىئاي سىستەم.

ھەلى دانەخۇداگرتن، ئەم نمونەيە ھەمويان دەيزانن، ئەگەر بىنيان
كەستىك لە نىۋ ئاپۇراي خەك دەيەۋىت نووسراۋىكى ھەستىار بە پاشا
بدات، لە ماۋەي نىۋ ئاپۇراي خەك پالەنرەيت و ناگات بە پاشا، ئەو
كەسانەي لە رىزى يەكەمى نىزىكى پاشان نووسراۋەكە ۋەردەگرن، بە
ئامادەبوۋنى خاۋەن نووسراۋەكە پىشكەشى پاشاي دەكەن، بۇ ئەۋەي
ھەمو كەستىك يان ھەمو ھاولاتىيەك بزانن نووسراۋە ھەستىارەكانى
دەگاتە دەستى پاشا، ئەو كاتە مۇقەكان ۋەھەست دەكەن كە بەخۇدى
خۇيان ھەمو كاروبارەكان بەرۋەدەبەن، بۇ ئەۋەي شكو و پىنگەي
دەستەلات بىمىتتەۋە، پىۋىستە پىنگەي دەستەلات لە روى متمانە بگات
بە ئاستىك، خەلكى لە نىۋان خۇياندا بلىن: "ئەگەر پاشا دەيزانى" يان
"كاتىك پاشا دەزاننيت" ^(۱).

۸- ئەو سۇفىيانەي(Myticism) دەۋرى پاشايان داۋە، تەنھا بە
بىنىنى پاسەۋانى پۇلىس لە دەۋرى پاشا، خۇيان لە پاشا بەدور دەگرن

^۱ - ۋاتە خەك دەلن: ئەگەر پاشا ئەو زىانەي كە بەسكالا بەرزكراۋەتەۋە
دەيزانى ئەو رەزامەند نەدەبو لەسەرى يان سزاي ئەو كەسانەي دەدا ھۆكارى
زىانەكەن، ھەروەھا ھەلۋىدەدا كارىگەرىيەكانى زىانەكە لاۋرەيت، كاتىك پاشا
ئەو پىرسانە دەزاننيت، ئەو كارە دەكات لە دىدى كەسەكە چاكە و بەرۋەۋەندى
ئەۋى تىدادايە.

يان دەكشىنەدوۋە، نىمۇنى ئۇ پاسەوانانە بۇ پاراستىنى پاشا لە ھېچ جۆرە تىرۋىك (assassin) نىيە، بەلكى ئۇزىمۇنكىرىنى بېرىكى دىارىكراۋە لە خراپەكانىيان، بۇ ئۇەى ئاۋا خۇيان پېشان بىدەن لە پاسەوانان بەھىزىتىن، ھەروەھا تۈنانى خۇيان بەرجەستە دەكەن، لە دۈۋى ئۇەى ۋەكۇ پاسەۋانى پاشا دەناسىرىن ۋ تۈنانى خۇيان بەرجەستە دەكەن، چاۋەپى ئۇ ساتە دەكەن، تاكو بىتۈن ھەلسىن بە ھېرشكىردە سەر ئۇ ھىزەى پۇلىس كە پاسەۋانى پاشان.

ئىمە نەتەۋەيىەكانى دىكەى نا جوۋ لەسەر ئۇ رىبازە ئامۇزگارى ئاكەين، ئىۋە دەتۈن بە خۇدى خۇتان ئەنجامەكان بىيىن، كە دانانى پاسەۋانى ئاشكرا ۋ دىار چ ئەنجامىكى ھەبوۋە.

۹- ھۆكۈمەتەكەمان ئۇ كەسانە دەستگىر دەكات، دەتۈنرىت بەچاكى گۇمانى ئەنجامدانى تاۋانى سىياسى ئۆر يان كەمىيان لىبىكىرىت، پىدانى دەرفەتى راكردن بە ھاۋشىۋەى ئۇ كەسانە پىرسىكى ۋىستراۋ نىيە، لەبەر ئۇەى مەترسى ھەلەكردن لە ھەرمەنپەۋايىيان لەسەرە.

ئىمە بە كىردەۋە سۆز بۇ ئۇ جۆرە تاۋانكارانە پېشان نادەين، لە ھەندىك ھالەت يان بارىۋۇخى دىارىكراۋدا ئۇ كارانە كىردەيىە، بە تايىبەتى كاتىك رىۋبەپۋى ھالەت ۋ دۇخىكى شەلەزاۋ دەبىنەۋە، لەگەل تاۋانى ئاسايى بە ئارامى ھەلسۈكەۋت دەكەين، بەلام دەرفەت بە تاۋانى سىياسى نادەين ۋ لەگەلئاندا ئارام ۋ لەسەرخۇنايىن ۋ ئاسىنكارىيان بۇ ئاكەين، واتە لەگەل ئۇ كەسانە ئارام ئابىن ۋ دەرفەتەيان پىنادەين، كە رۇچۈنەتە نىۋ

پورتو گالە بیرمەنە ۋە زەمانە ۋە پائەلە سەمیرنە

سیاسەت، تەنھا پاشا ئەو سیاسەتە دەزاننیت، لە ھەقیقەتدا نابێت ھەموو دادوەرێك توانای تێگەیشتنی سیاسەتی راستیان ھەبێت، بەلکو پێویستە تەنھا کەسایەتی پاشا توانای تێگەیشتنی سیاسەتی ھەبێت.

پروتوكوللار نۆۋەت:

خەلق ۋە خەلقئارالىق:

(Rulers and People):

۱- رۇڭگى ۋە سىياسەتدارانە دەكەين لە سىياسەتكردن بەردەوامن، بەلام لە روويىكى دىكە ھانىياندەدەين بۇ ھەمۇر جۇرە پىشنيارىك يان خستەنەرووى بۇچوونە سىياسىيەكانيان، لەبەر ئەۋەى تاكو ئىستا لەسەر چاكركردىن ژيانى كۆمەلەيتى ۋە نەتەۋەيى كاردەكەن ۋە كارەكانيان گونجاۋە لەگەل كارى حكومت، لەسەر بىنەماى ئەۋ كارانە ھەلەى حكومتەكەى خۇمان ۋە نمونەى بالاي ژيانى كۆمەلەيتى بۇ ھاۋلاتىيانمان دەزانين، واتە لە چاكسازىيەكانى ئەۋان ھەلەى حكومتەكەى خۇمان دەزانين. نمونەى بالاي ژيانى كۆمەلەيتى بۇ ھاۋلاتىيانمان ھەلدەبۇيرين، ۋەلامى پىشنيارى سىياسەتەدارەكان بە پەسندكردن يان بە پىشكەشكردىن پاساۋى بەھىز رەتدەكەينەۋە، ئەگەر پىشنيارەكانيان رازىكەر نەبوۋ، بۇ ئەۋەى بىسەلمىنين نەكردەيە جىبەجىبكرين، ئەۋە پىرۇژەيەك بۇ ۋىناكردىن كورتبىنى دۇخ ۋە ھالەتەكان دەخەينەپۇر.

۲- لە دىدى ئىمە ((شۆپش لە ۋەپىنى سەگ بە فىل زياتر نىيە))^(۱)، لە
 ھۆكۈمەتى رىڭخراۋدا، رىڭخستىنكى چاك لە روۋى تىپوانىنى كۆمەلەيەتى
 ھەيە، ئەك لە روۋى تىپوانىنى پۇلىسى، سەگ بە فىل دەۋەپىت، بەبىن
 ئەۋەى تۈناناكى خۆى بە دەستبەھىتت، لە كاتى ۋەپىنى سەگ، تەنھا
 لە سەر فىل پىۋىستە، تۈنانى خۆى ۋەكو يەكە يەككى بە تۈنانا بخاتە روۋ، بۆ
 ئەۋەى سەگ ۋاز لە ۋەپىن بەھىتت و كلكى خۆى بلەقەتت^(۲).

۳- بۆ ئەۋەى تاجى ئازايەتى لە سەرى تۈنانكارى سىياسى
 بېنىنە خوارەۋە، دەيخەنە پەلى تۈنانبارانى دىكە، بۆ ئەۋەى لەگەل دز و
 بكوژ و جۆرەكانى دىكەى شەپانگىز و بىزراۋەكان ئەزمار بىرىت. ئەو
 كاتە راى گشتى بە ئەقەل دەۋانئە تۈنانە سىياسىيەكان، لە سەر رۇشنايى
 خۇدى خۆى تۈنانى ئاسايى لە سىياسىيەكاندا دەبىنئەت، بەو شىۋە يە راى
 گشتى پەنجەى داۋىنپىسى و بىئابروۋى و رىسۋايان دەخاتە سەر، تۈنانە
 ئاسايەكانيان بەبىن جىۋاۋزى دەداتە پال و پىداگىران لە سەر دەكات.

---

^۱- نمۇنەى ۋەپىنى سەگ بە فىل، دەگەرپتەۋە بۆ ئەۋەقەتەى فىل لەبەر
 ئەستۈرى پىستى بە تايىبەتى تۈنانى ھەستى ئاگايى زۆر لاۋازە، بۆ فىل
 يەككە لە ۋازەلە دەگەنەى بە ئاسانى ئاۋرۇتت، تاكو ئاستىكى زۆر
 بىئاگاۋە لە روۋداۋانەى لە دەۋىۋەرى روۋدەدەن، لە كاتى بە ئاگايشدا گىرنگى
 بە ۋازەلە بچوكانەى دەۋىۋەرى خۆى نادات.

^۲- كلك لەقاندنى سەگ: واتە سەگ كلكى خۆى دەلەقەتت بۆ ئەۋەى
 ملەكچىۋونى خۆى نىشان بدات.

۴- هه مو هه لیکي خومانداوه، بۇ نه وهی ریگری له نه ته وهییه کان بکین، تا کو نه و ری بازه شاپه سته ییه له هه لسوکه و تکر دن له گه ل تا وانی سیاسی هه لنه بژین، بۇ نه وهی به و مه به سته بگین، رۆژنامه کانمان و وتاری گشتی و کتیبی میژوویی و پروگرامی خویندنمان به کارهیناوه، هه روه ها زور جار بیر وکه ی کوژ راوی سیاسی شه هیده و نامریت، نیمه به نه ته وهییه کانمان به خشپوه، پئیانده لئین کوژ راوی سیاسی له پئیانوی ثایدیای به خته وهی مړو فایه تی ده کوژریت، له بهر نه وه نمره و شه هید ده بیت، ثایدیای کوژ راوه کان شه هیدن ژماره ی یاخیووانی دوو نه وه نده ی پیشوو زیاتر کرد، له نه نجامی یاخیوونی نه ته وهییه کان ده رگای نوینه رانمان بۇ هه زاران له نه ته وهییه کان کرده وه، واته به نوریوونی ژماره ی یاخیوونه کان چینی نوینه رانمان زیاتر و فراوانتر بوو.

:(Financial Programme)

۲- کاتیک دهگین به دهستلات حکومته ئۆزکراتییەکه مان له پێناوی بهرژهوهندی خوێ، له سه پاندنی باجی قورس به سه ر هاو لاتیان دور ده که ویتته وه، بهردهوام به یادی خه لگی ده هیتینه وه ئه و رۆله ی پتۆسته حکومت بیکۆریت، رۆلی پارێزگار یکردنی باوکایه تییه، به لام له بهر نه وه ی سیسته می حکومت بهردهوام پتۆیستی به برێکی گه وه له دارایی هیه، نه وه پتۆیسته ئامراز ی پتۆیست بۆ ئاماده کردنی دارایی ئاماده بکه ی، بۆیه پتۆیسته به پێداگری هه ولی دۆزینه وه ی ئه و ئامرازانه به دین، له سه ر بته مای ئه و تیگه یشتنه وایده بینین به ی باجه کان به فیلێکی گونجاو له گه ل باسا دابه شکه ین به سه ر قهستی دبار یگراو.

۳- قەرزمان ۋە ئاكامان خاۋەنى ھەموو سەرۋەت ۋە موللىكى دەۋلەت، (ئەۋ پەرسە بە روۋنى ۋە ئاسانى بابەتى جىبە جىكردنە)، لەبەر ئەۋەى ھۆكۈمەت دەۋلەتتە تۈنەى داراىى زىاد بىكەت، ئەۋ تۈنەىەى بۆ رىكخستنى ئالۋگۈپى دراۋ لە ۋەلەتدا پىۋىستە.

بەپىتتە سەپاندنى باجى ھەلەكشاۋ لەسەر مولك چاكتىن ئامرازە بۆ روۋبەپوۋبۈنەۋەى خەرجىيەكانى ھۆكۈمەت ۋە دابىنكردنىان، لەسەر ئەۋ بىنەمايە باجەكان لە كاتى خۇيان دەدرىن، بەبى ئەۋەى خەك بىشلەرتىن يان ئىفلاس بىكەن، ئەۋ چەندايەتتەى باج بەسەر ھاۋلاتيان دەيسەپىننىت، پەيوەندى بە ھەموو مولكدارى تاك ھەيە.

پىۋىستە دەۋلەتمەندان بزانن، ئەركىانە دەستبەردارى بەشىك لە سامانە زىادەكەيان بى بۆ ھۆكۈمەت، لەبەر ئەۋەى ھۆكۈمەت دەستبەرى مولكە ماۋەكانيان دەكەت، ھەروەھا مافيان پىدەدات بە ئامراز ۋە رىكگى دەستپاكى (honest) سامان بەدەستبەرتىن، مەن دەلەت پاك، لەبەر ئەۋەى كارگىپى مولكدارى لەسەر بىنەماى ياساى رىكگە بە دىزىكردن دەدات.

۴- ئەۋ چاكسازىيە كۆمەلەتتەى، پىۋىستە لە پىشەنگى پىۋىگرامەكەماندەبىت، ھاۋكەت ئەۋ چاكسازىيە دەستبەرى سەرەكى ئاشتىيە، بۆبە ناكىت ئەۋ چاكسازىيە دۈبىخىن.

۵- سھ پاندني باج به سهر هه ڙاران بنه ماي هه موو سهر وٽ و ساماننڪه، سھ پاندني باج به سهر هه ڙاران به رده وام زيانن گه وڙه به حڪومت ده گه به نيٽ، له بهر نه وهن ڪاٽيڪ حڪومت هه وڙده دات باج له سهر هه ڙاره کان زياد بڪات، ده رفته تي به ده سته وٽني داراين له زه نڪينه کان له ده ست ده دات.

سھ پاندني باج به سهر سهرمايه داران زياد بونن سهر وٽ و سامان له ده ستي ڪه ساني تاييهت ڪه مده ڪاته وه، ڪه رنگه مان پيڏا بون سهر وٽ و سامان ڪڙبڪه نه وه، تاڪو بٽوانن به هاوسه ننگي له ته ڪ حڪومه ته نه ته وهيهه کان و داراييهه ڪه يان ڪار بڪه ن.

۶- باجي هه لڪشاوي سھ پيٽراو به سهر پشڪي تاڪ داهاتيڪي گه وڙه تر له سيسهه مي باجي ئيستا ڪڙده ڪاته وه (۱۹۰۱)، له سايهن نه و باجه هه مو خه لڪ له روي داراين پيڏه گه ن، له سهر ده مي ئيستا دا نه و سيسهه مه بڙ نيتمه پٽويسته، له بهر نه وهن بيڙاري و ٺاڀه زايي له نيوان نه ته وهيهه ڪاني ديڪه ي ناچوو ده روست ده ڪات^(۱).

۷- له بنه ماوه ((هڙي پاشاڪه مان له سهر هه حقيقت بونيا دنراوه))، بڙيه ده سته بهري هاوسه ننگي نيڙده وه تي و ناشتي به رده وامي جيهان ده ڪات، له سهر سهرمايه داران پٽويسته ده سته رداري سامانه ڪه يان بڙن، تاڪو حڪومت چالاڪيهه ڪانسان بپاريڙيت.

^۱ - تيبيني نه م وٽاره له سالي (۱۹۰۱) دا بلا وڪراوه ته وه.

پټوښته شو سهرمايه دارانه د دتوانن خهرجييه کاني حکومت دابڼ بکن، خهرجييه کان به حکومت بدهن، هه روه ها شو سهرمايه دارانه د دتوانن خهرجييه کان دابڼ بکن، ده بټ سهرمايه د زياتر بدهن.

۸- نمونه د شو ريکارانه په پماننکه له لايه نې هه ژاران بډ سر شو ده وله مېندانې که ناماده ن پالېشتي داراي پټوښتي حکومت بکن، چونکه هه ژاره کان ده بڼن ده وله مېنده کانيان پاريزگاري له ناشتي و به خته وهری گشتي ده کن، هاوکات چيني هه ژار تنده گن ده وله مېنده کان سهرمايه د خويان بډ نامرازه کاني ناماده کړدنې سودی کومه لايه تي خه رج ده کن.

۹- بهو شتو ه هه ردو چيني هه ژاران و ده وله مېندان ده بڼ به دوو چيني زيره ک، يان نه وانه د باج ده دن زيره کن، له کاتي سکالا کړدن له سيسته مي نوټي باج، هه ردو چين به رووني له ريگاي خه رج کړدن سامانه که يان ديارى ده کن، به لام شو لايه نه د ساماني پټوښت بډ پنداويستيه تايبه ته کاني پاشا و پنداويستيه کارگيرپيه کان خه رج ده کات جيا ده کړتې وه.

۱۰- بهو پټيه ((پاشا مولکی تايبه ت به خودی خوی نيه، هه موو شتېکی ده ولت مولکی پاشايه، نه گه ريگه به پاشا درا مولکی تايبه ت به خوی هه بټ، شو کاته واده رده که وټ هه موو مولکی ده ولت مولکی پاشا نيه)).

۱۱- سه بارت به که سه نزيکه کانی پاشا يان خزمانی پاشا، حکومت ته نها خه رچی میراتگره کانی پاشا ده گړيته نه ستوی خوی، هاوکات پټويسته هه موو میراتگره وه کانی پاشا فرمانبري حکومت بن، يان کاریکی دیکه بکه ن بۆ نه وهی مافی خاوه ندریتی سه روه و سامانیان هه بیت، حکومت هیچ ناماده کاریبه ک يان ناسانکاریبه کیان بۆ ناکات، به پاساوی نه وهی له خوښی پاشان، تاکو به مشه خوری له سه ر خه رچی ده ولت بژین.

۱۲- لټیره دا باجی مؤرکراوی هه لکشاو له سه ر فروشتن و کرپن هیه، هاوشپوهی باجی ریژه یی (death duties)، هه لته نه گواستنه وهی مولک به بی موری پټويست به نایاسایی داده نریت، نه و کات خاوه نه که ی پټشویي (former) ناچار ده کریت له میژوی فرقشتنی باج به ریژه ی سه دی (percentage) له سه ر باجه که بدات.

پټويسته به لگه کانی گواستنه وهی مولک هه فتانه به چاودیرانی باجی خوځیي (local) بدریت، به لگه کان ناو و نازناوی (surname) هه ردو خاوه ن مولگی نوی و کون له خو ده گړیت، ناویشانی هه ردوکیان جیگیره يان نه گوره، هاوشپوهی نه و جوړه ریکارانه له پټناوی سه ودای دارایی پټويسته، به و ریکارانه سه ودا داراییه کان به بریکی دیاریکراو زیاد ده که ن، مه به ستم نه وهی کاتیک بری سه ودا داراییه کان زیاد ده که ن، یه کسان ده بن له گه ل ناوه ندی خه رچیبه پټويسته سه رتاییه کانی (surname) روژانه، هه روه ها پټويسته که لوبه له کان به

مۆزىكرائى(stamed) و بە مۆزى باجى ديارىكرائى ئاسايى
بفرۆشۋىن.

۱۳- ئۆمەندە بەسە ئىتوۋە بزانن بېرى ئۆۋە باجى ھەژمارى دەكەن دوو
ئۆمەندە لەسەر داھاتى حكومتە نەتەۋەيىپەكانى دىكەى نا جوو زياد
دەكات.

۱۴- بىگومان پىئويستە دەۋلەت بېرىكى ديارىكرائى لە سەرمايە ۋەكو
يەدەگ ھەلېگىت، ئەگەر داھات لەسەر باج ۋەرگرتن لەو بېرە ديارىكرائى
زيادى كرد، ئۆۋە داھاتە زيادەكە دەگىرپىنەۋە بۇ ئالوگۇرپى دارايى،
ھاۋكات ئۆۋە بېرە زيادەيى لەبەردەستدايە، خەرجى دەكەين بۇ
رىكخستنى ھەموو جۆرە كارىكى گشتى.

ئۆۋە كارانەى رىكپاندەخەين ئاراستەى دەزگاكانى حكومتىان دەكەين،
بەو كارانە بەرژەۋەندى چىنە پەيوەستەكان بە تۆكمەى بە
بەرژەۋەندىيەكانى حكومت و بەرژەۋەندى مولگەكانيان دەبەستىنەۋە،
ھەرۋەھا بەشېك لە دارايىيە بەدەستەتۋەكە ۋەكو پاداشت بۇ داھىتان و
ۋەبەرھىتان خەرج دەكەين.

۱۵- ھەر كەسك پابەند بوو بە پىداۋىستىيەكان و گوۋى بە دراۋ نەدا،
ۋاتە دراۋى بەبىن چالاكى لە بانكى دەۋلەت دانا و بېرى دراۋەكەى لە بېرى
ديارىكرائى تىپەپى، لەۋانەيە بۇ مەبەستىكى تايەت بىت، ئەگەر بىنيمان
ئۆۋە دراۋە بۇ ئالوگۇرپە، ئۆۋە ھەر كەلەكبونىكى دارايى كارىگەرى زىندو

و بیره وام ده کاته سر کاروباره کانی ده ولت، چونکه سهره و سامان وه کو کاری رۆن (زیت) کار له ده زگا کانی ده ولت ده کات، نه گهر رۆن بوو به ئاستهنگ، نه وه کاری ده زگا کانی ده ولت ده وه ستیت.

۱۶- نه گهر وا ریکه وت کومپاله بانکیه کان گۆردرانه وه به به شیکه گهره له دارایی، نه و کاته وه کو روونمان کرده وه به ته وای هه لاوسانی هاوشینه دروست ده کات، نه نجامی دروستی وونی نه وه لاوسانه زۆر روونه، واته له نه نجامی گۆرینه وه ی کومپاله کان دروست بووه.

۱۷- له سهر بنه مای نه و تیگه یشتنه دهسته یه ک بۆ ژمیریاری پیکنده هینین، بۆ نه وه ی پاشا بتوانیت له هه موو کاتیکدا چاری به ژمیره ی ته وای خهرجی و داهاته کانی حکومه ت بکه ویت، نه وه دهسته یه هه موو راپۆرتنه کان به وردی و له خۆبوردویی تاکو میژووی هه ژمارکردن ده پارێزن، ته نها (کهینه کان) راپۆرتنه کانی مانگی داهاتوو و پیشوو له خۆناگریت، به لکو هه موو راپۆرتنه کان له خۆ ده گریت.

۱۸- ته نها یه ک تاکه کهس به رژه وهندی له دزینی بانکی ده ولته دنا نییه، نه و کهسه خاوه نی بانکی ده ولته، مه به ستم پاشایه، له بهر نه و هۆکاره کۆنترۆلی هه موو شیمانه کانی زیاد خهرجکردن یان خهرجی نا پیویست ده کات، چاوپیکه وتنه کانی پاشا به ته کهیت و پلان به رپوه ده چیت، له بهر نه وه ی چاوپیکه وتنه کان کاتی به نرخی پاشا به فیه بۆده دن.

۱۹- که واته چاوپیکه وتنی پاشا ده گمه نه یان نییه، بۆ نه وهی ده رفته تی گه ورده ی بۆ روانین و سه یرکردنی کاروباره کانی ده ولت هه بیت، پتویسته پاشاکه مان به هه شیمه تی خزمه تکار و سه ماکاری گه مزاندن ده ورده درابیت، چونکه نه و پاشایانه ی به هه شیمه تی خزمه تکار و سه ماکار ده ورده دراون، ته نها گرنگی به کاروباری تایبه تی خویان ده دهن، کاری چاودیری و به خته وه ری ده وله تیان خستوه ته لاره و فراموشیان کردوه^(۱).

۲۰- نه و قه یرانه ئابووریانه ی به سه رکه وتوویی له ولاتانی نه ته وه بیه کانی نا جوو به رتیه مان برده وه، له ریگای کیشانه وهی دارایی و ئالوگۆپی دارایی نه نجاممانداوه، دوائی نه وهی سه روه ت و سامانیکی زۆر که له که بوو، پاره مان له حکومه ت کیشایه وه، حکومه ته کان ناچاربوون له و سه روه ت و سامانه که له که بووه ریگاچاره یه ک بۆ بپیری قه رزکردن

۱- به داخوه زۆریه ی فرمانه رایان له نه ته وه دواکه وتوه کان به هه شیمه ت یان خه لگانی خزمه تکار و سه ماکار ده ورده دراون، نه وانه که سانی خۆپه رست و هه لپه رستن ته نها گرنگی به به ژه وه ندیه کانی خویان ده دهن، هه شیمه تی خزمه تکار و سه ماکار وه کو سه گی راوکردن گرنگی به به ژه وه ندیه کانی خویان ناده ن، به لکو ته نها کارده کن بۆ رازیکردنی گه وره کانیان، نه وانه نه توانای داهینانیان و نه توانای سیاسیان هه یه، هه یه ها دلسۆزی به ژه وه ندی گشتی و به ژه وه ندی هه قیقی گه وره که یان نینه، که به ژه وه ندی گه وره که یان به ستراوه ته وه به به ژه وه ندی گه له که یان.

بدون نه، نو قه رزانه باريكي گرانبيان خسته سر حكومت، قه رزه كان حكومه تيان ناچار كړد بده ستي خويان سوي نوي دارايي قه رزه كه له كه بوه كان بده ن.

نه گه ر بهر همي ولات له ده ستي سرمايه دار كوپوه وه: ((سرمايه دار هيڅي خه لك بې بهر همي تان ده مزي، به وشيويه هيڅي خه لك وشك ده كات، به وپييه سرمايه دار له گه ل مزي هيڅي خه لك، سره ووت و ساماني ده ولت ده مزي)).

۲۱- له سرده مي نيتا دا دارايي نالوگوي ناتوانيت پيداويستيه كان چيني كريكاران پرېكاته وه، واته به س نيه بې پر كړنه وه داواكاريه كان و رازي كړني هه مووان.

پيويسته ده ر كړني دراو په كسان بيت به گه شهي دانيشتون، پيويسته مندا لان له روي له دايك بوونيان به به كاريه ري دراو دابنرڼ، هه ژمار كړدن يان پوخته كړني دراو سات له دواي سات پرستيكي ژياري كوي جيهانه.

۲۲- به بې چووني من نيوه ده زانن ((دراوي نالتون شاده ماري ده ولته))، هاوكات ده ولته له سوري به ريوه ده چيت، له بهر نه وه نالتون به شي داواكاري دانيشتون ناكات، نه وه نيمه له سوري نه و داواكاريه خه لك، كوتا هه وليخو مانداوه بې كه له كه كړدن و راكيشانه وه نالتون له نالوگوي كړدن.

۲۳- حکومتی ټیمه دراویکی هیه، له سهر هیزی کارکردن له ولاتدا بونیادنراوه، گرنګ نییه نو دراوه له سهر کاغهزه یان له سهر تهخته یه.

ټیمه دراوی تهواو به هموو تاکیک له هاوالاتیانمان ددهین، له گه ل له دایکبونی هر مندالیک نو پره زیاده یه ددهینه که سیک پره که که م ده کهینه وه.

۲۴- له سهر ژمیره ی حکومت - ژمیره ی حکومت ته خو جیبیه جیاوازه کان و ژمیره ی نووسینگه ی هر ټیمه کان داده نیټن.

۲۵- هر لایه نیک یاری بکات له پیدانی شایسته داریه کان به حکومت، نه وه دادوهر به خودی خو ی فرمان ددردهکات له سهر ماوه ی نو پره پاره یه ی وهکو شایسته ی داریی به حکومتی ددهات، به و شیوه ی خاترگرتن کوتایی دیت، که هندی کجار وهزاره تی دارایی به رانبر دهزگایه یان ددهسته یه یان کومپانیایه ی ددینوینی یان ددریده بریت.

۲۶- هرهو ها حکومت ژمیره ی داهات و خهرجیه کان به یه که وه دپاریژیت، بو نه وه ی داهات و خهرجیه کان به به رده وای له گه ل یه کدی به راورد بکات.

۲۷- نه و پلانه ی بو چاکسازیکردن له دهزگای دارایی نه ته وه ییه کانی دیکه ی نا جوو په پړه وی ده که ین، به شیوه یه ی په پړه وی ده که ین که نه توانن ټیپینی بکن و سودی لیبینن، لیره دا ناماژه به شیوازی نه و چاکسازیه پټو یسته ی نه ته وه ییه کان ده که ین، که نه ته وه ییه کان له

ھالەتتى قەيرانى دارايى پېتى گەشتون، پېۋىستيان پېتەت، ھۆكەرى
 يەكەمى ئۇ ھالەتە خراپە دارايى لە ھەقىقەتە بەرجەستە دەپت،
 ھۆكەمەتتى نەتەۋەببەكان لە سەرەتاي سالى دارايى دەستەكەن بە
 ئامادەكردنى راپۇرتىكى دارايى رېژەبى بۇ بودجەى ھۆكەمەت، كاتى
 ئامادەكردنى بودجە زياترە لە سالىك، سالىك ھۆكەرە بۇ ئەمانە:
 ئامادەكردنى بودجەى سالانە ھۆكەمەت بەردەوام دۈدەكەۋىت، تاكو
 دەگات بە نېۋەى سال، ئۇ كاتە بودجەىكى پوختەكراۋ پېشكەش
 دەكرېت، خەرجىيە گشتىبەكان لە ماۋەى سى مانگ خەرج دەكرېت،
 لەدۋاى ئۇ دەنگ لەسەر بودجەى سالى نوئ دەدرېت، لە كۆتايى سال
 راپۇرتى ژمېريارى بۇ پوختەكردنى بودجە ئامادەدەكرېت، بەو شېۋەى
 بودجەى يەك سال لەسەر كۆى خەرجىيە - خەرجكراۋەكانى سالى
 راپردۈۋ دادەنرېت، لەسەر ئۇ ۋەنەمايە ھەموو سالىك كورنەپنەن بە بېرى
 (۵۰٪) لە بېرى دارايى ۋەنەپەتتى دەپت.

بەو شېۋەى لەدۋاى (۱۰) سال بودجەى سالانە سى جار زياتر دەپت،
 بەھۇى ئۇ رېكارانەى ھۆكەمەتتى بېنەگەى نەتەۋەببەكان پەپەرەۋى
 دەكەن، دارايى يەدەگيان لەكاتى ھاتنى پەيمانى دانەۋەى قەرزەكان
 كۆتاي دېت، بەو شېۋەى بانكەكانى دەۋلەت بەتال دەبن، ئۇ ۋە ئېمەين
 بەرەۋ كەنارى ئېفلاسى دارايىمان بردون.

۲۸- هه لېته نيوه به خيږايي تيډه گن، نمونې نهو سياسته ي بۇ دۇخې دارايي وايانكرد نه ته وه بيه كان په پړه وي بكن، نهو ريكاره داراييه بۇ حكومه ته كه مان گونجاو نابيت.

۲۹- هه موو گريمانه يك به لگه په له سر لاوازيووني حكومت و بښويابووني له تيگه يشتني مافه كانې خوي، هاوكات هه موو قهرزيك شمشيري داموكليزه (Damocles) له سر سري نهو فرمانرواويانه هه لواسراوه، فرمانرواكان دينه لاي خاوهن بانكه كانې (Bankers) نيتمه، هه روه ما كلاوه كانيان له ده ستي خاوهن بانكه كانې نيتمه، له بري نه وه ي بريكي دياريكراو به راسته وخو به ريگاي باجي كاتي وه ريگرن، په نا بۇ قهرزي بانكي ده بن.

قهرزي دهره كي وه كو نهو شته به كه به جه سته ي حكومت هه لواسرايت و له جه سته ي نه بښته وه، تاكو ده كه ويته ناو خودي جه سته، يان تاكو حكومت قهرزه كه ده داته وه، به لام حكومه ته نه ته وه بيه كان ثاره زوو ناكه ن لهو شته ي پتيان هه لواسراوه دوور بكه ونه وه، به لكو قهرزه كان ده ميښنه وه و ژماره يان زياد ده كات، له دواي نه وه ي قهرزه كان زياده كهن، له سر ده ولته كانيان دهنوسن به سزاداني خودي خوتان به له ده ستي خويډن دهرن.

۳۰- كه واته قهرزي دهره كي چييه؟ ته نها هه لواسراويكه به جه سته ي ده ولته؟ قهرز بريتييه له پسوله ي قهرزي حكومت، قهرزي دهره كي واده كات حكومت بږي ريژه ي سه دي سود له بږي كوي گشتي پاره ي

قهرزکراو بډات، نه‌ګر سودی قهرز بېرته‌ګی (۵۰٪) بیت، نه‌وه حکومتی قهرزی وەرګرتووه دوو له پټویستی خوی بړتک پاره که په‌کسانه به قهرزی گشتی له ماوهی (۲۰) سال ددیده‌تووه به قهرز دەر، که بېرته‌ګی په‌کسانه به قهرزی گشتی قهرزکراو به ریژهی (۵۰٪)، ددبیت له ماوهی (۴۰) سال دوو به‌رانبه‌ری قهرزه‌که پاره دداده‌تووه، له ماوهی (۶۰) سال بېر سئ به‌رانبه‌ر قهرزه‌که دداده‌تووه، به‌لام خودی قهرزه‌که وەرکو خوی به جیګیری دهمینیتووه، وەرکو نه‌وهی قهرزه‌که ندرابیتووه، چونکه سالانه حکومت ته‌نھا دتوانیت سودی قهرزه‌که بډاتووه، نه‌ګر ریژی سدهی سودی قهرزه‌که (۵۰٪) بیت.

۳۱- به‌پټی نه‌و داتایانهی سهره‌وه ددرده‌که‌ویت، نه‌و قهرزانه له‌ژیر سیستمی باجی ٹیستای سالی (۱۹۰۱) دا، کوتا سہنت (Cent) یان دیناری هه‌ژاران به دانی باج ته‌واو ددبیت، حکومت باج ددخاته سهر هه‌ژاران بق نه‌وهی سودی سهرمایه‌دارانی بیانی بډاتووه، نه‌و کاتهی ددولت پاره‌ی له سهرمایه‌دارانی بیانی قهرزکردووه، له‌بری نه‌وهی بېر پاره‌ی پټویست له ګل کڅبکاته‌وه، به‌بی پیدانی سود له‌سهر شیتووه باج.

۳۲- هه‌روه‌ما نه‌وه‌نده به‌سه بق ددوله‌م‌نده‌ګان، کاتیک قهرزکردنی حکومت ناو‌خویبه، واته قهرز له ددوله‌م‌نده‌ګان ددکات، نه‌وه پاره له گیرفانی هه‌ژاره‌ګان ددگوازیته‌وه بق گیرفانی ددوله‌م‌نده‌ګان، به‌لام کاتیک به‌رتیل ددده‌ین به خه‌لکانیک بق نه‌وهی قهرزی ددره‌کی بګوډن بق

قہری ناولو، ئوہ ھموو سہروہ و سامانی دہولت دہرژتہ ناو گہنجینہ ی ئیمہ، بہو شیوہ ی ھموو نہتہ وہیہ کان ئو برہ پارہ یہ ی پیمانہ دن گہتر نیہ لہ بری داواکراوی دہرچو لہ گہنجینہ گہمان بۆ قہرز.

۳۳- ھرمناپہ وایانی نہتہ وہیہ کان بہ ھوی گرنکی پینہ دانیان یان بہ ھوی گہندہ لی وھزیرہ کانیان یان بہ ھوی نہ زانیان، وایان کردوہ ولاتہ کانیان قہرز لہ بانگہ کانمان بکن، ئو ھرمناپہ وایانہ بہ خودی خویان ناتوانن ئو قہرزانہ بدہنہوہ. پٹیوستہ درکی ئو ھقیقہ تہ بکن، لہ سہر ئیمہ پٹیوست ناکات، نازار بچیژین بۆ ئوہ ی دۆخیکی لہو شیوہ یہ نامادہ بکین، تاکو ئوان قہرزمان لیکن، لہ بہر ئوہ ی خویان بہ دہستی خویان دۆخہ کان دہ خولقینن و داوی قہرزمان لیدہ کەن.

۳۴- حکومہ تہ گہمان پیشبینی گہورہ دہکات بۆ ئوہ ی ھلاوسانی دارایی گہورہ روونہ دات، لہ سہر بنہمای ئو تیگہ یشتنہ ئیمہ بۆ دہولت پٹیوستمان بہ قہری دہرہ کی نیہ، تہنا یہ ک قہرز نہ بیت، ک سودہ گہی (۱٪) بیت، ھروہا کۆمپالہ کانئو قہرزہ لہ سہر گہنجینہ ی دہولت دہ بیت، تاکو دانہوہ ی ریژہ ی سہدی لہ سہر ولات نہ بیت بہ شتیکی ھلاوسراو بہ جہستہ یوہ، تاکو مردن لی نہ بیتہوہ.

قہرز دہدہین بہ کۆمپانیا بازرگانیہ کان تاکو کۆمپالہ ی جیاواز دہرہ کین، ئو کۆمپانیا یانہ ھیچ ئاستہ نگیک لہ دانی ریژہ ی سہدی لہ قازانجہ کانیان نابیننہوہ، چونکہ پارہ بۆ پرۆژہ ی بازرگانی قہرزہ کەن،

بەلام ھۆكۈمەتەكان ناتوان سودى پارەى قەرزكراۋ بەنەۋە، چونكە ھۆكۈمەتەكان بەردەۋام قەرزەكەن بۆ دانەۋەى ئەۋ قەرزەنەى پېشتەر كىرەۋىانە .

۳۵- ھەروەھا ھۆكۈمەت پىشكى بازىرگانى دەكېت، بە قەرزەكان خۇى بەرپۆۋەدەبات، لە برى ئەۋەى قەرزەكان بەداتەۋە ۋە خەرجيان دەگات، ۋەكو ئىستا لە ھۆكۈمەتى نەتەۋەىيەكا دەبېينىن، ئەۋ رىكارانە لە كۆتايىدا ھۆكۈمەت بەرەۋ خاۋبۈۋنەۋە ۋە تەمبەلى دەبات، ئەۋ ھالەتانەى ھۆكۈمەت پېتى دەگات، سودى بۆ ئىمە ھەيە، تاكو ئەۋ كاتەى نەتەۋەىيەكانى نا جوو سەربەخۆن، ئەۋ ھۆكۈمەتانە لە ھۆكۈمەتەكەى ئىمە بچوۋكتر ۋە لاۋاتر دەبن.

۳۶- پىۋىست بە ھىنانەۋەى بەلگەى زياتر ناكات، كە ئەقلىى نەتەۋەىيەكانى نا جوو بە رەھايى بەتالە، بە ھەقىقى رەشەۋلاغن، كاتىك پارەيان بە سود قەرزكرد، دركى ئەۋەيان نەكرد ھەموو بېتەك پارەى قەرزكراۋ سودى دېتە سەر، ھاۋكات چارىيان ناچارە دەبېت، دەرامەتەكانى ۋلات دەربېتىن، ھەلبەتە بۆيان گونجاوتر بوو ئەگەر پارەيان راستەۋخۆ لە گەلى خۇيان ۋە رېگرتېۋاۋە، ئەۋ كاتە پىۋىستى نەدەكرد سودى قەرز بە ئىمە بەن، ئەۋە ۋادەكات پاساۋ بۆ لېھاتۋوى خۇمان بەننېنەۋە .

لە ھەقىقەتدا ئىمە گەلىكىن خۇدا ھەلى بۇاردووين، ئەو ۋىرى و دانايىيە ئىمە پىرسى قەرزمان بە شىۋەيەك خىستە بەردەم نەتەۋەيىيەكان، بە تەۋاۋى باۋەپيانكردوۋە لە پىرسى قەرزكردن قازانچ دەكەن.

۳۷- بەپىي پىشېبىنيەكانى ئامادەمان كىردوۋە، كە كاتى گونجاۋ دىت، پىشېبىنيەكانمان لە ئەزموونى سەدەكانى رابردوۋ ئامادەدەكەين، ئەو كاتەي نەتەۋەيىيەكان فەرمانپەرۋارلار دەكردىن ئىمە نەتەۋەيىيەكانى خۇمان دەشاردەۋە، پىشېبىنيەكانى ئىمە لە روۋى روۋى و سەرسامى جىاۋازە لە پىشېبىنيانەي نەتەۋەيىيەكان كىردوۋانە، بۇ جىيانى دەبەلگىتىن چۆن پىلانە نوپىيەكەمان سەركەۋتوۋە و بەسودە.

۳۸- بەو پىلانە دەستدەگرىن بەسەر يەكسانى، لە سايىيە ئەو پىلانە بوۋىن بە گەۋرە و سەروەرى نەتەۋەيىيەكان، لە فەرمانپەرۋارلار سەردەمى خۇمان رىگە بەو يەكسانىيە نادەين، سىستەمى تەرازوى حىكۈمەتەكەمان بە شىۋەيەك رىگەدەخەين، تاكو پاشاكەمان خودى خۇي لى نەگۇپىت، نەبىت بە نوۋسەرىكى بېھۇش، لە پىگەيكدايىت تېبىنى بە ھەدەردانى بچوۋىكترىن بەشى سامان و دارايى بىكات، ھەروەھە سامان و پارە بۇ ھىچ مەبەستىكى دىكە بەكار نەيىنىت، تەنھا بۇ مەبەستى ئەو بابەتە نەبىت، كە پىشتەر لە بودجە پىشېبىنىمان كىردوۋە.

۳۹- نەكردەيىيە فەرمانپەرۋارلار سەركەۋتوۋ بىت، تەنھا بە پىلانى تۆكە ياسايى تەۋاۋ نەبىت، تەننەت سوارچاك و پالەۋانەكانى روۋبەپوۋى ناخۇشى دەبنەۋە، ئەگەر رىگايەك بىگرنەبەر نەزانن ئەو رىگايە بەرەو

کوتیان دہات، یان ٹہگر دستیانکرد به گشتکردن و خویان به ته‌واوی بۆ گه‌شته‌که ئاماده‌نه‌کردبوو، سه‌رکه‌وتوو نابین و به ئامانج ناگه‌ن.

۴۰- نيمه يارمه تی پاشای نه ته وه ييه کانمان داوه؛ بۆ نه وه ی ده سته رداري ئه رکه کانيان له حکومه تدا بين، له ريگای نوينه رايه تی کردنی گه ل، هه روه ها له ريگای رابواردن و خوشی و شادی بينين، نعوونه ی نه و پاشايانه ته نها ده مامکن بۆ شارده وه ی فيل و فريودانه کانمان.

٤١- راپۆرتی نوێنەڕکانمان، کە بۆ نمایشکردنی پاشا لە ئەرکە گشتییەکانی ئامادەکراوە، ئەو ئەرکانە ی بە دەستی نوێنەڕکانمان دروستکراوە، پاشا ئەو راپۆرتانە لە هەموو بۆنەکاندا بەکار دەهێنێت، بۆ ئەوەی وابکات ئەقلی پاشا کورت بین بێت، وەکو ئەوەی ئەقلی کشابێتەو، وەکو کورتییێنی لە پرۆژەکانی ئابووری داهااتوو، چۆن ئەو پاشایانە دەتوانن بە مەبەستی باجی نوێ بگەن؟ خۆینەوانی راپۆرتە نووسراوەکانی ئێمە تەنها دەتوانن ئەو بپرسن کە ئێمە بە گرنگییەو نووسیومانە و ئەوان دەیخوێننەو، بەلام ئەوان بە کردەو نەیانپرسی.

٤٢- ئۆيۈم بىلەن خوتان دەرياسىنىڭ ئاستىدا كېلىدىغان دارايى گەشكۈرۈپ بەرمۇشكىردىن پاشا، بەھزى قورامۇشكىردىن ھۆكۈمەت لايىھىسى، ھۆكۈمەت ئىفلاسى كوردو، لەگال ئەۋەتىۋاتىمەن دېگەندەك مەزمۇنلار بار.

پښتو ژبه بېرته وگرځولې:

قېر او قېر:

(Loans and Credit):

۱- نېست زياتر تان له كېښودنه وې پېښو پېژانده كېښودنه، به روڼ كړې نه وې ته وې قېر ناوځوې يارمه تېتان دېده، به لام چتر دانوستان له سر قېر دېده كې ناكېن، چونكه قېر دېده كې دېده كې پېر كړېن له دېده نه ته وېښه كېن، له روڼو دېده كې حكومه ته جېهانيه كې مان هېچ دېده كې بېاني نېت، تاكو بتوانيت پاره لې قېر بكت، واته حكومه ته جېهانيه كې مان پېوېستې به قېر دېده كې نېت.

۲- كېښودنه كې كار كړې كېن و قېر و بېيا كې فرهنگي ادارې نه ته وېښه كېن به كېښودنه، بې نه وې پاره دېده به رانېر له بې نه وې قېر نه وېښه كېن به كېښودنه كېن نه ته وېښه كېن كېښودنه، يان سې به رانېر له بې قېر كېن وېښه كېن، نه كېښودنه له هېڅ نه وې حكومه تان هېر كېښودنه به وې قېر نه وېښه، نه وې تواني خراپه له كېښودنه بكت له رېځې قېر، نېمېش نه وې مان له كېښودنه وې له بې نه وې ته پېر قېر ناوځوې وېښه كېن و دانوستانې له سر دېده كېن.

۳- كاتىڭ ھۆكۈمەت قەرزى ناوخۇبى رادەگە يەنىت، تۆمارىك بۇ كۆمپىئالەي قەرزەكان دەكەتەۋە، ئەۋ قەرزەي ھۆكۈمەت ۋەرىدەگىرىت بېرەگەي كەمە ۋە بەھايەكى زۆر بېرۈكى ھەيە، بۇ ئەۋەي ھەمۇ كەسىك بىتۈنەيت پىشكى تىادا ھەبىت، واتە قەرز بە ھۆكۈمەت بىدات، ئەۋانەي يەكەم جار ناۋى خۇيان تۆمار كىرۈۋە، بۇ ئەۋەي قەرز بە شىۋەي پىشك بە ھۆكۈمەت بىدەن، رىگەيان پىدەدرىت پىشكەكان بە كەمتر لە بەھاي بىنەپەتى خۇيان بىكپەنەۋە، لە رۆژى دۈۋەمى فۇرۇشتىنى پىشكەكان نىرخى كۆمپىئالەكان بەرزەكرىتەۋە، بۇ ئەۋەي ھەمۇ كەسىك واتىبىگات ھەمۇ مۇقۇڭ سۈرە لەسەر كىرىنى كۆمپىئالەكان.

بەۋ شىۋەيە لە ماۋەي چەند رۆژىكى كەمدا گەنجىنەي دارايى دەۋلەت (Exchequer) پىدەبىتەۋە، بەۋ پارەيەي كە زىيادەي لەسەروى سىنورى خۇي لە تۆمارى كۆمپىئالەكان نووسراۋە، بەردەۋام بۈۈن لە پەسەندىگىرىنى پارە بۇ قەرزىگىرىن كە لەسەروى ئەۋ قەرزەي تۆمارىكراۋە، زىيادەي دۈۋ ئەۋەندەي دەخىرتەسەر؟ بىگومان نووسىنى بېرى زىيادىراۋ لەسەر پارەي داۋاىراۋ بۇ قەرز زىياتر دەبىت، لەۋ تۆمارىگىرىنە ھەمۇ كارىگەرى ۋە نەيىبىيەكان دەشاردىرەنەۋە، ھاۋكات گەل مەنەي دۇنيايى بە ھۆكۈمەت دەكەت.

۴- ھەلبەتە كاتىڭ كۆمىدىيى (Comedy) قەرزىگىرىنى ھۆكۈمەت كۆتايى دىت، ئەۋ كاتە دەردەگەۋىت ((ھەقىقەتى قەرزىگىرىن زۆر گەۋرەي))، ھۆكۈمەت لە پىتۈۋى پىدەنى سودى ئەۋ قەرزەنا ناچار دەبىت،

رو بىكاته قەرزى كىردى نوئ، قەرزى نوئ ناتوانىت قەرزەكانى دەولت كۆتايى پېيەننىت، بەلكو دىنارىكى دىكە دەخاتە سەر قەرزەكانى پېشوو، وەلى كاتىك ھىزى حكومت بۇ قەرزى كىردى زىاتر كۆتايى دىت، لەسەر حكومت پېتوست دەكات سۈى قەرزەكان بە سەپاندنى باجى نوئ بدات، ئەو باجى حكومت دەيسەپنىت، تەنھا قەرزىكە حكومت كىردۈيەتى بۇ پىكرىدەنەوئ قەرزى دىكە.

۵- لەداۋى ئەو ماوئى گواستىنەوئ قەرزەكان دىت، بەلام گواستىنەوئ قەرز، تەنھا بە كەمكىدەنەوئ بەھى سودى قەرزەكە دەبىت، لەبەر ئەو گواستىنەوئ تەنھا بە رەزامەندى خاوەن قەرزەكان دەبىت، كاتىك گواستىنەوئ قەرز رادەگەيەننىت، ماف بە خاوەن قەرزەكان دەدىت، پەسندى بىكەن يان پارەكانيان بۇ بىگەپىننەوئ، ئەگەر گواستىنەوئ پەسند نەكرد، واتە ماوئى دانەوئ، بە نمۇنە دەگوازىتەوئ بۇ سالىكى دىكە، ئەگەر ھەموو كەسىك داۋاى كىرد پارەكەى خۇى بۇ بىگەپىننەوئ، ئەو حكومت بە سودى ئەو قەرزەكان راوكرائە، ئەگەرچى حكومت وىستىبوى بە سودە قەرزەكان گەل راوبىكات، ھاۋكات حكومت لەو پىنگە دارايىدە نىيە، بتوانىت پارەى ھەموو خەلك بىگىپىتەوئ.

لە چانسى حكومت، ھاۋلاتيانى حكومتە نەتەوئىيەكان نۆر لە پىرسى دارايى تىئاگەن، ھاۋلاتيانى حكومتە نەتەوئىيەكان بەردەوام گرنگى بە دابەزىنى بەھى دەستەبەرى و كەمبۇنەوئى سود دەدەن، بە سەركىشى

کړدن له پرېوسې دارايي دیکه بؤ وه بهرینانی پاره ی نوی، بهو شیوه یه تاکو حکومت ه کانیا ن دهره تییا ن پې بدات، قهرزی زیاتر دابنیز، له وانه یه بپی قهرزه کانی ددیده ن به حکومت بؤ ملیونان به رزیکه نه وه.

۶- نه مېؤ قهرز دهره نه ته وه بییه کان ناویرن نه وه بکه ن، که نیمه دهیکه ی ن، به ره های دهرانن نیمه له حاله تیکی ناوادا داوای هه موو پاره کانمان به سوډه وه له حکومت ده کهینه وه.

۷- کاتیک حکومت قهرز به سوډ له ریگای تومارکړدن له کومپاله له هاوالتیان وهرده گریټ، دواى ناتوانیت قهرزه کان بداته وه، نه وا حکومت راسته وخؤ دان به نیفلاسی بوونی خودی خوی داده نیت، هاوکات گه ل به روونی بوی دهرده که ویت، به رزه وه ندیه گشتییه کان له گه ل به رزه وه ندیه کانی حکومت هاو ته ریب به ریوه ناچیت.

۸- دیدگاتان به تاییه تی ناراسته ی نه وه حقیقه ته ده که م، هه روه ها دیدگای خؤم ناراسته ی نه وه حقیقه ته ده که م: هه موو قهرزیکی ناوخوی دیاریکراو (consolidated)، پپی ده گووتریت قهرزی کاتی، بویه پپی ده لئین قهرزی کاتی: چونکه بؤ پرسیکی کورتخایه ن قهرزه کریټ، نه و چوره قهرزانه پاره ی دانراوای هاوالتیانه که له بانکى ده ولت یان بانکى هه لگرتن دایده نین.

نه و پاره دانراوانه له ژیر دهسته لاتی حکومت ه، هه روه ها بؤ ماو ده یه کی دریژ به کارده هیتریت، له به رانه ر پیدانی سوډی قهرزه دانراوه که،

حكومة له برى پاره برېكى يەكسان له بيمى تاييەت له و بانكه دادەنيت.

۹- ئەو بيمەيەى دولەت دايدەنيت، ھەموو برە كەمبووەكانى گەنجينەى دولەتى نەتەوہيەكانى نا جوو پردەكانەوہ.

۱۰- كاتىك پاشاكەمان عەرشى ھەموو جىھان دەگرىتە دەست، ھەموو ئەو پىرۇسە فرىودەرانە وندەبن، بازارى كۆمپىالەى قەرزە گشتىيەكانى حكومة لەناودەبەين، چونكە ئىمە رىگانادەين شكومان بەپىتى سەرکەوتن و دابەزىنى پاشەكەوتەكانمان پاشەكشى بكات، كە ياسا بە بەھاي بنەپەتى برىار لەسەر بەھاي باشەكەوتەكان دەدات، بەبى ئەوہى بتوانىن نرخەكان بگورپىن، سەرکەوتن دەبىتە ھۆكارى دابەزىن، ئىمە بە سەرکەوتن دەستمانپىكرد بۆ ئەوہ متمانە بە كۆمپىالەى قەرزە گشتىيەكانى حكومة نەتەوہيەكان نەھىلن.

۱۱- بازارەكانى كۆمپىالەى قەرزى گشتىيەكانى حكومة نەتەوہيەكان دەگورپىنەوہ بە پاشەكەوتى چەكى دارايى (Exchanges Stock)، ئەركى رىكخراوہ حكومىيە مەزنەكانە بەو شىۋەيەى حكومة بە گونجاوى دەبىنيت، باج بەسەر پىرۇدەى بازىرگانىيەكاندا بسەپىنن. ئەو رىكخراوانە لە پىنگەيەكدان دەتوانن لە بازاردا بەھاي مەلاين لە پىشكە بازىرگانىيەكان ديارى بگەن، يان لە ھەمان رۆژدا رىكخراوہ حكومىيەكان دەتوانن ئەو پىشكانە بگپنەوہ، بەو شىۋەيە ھەموو پىرۇدە

پر دتو کولمه بیرمده د لغرماتره ایانه سمیر دمه

بازرگانییه کانی پشتیان پیده به ستن، ئتوه ده توانن وینای چ میژیک بکن
ده توانیت له وکاته دا به و شیوه یه کاره کان جیبه جی بکات.

مەبەستە راستەكەمان بۇ كارى چاكە، يان بۇ ئوھى دوبارە سىستەمى
فەرمانرەھايى رابردوومان بگەپتېننەۋە ژۆر دەستەلاتى خۇمان؟

دوبارە گېرپانەۋە سىستەمى فەرمانرەھايى بېرىكى ديارىكراۋ لە توندو
تېزى گەرەكە، بەلام ئو سىستەمە لە كۆتايىدا سەقامگېر دەبىت،
دەبىيەلگېنم ئىمە چاكترىنن كە ناشتى و ئازادى ونبوۋ بۇ جىھانى پەست
و بېزار دەگەپتېننەۋە، بەلام ئەمە بە دۇنيايى تەنھا لە يەك ھالەت
دەبىت، ئو كاتەى جىھان بە توندى دەستدەگرن بە ياساكانمان، لە
سەروى ئەوانە بە روونى و كراۋەى ئازادى بۇ ھەموو مۇۋتېك
دەگېرپنەۋە، ئو ئازادىيەى لەسەر لەناۋچوون و فەسادى يان لەسەر
مافى كاركردننى خەلك بونىادەنەنراۋە، پىنگەى مۇۋ و ھىزى مافەكانى
رىگەى پىتادەن پەرنسىپى تىكدەرانە بلاۋىكاتەۋە، ۋەكو پرنسىپەكانى
"ئازادى بېۋاى ئايىنى و يەكسانى" و ئايدىا ھاۋشىۋەكانى دىكە،
ھەروەھا بە روونى و كراۋەى ئو راستىيە دوبارە دەگەپتېننەۋە و
دەپچەسىپتېنن، ئازادى تاك واتاى ئەۋە نىيە ھەموو پىاۋتېك مافى
دەۋلەمەندبوونى ھەيە، يان كەس مافى ئەۋەيان نىيە، بە گالئە و
پىكەنن باس لە مافى خەلك بكات، خەلك توۋشى ئاۋمىدى و بېھىۋايى
بكات.

ۋەلى جىھان فېردەكەين ئازادى راست و دروست، لە دەستدرىژى كردن بۇ
سەر كەسايەتى مۇۋ و مولك بونىادەنەنرېت، لە كاتىكدا ئو مۇۋە
راستگۇيانە پابەندن بە ھەموو ياساكانى ژيانى كۆمەلايەتى، ھەروەھا

جېھان فېردەكەين، پىنگەي مۇۋەلەسەر ويناكردنى مالى مۇۋەكەنى دىكە بەندە، ھاۋكات شەرفەندى خود لە ئايدىيى بېينەما و ھىچ دورى دەخاتە.

۴- دەستەلاتەكەمان جوۋامىر و سەرۋەر دەبىت، لەبەر ئەۋەي بەتوانايە و فەرمانپۇلى دەكات و رېنماكارە، بەلام لە رىگەي پىادەكردنى ھىزى گەل و نۆينەرەكەنى ناگات بەو تايىبەتەندىانە، يان لە رىگەي ھىچ گروپىك لەو وتارىيۇزەنى بە وشەي ئاسايى بانگشەدەكەن و پىي دەلتىن پرنسىپى بالا، ئەو وشانە لە ھەقىقەتدا شىك نىن، تەنھا ئايدىيى يۇتۇپيا و ئەندىشە نەبىت، بەلكو دەستەلاتەكەمان دەرگايە بۇ سىستەمىك، كە بەختەۋەرى خەلك فەرھەم دەكات، شىكۆي ئەو دەستەلاتە خۇشەۋىستى سۇفيانە بەرجەستە دەكات، ھەرۋەھا ملكەچىۋونى كۆي نەتەۋەكان بەرجەستە دەكات، دەستەلاتى ھەق تەسلىمى ھىچ نا ھەقىكە نەبىت، تەنەت تەسلىمى ھەقى (خودا) ش نەبىت، بەو شىۋەيە يەك كەس ناۋىرۇت لىي نىزىك بېتەۋە، ھاۋكات كەس ناتوانىت دەستەلاتەكەي بۇ خۇي بەرىت، ئەگەر ئەو كەسە بەشىكىش بىت لە تواناكەنى.

پروتوكول بىست و سى:

نەرىتى ملکه چىتکردن:

(Instilling Obedience):

۱- پىئوستە خەلك لەسەر بىغىزى و شەرمکردن رابەئىن، بۇ ئەوئەى ژىردەستە و ملکه چمان بن، بۇ ئەم مەبەستە كەرەسەكانى كات بەسەربردن كەم دەكەينەو، بەر رىكار و ئامرازانە ئەو ئەخلاقە دەسەپىن، كە كىرپكىتى بەردوام لەسەر بوارەكانى شكۆمەندى خرابى كىردبوو، مەروەها پىشەسازى جووتيارى يان لادىنشىنى (Peasantindustries) پەپرەو دەكەين، تاكو كارگەى تايەت لەناوبەين.

پىئوستىيەكانى لە پىئارى ئەو چاكسازيانەى ئەنجامى دەدەين، لە ھەقىقەتدا بە دژايەتى كىردنى خاوەن كارگە مەزنەكان تەواو دەبىت، لەبەر ئەوئەى زۆرەى كىركارەكانيان دژى ھكومت دەوئەستىنەو، لەوانەىە كىركارەكانيان بى ئاگايەنە دژى ھكومت بوەستەنەو.

كانتېك كىركار يان گەل لە كارگە لۆكالىيەكان كاردەكەن، ھىچ ھالەتېك لە دەروەئەى "كارکردن" يان "بىكارى" تىناگەن، ئەو ھالەتە وادەكات گەل دەست بە سىستەمى فەرمانپەرەوايى بگرن و لە دژى ئەوئەستەنەو، گەل بە يارمەتيدانى ھكومت فریودەدەين، ((بىكارى گەورەترین مەترسىە

لەسەر (حكومة))، ھاۋكات بېكار بولۇپ كەلگەن كارى خۇى كىرد، كە ئەنجامەكەى ئىمەى بە رىگای گەشتەنە دەستەلات گە ياند.

بەردوامى شەراب و مەى نۇشىن، ۋەكو تاۋانىكى دۇى مۇقايەتى ياساغ دەكەين، شەراب و مەى خۇرەكان لەو زوۋە سزادەدەين: (پىياو و ئازەلان لە ژىر كاريگەرى شەراب يان جۇرەكانى مەى ھاۋتاي يەكدين).

۲- بەلام گەلان كۆپرەنە ملەكچ نابن، تەنھا بۇ دەستەلاتتىكى بە توانا و بە رەھايى سەربەخۇ لە گەل نەبىت، واتە دەبىت دەستەلات خاۋەنى ھىزىكى تايىبەت بە خودى خۇى بىت، ئەو ھىزە سۆز و خۇشەۋىستى بۇ گەل نەبىت، واتە ھىزى گەل نەبىت، ھاۋكات دەستەلات دەبىت پىشانى گەل بدات، شەمشىرىكى لە كەلان ھەلگىشراۋى لە دەستدايە (مەبەستمان ھىزە خودىيەكەى دەستەلاتە)، ۋەكو چەكى بەرگى لە دۇى شۇرشە كۆمەلەيەتتەكان بەكارىدە ھىننەت، بەلام نەتەۋەيىيەكانى نا جۈۋ، لەبەر چى دۋاي ھەموو ئەو كۆپرەۋەرى و نەفرەتەنەى بەسەريان ھات، دەيانەۋىت پاشاكەيان لە رۇخى فرىشتە بىت؟ بەلام گەل بە پىۋىستى دەزاننەت، لە خودى پاشا "ھىز و توانا" بەدى بكات، بۇ ئەۋەى تواناي پارىگىرىكىردىنەى ھەبىت.

۳- پىۋىستە ئەو پاشايەى حكومەتى نەتەۋەيىيەكانى ھەلۋەشاندەۋە دەربەكەۋىت، ئەو حكومەتەنەى لەسەر خۇىنى خەلگ دەژيان، ئىمە بە خودى خۇمان توانىمان ئەخلاقىيان لە رىگای گېرى ئازاۋە خراپ بگەين،

پټويسته نه و پاشايه دېرېک ویت، گړی نه و ناژاوه یی کلپه کانی به دوی به کدا بڼه مو لایه ک هله د چیت، بکوژنیتته وه.

بڼه نه و یی پاشا بگات به و نه جامه، پټويسته ه مو نه و د سته و گروپانه له ناوېبات، که سرچاوه یی ره سنی گړی نه و ناگره کلپه داره ن، نه گړ پاشا تاکو خوښی خودی خو ی رشت، د سستی گرت به سر ناژاوه که، نه و پټويسته سوپایه کی چاکی ریکخواوی ه بیت، به ویست و پیداکړی شپړی نه و په تايه یان ناژاوه یی بگات، که جه سته یی حکومتی ژه هراوی کردووه.

۴- پاشاکه مان د بیت له لایه ن خودا ه لېژنېر د رایت، له به رزی دانرایت، بڼه نه و یی ه مو نه و نایدایانه له ناو به ریت، که غریزه کان فریوده دهن نه ک نه قل، ه روه ها پرنسیپی ناژه لی فریوده دهن نه ک پرنسیپی مرغانه، نه و پرنسیپه غریزی و ناژه لیانه له ناو خه لک به گشتی و پاشاکاندا به تایبه تی بلاوده بڼه وه، بلاوېونه وه یی غریزه و حزی ناژه لی له کاری دزی و سته مکړدن به پاساوی ماف و ناژادی د سته لاتداران سرکه وتوو د ه کات.

نه و نایدایانه ه مو سېسته مېکی کڅمه لایه تی له ناوېرد، وه لی به و نایدایانه یی نه ته وه ییبه کانمان پښ فریودابوو، پاشاکه مان - پاشای جووه کان یان ئیسرائیل (Kingdom of Israel) گه پشته د سته لات، به لام کاری نه و نایدایانه کڅتایی دیت، کاتیک فرمانېره وایی پاشاکه مان د سته پنده کات، نه و کاته پټويسته له سرمان نه و نایدایانه

بۇ دور رابمالين، تاكو هيچ نه فرمت و خراپه يه ك له ريگاي پاشاكه مان نه مينيت.

ه- نه و كاته نيحه ده توانين له ناو گه ل هاوار بكه ين بلتين: ((ستايشي خودا بكن))، له برده مي نه م پاشايه كړنوش بهرن، كه هه لگري نايه تي پيشبينيگراوي نه زه ليه بۇ جيهان، خودا به خودي خوي وه كو نه ستيره ري به ري ده كات، يه ك كه سي ديكه نيه، ته نها پاشا به خودي خوي (Himself) ده توانيت و ايكات ((مرقايه تي له هه موو تاوانيك نازاد بكات))^(۱).

۱- جووه كان چاوه پواني مه سيحي رزگار كرن، دواي نه ودي بوون به كزيه - له كزيلايه تي رزگاريان بكات، مولكي جيهانيان بۇ بگيرپته وه، به لام كاتيك مه سيح به وينه ي په يام به ري پيروز ده ركوت، هه وليدا روي و نه خلاقي له تاوانه كانيان رزگاريان بكات، به وينه ي پاش ده رنه كوت، تاكو ده ستلا تي جيهانيان بۇ بگيرپته وه، له بهر نه وه رقيان لتي بووه وه و دزايه تيان كړد، جووه كان تاكو نه مرق چاوه پواني هاتني مه سيحي رزگار كرن، به وينه ي پاشا له ره چه لگي داود، تاكو رزگاريان بكات له دور خراوه ي و بيزاري، نه و رزگار كره ي له ره چه له كي داوده و چاوه پواني ده كن، وه كو جووه كان خويان له م پرتوكولا نه ده لين و كتبي پيرزي ته و هرات له (سفرى نه شيعا و به شه كاني دواتر) ده ليت: نه و رزگار كره مرقايه تي له تاوان رزگار ده كات، له ديدى جووه كان نه و رزگار كره ي چاوه پواني ده ولتي جوويان بۇ ده گيرپته وه و هه موو نه ته و ييه كاني ديكه يان ده خاته ژير ده ست، هاوكات ده بيت به پاشاي نه وان و پاشاي هه موو جيهان.

پرۆتوکۆلی بیست و چوار:

فرمانره واییکردنی جۆری:

(Qualities of the Ruler)

۱- ئیستا چاره سه ری ئه و شتوازه ده که م، که ده ولته (Dynasty) پاشا داود (David) به میز ده کات، بۆ ئه وهی تا کو رۆژی کوتایی به رده وام بیت.

۲- شتوانی ئیتمه بۆ چاککردنه وهی ده ولته، خودی ئه و پرنسیپانه له خۆده گریت، که فرمانره وایانمان پیگه کانی جیهانیان پیتی وه رگرت وه یان هه موو ره گه زی مرقفیان پیتی ئاراسته کردوو و فیکرد.

۳- زۆرێک له ئەندامانی ئەزادی داود پاشا و خلیفه ئاماده ده که ن و په روه رده ده که ن، به لام ئه و پاشا و خلیفانه به مافی میراتگری هه لته بژێردراون، به لکو به کارامهیی تایبهتی خۆیان هه لبژێردراون، ئه و خلیفانه له پاشخانه سیاسیه نهئینییه کانی ئیتمه زانیاری وه رده گرن و له پلانی فرمانروایی تیده گه ن، به لام ئیتمه زۆر به ئاگاده بین، تا کو هیچ مرقفیکی دیکه به سیاسه ته نهئینییه کانمان نه زانیته. جیبه جیکردنی ئه و ریکارانه پتیسته، بۆ ئه وهی هه مووان بزائن، ئه وانهی ده توانن فرمانره وایی بکه ن، ته نها ئه وانه ن له نهئینییه کانی هونه ری سیاسه ت تیگه یشتوون و ده زائن.

۴- هه روه ما ته نها ئه و پیاوانه ده زائن چۆن پلانه که مان به پراکتیکی جیبه جی بکه ن، چونکه ئه وانه ئه زمونی ماوهی سه ده زۆره کانی ئیتمه یان به کاره یناوه، ئه و خلیفانه له نه ناجامی پوخته کراوی تیپینی کراو له

پروتھ کولام بیرمەند ۋە فرمانرەوايانە سەمىق نەھ

سىستەمە سىياسى و ئابورىيەكانمان تىدەگەن، ھەرۈمە لە ھەموو زانستە كۆمەلەيەتتەيەكانمان تىدەگەن، ئەر خەلىفانە بە مجازى رۆجى ھەقىقى ئەر ياساينە تىدەگەن، كە سىروشت بە خودى خۆى بۇ فرمانرەوايىكرەنى جۆرى مەۋقە دايانۇن.

۵- ئىمە راستەوخۇ لە شوئىنى خەلىفەكانيان پاشاى دىكە دادەنئىن، ئەگەر ئامارەكان واكەوتەوۋە خەلىفەكانيان شەيدا و ئالودەى ئارەزۋوى سىكىسى بوون، يان لەماوۋەى پەرۋەردەكرەنئاندا توانايان لاوازىبوو، يان لە حالەتى دەرەكەوتنى ھەر ئارەزۋويەكى دىكە، زيان بە دەستەلاتيان بگەيەنئىت، لەوانە ئەر ئارەزۋوۋە وابكات نەتوانن فرمانرەوايى بگەن، ئەگەر لەو ئارەزۋوۋەى ھەيانە شىكۆ و سەرۋەرى تاجى فرمانرەوايى بخاتە مەترسىيەوۋە.

۶- پىرانمان (Our elders) ھىواى چوون بۇ قەيرانى دەستەلات ناخۋازن، تەنھا ئەر بىرمەند و پىاوانەمان نەبئىت، كە دەتوانن فرمانرەوايىيەكى بەكلاكرەوۋە بۇ نەھىشتىنى قەيرانەكانى دەستەلات پەپرەو بگەن، ئەگەر بە توندوتىژئىش بئىت.

۷- ئەگەر پاشاكەمان نەخۇش كەوت يان لەبەر ھەر ھۆكارىك تواناى فرمانرەوايىكرەنى نەما، رەتيدەكاتەوۋە قەيرانى فرمانرەوايىكرەن رادەستى يەككە لە ئەندامانى خىزانەكەى خۆى بكات، كە بەخودى خۆى سەلمەندبئىتى تواناى فرمانرەوايى كرىنى ھەيە.

۸- پلانەكانى پاشا خىرايە، ھاوكات پلانەكانى پاشا بۇ داھاتوۋە، بەلام پلانەكانى پاشا ناسراو يان زانراو نىيە، تەنانت لەلاى راوئىزكارە

نزيکه کانيشي ناسراو يان زانراو نيه، هيچ کهس پلانی داهاتوی پاشا نازانيت، ته نه خودی پاشا و نه و (۳) کهس پاشایان رایانېناوه.

۹- خه لک ده بینن پاشا به ویست و دوو له نازاوه فرمانروایي ده کات، پاشا خودی خوی مرقانه ریکخستوه، بۆ نمونه نه وهی بۆ خودی خوی به ره وای داده نیت، بۆ هم مو مرقایه تی به ره وای داده نیت.

۱۰- به لام کاتیک پاشا فرمان دهرده کات، به ک کهس نامانجه کهی نازانيت، له بهر نه وه به ک کهس ناویریت ریگری له ریبار و ریگا نه پنییه کانی بکات. پتویسته پاشا نه قلکی ناوای ه بیت، بتوانیت کوی پلانه که مان جیبه جی بکات، له بهر نه وه فرمانرواکانان ناچنه سر عهرشی ده سته لات، پیش نه وهی هیزی نه قلبی خوی به سه لمینیت.

۱۱- بۆ نه وهی پاشا له لای هم مو هاوالاتیه ک خۆشه ویست و به ریز بیت، پتویسته زور جار قسه یان له گه ل بکات، نمونه ی نه و ریکارانه واده کات دوو هیز ناویرانی به کدی بن: مه به ستم هیزی گه ل و هیزی پاشایه، نه گه ر چی له ولاتانی نه ته وه پیه کانی نا جوو به خودی خومان نه و دوو هیزه مان لیکدی جیا کرده وه، به مانه وهی نیمه نه م دوو هیزه له ولاتی نه ته وه پیه کانی نا جوو به ردوام ترسیان له به کدی ده بیت.

۱۲- پتویسته له سه رمان نه و دوو هیزه له ترسی به رده وام له به کدی به پلینه وه، چونکه کاتیک نه و دوو هیزه له به کدی جیا بونه وه، هر دووکیان که وتنه ژیر ه ژمونی نیمه.

۱۳- له سه ر پاشای نيسرائیل پتویسته نه که ویتنه ژیر جله وی ناره زوه تاییه تیه کانی، به تاییه تی ناره زوی سینکسی، پتویسته له سه ر پاشا

رېگە بە غەرىزە ئاۋەللىيەكانى خۇدى خۇدى نەدات، بە شىۋەيەك ئەقلىي داڭىر بىكات، چۈنكى ئارەزوۋى سىكىسى لە ھەموو ئارەزوۋەكانى دىكە بەھىزىترە، بىگومان ھەموو ھىزى بىرگىرەنەۋە و پىشېبىنى كىردى كارەساتەكان لەناۋدەبات، ئارەزوۋى سىكىسى ئەقلىي پىاۋان بەرەو خراپىترىن لاي سىروشتى مۇقائە ئاراستە دەكات.

۱۴- لوتكى مۇقائەتى لە كەسايەتى قەدىمىي ھەمكارلىق پىلان سىمىيىتى (World ruler)، قەدىمىي ھەمكارلىق پىلان لە تۇي (seed) داۋدە، پىۋىستە پاشاكەمان، كە قەدىمىي ھەمكارلىق پىلان، ھەموو ئارەزوۋە خۇدىيەكانى خۇدى لە پىناۋى بەرۋەندىيەكانى گەل تۇپەلەدەدات.

۱۵- پىۋىستە پاشاكەمان نەۋى ((خۇشەۋىستى و جۋامىرى و مەزنى (Erreprochable) بىت)).

۱۶- نۆنەرانى سەھىۋى لەناۋ پەلەبەندى چىنى بىرەندە و قەدىمىي ھەمكارلىق پىلان سەھىۋىدا پەلە (سى و سى)يان ھەيە^(۱).

---

^۱ - شاھىستەترىن ماسۋىيەكانىيە جۋەكان نۆنەرەكان: ئەۋانەي لەم پىۋىتۇگوللەدا بە نۆنەرى جۋەكان ناۋيان ھاتۋە گەۋرەترىن و مەزىترىن ماسۋىيەكان لە جىھاندا.

سەرچاۋەكان

تېيىنى:

لەكاتى ۋەرگىپرانى ئەم كىتەبە بۇ سەر زامانى كوردى، سودم لە كىتەبى
(پروژە ئۆگەنە بېرىمەنە ۋە ئەرمانزەۋايانە سەھىپە نە) چەند ۋەرگىپرانى
ناسراۋى ەرەب بېنىۋە، بۇ ئەۋەى بىتۈنم دەقى پروژە ئۆگەنەكان ۋەكو
خۇيان بە كوردى پېشكەشى ئىۋى خۇيەنەرى بىكەم.

سەرچاۋە سەركىيەكان:

۱- محمد خليفة التونسى (۱۹۶۱): بروتوكولات حكماء صهيون، ط۴، دار
الكتاب العربي، بيروت - لبنان.

۲- عباس محمود العقاد (۱۹۸۰): بروتوكولات حكماء صهيون، ط۵،
ميسر.

۳- عجاج نويهض (۱۹۵۸): بروتوكولات حكماء صهيون، المؤسسة
العربية للدراسات والنشر عمان - اردن.